Dr. Isam b. Abdullah es-Senani

GOVOR UČENJAKA

o uvrštavanju djela tjelesnih organa i udova u pojam imana

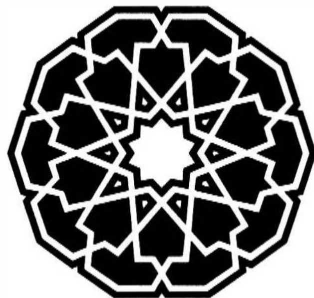
Naziv orginala:

أقـوال ذوي العـرفـــان
في أن أعمـال الجـوارح داخلة في مسـمى الإيمـان

GOVOR UČENJAKA O UVRŠTAVANJU DJELA TJELESNIH ORGANA I UDOVA U POJAM IMANA

AUTOR:
Dr.Isam b. Abdullah es-Senani

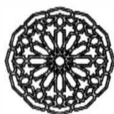
Dr. Isam b. Abdullah es-Senani

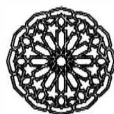

GOVOR UČENJAKA O UVRŠTAVANJU DJELA TJELESNIH ORGANA I UDOVA U POJAM IMANA

SARAJEVO, 1430. / 2009.

SADRŽAJ

PREDGOVOR UVAŽENOG ŠEJHA, UČENJAKA SALIHA FEVZANA[1], ALLAH GA SAČUVAO

Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova. Neka je salavat i selam na našeg poslanika Muhammeda ﷺ, njegovu porodicu i ashabe,

a potom:

Pročitao sam knjigu šejha Isama b. Abdullaha es-Senanija koja govori o pojašnjenju suštine (stvarnosti) imana kod ehlis-sunneta i džema'ata i odgovara onima koji su njima oprečni, a koja nosi naslov "Govor učenjaka o uvrštavanju djela tjelesnih organa i udova u pojam imana". Govor o ovoj temi su podstakli neki pisci, te su na taj način uticali na pojedinu omladinu koja nije proučila vjerovanje selefa. Šejh Isam, Allah mu podario uspjeh, je u ovoj knjizi izvrsno obradio temu i okoristio onoga koji želi istinu. Allah ga nagradio dobrim i okoristio druge onim što je napisao. Neka je salavat i selam na našeg poslanika Muhammeda ﷺ, njegovu porodicu i ashabe.

Napisao: Salih b. Fevzan b. Abdullah el-Fevzan
Član Vijeća velikih učenjaka
08. 06. 1424. h.g.

---

1 **Dr. Salih Fevzan** je stalni član Komisije za fetve u Saudijskoj Arabiji i član je Vijeća vrhunskih učenjaka, i jedan je od rijetkih živih učenjaka koji ljubomorno čuva akidu ehlis-sunneta i džema'ta.) - op. prev.

Sva hvala pripada Allahu, Njega hvalimo, i od Njega pomoći i oprosta tražimo. Utječemo se Allahu od zla naših duša i naših loših djela. Koga Allah uputi niko ga u zabludu ne može odvesti, a koga On u zabludi ostavi niko ga na pravi put ne može uputiti. Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed ﷺ Njegov rob i poslanik.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ اتَّقُواْ اللّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلاَ تَمُوتُنَّ إِلاَّ وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ

"O vjernici, bojte se Allaha iskrenom bogobojaznošću i nemojte umirati osim kao muslimani!" (prijevod značenja, sura Ali Imran, 102.)

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُواْ رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالاً كَثِيرًا وَنِسَاء وَاتَّقُواْ اللّهَ الَّذِي تَسَاءلُونَ بِهِ وَالأَرْحَامَ إِنَّ اللّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا

"O ljudi, bojte se Gospodara svoga, koji vas od jednog čovjeka stvara, a od njega je i drugu njegovu stvorio. I od njih dvoje mnoge je muškarce i žene rasijao. I Allaha se bojte – s imenom čijim jedni druge molite – i rodbinske veze ne kidajte, jer Allah, zaista, stalno nad vama bdi." (prijevod značenja, En-Nisa, 1.)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا

"O vjernici, bojte se Allaha i govorite samo istinu." (prijevod značenja, El-Ahzab, 70)

يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَن يُطِعْ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا

"On će vaša djela popraviti, učiniti boljima i grijehe vam vaše oprostiti. A onaj ko se Allahu i Poslaniku Njegovom

bude pokoravao, uspjet će velikim uspjehom." (prijevod značenja, El-Ahzab, 71.)

A potom: Zaista je mesela povezanosti imana sa radom tjelesnih organa i udova te činjenica odsustva imana kod onoga ko ostavi farzove – ogromna mesela, koju je utvrdila ulema ehlis-sunneta i džema'ata, uzimajući kao dokaz Allahovu knjigu i sunnet Allahovoga Poslanika ﷺ.

Vjera islam ne može opstati na tvrdnjama koje nisu propraćene djelima. Uzvišeni kaže:

لَّيْسَ بِأَمَانِيِّكُمْ وَلَا أَمَانِيِّ أَهْلِ الْكِتَابِ مَن يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ وَلَا يَجِدْ لَهُ مِن دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا

"To neće biti niti po vašim željama niti po željama sljedbenika Knjige: onaj ko radi zlo bit će kažnjen za to i neće naći mimo Allaha ni zaštitnika ni pomagača" (prijevod značenja, En-Nisa 123)

وَمَن يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا

a onaj ko radi dobro, bio muškarac ili žena - a vjernik je - ući će u Džennet, i neće mu se učiniti nepravda ni koliko trun jedan.(prijevod značenja, En-Nisa 124)

وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِّمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا

A ko je bolje vjere od onoga koji se iskreno preda Allahu čineći dobra djela i koji slijedi vjeru Ibrahimovu, vjeru pravu? A Ibrahima je Allah uzeo za prijatelja!" (prijevod značenja, En-Nisa 125)

Adžurijj[2] kaže [**Eš-Šeria', 1/277, 284, 289**], nakon što je spomenuo da Allah ﷻ nije vjernike uveo u Džennet samo vjerovanjem, i to sve dok vjerovanju nisu pripojili dobra djela: "Znajte, Allah se smilovao nama i vama, da sam promotrio Kur'an te sam našao na oko 50 mjesta u Allahovoj knjizi da Allah nije uveo vjernike u Džennet samo vjerovanjem, već ih je uveo u Džennet svojom milošću prema njima i uputom ka vjerovanju i činjenju dobrih djela...! Pogledajte – Allah vam se smilovao – govor vašeg Plemenitog Gospodara: da li je igdje, i na jednom mjestu u Kur'anu, spomenuo vjerovanje, a da ga nije povezao s dobrim djelima!?... U ovome što sam spomenuo je dovoljno onome kome Allah, ﷻ azze ve dželle, želi hajr, s toga se vidi da vjerovanje bez djela nije ispravno. I to je vjera o kojoj je Allah, azze ve dželle, rekao:

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَٰلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ

"A naređeno im je da se samo Allahu klanjaju, da Mu iskreno – kao pravovjerni – vjeru ispovijedaju, i da molitvu obavljaju, i da zekat udjeljuju; a to je ispravna vjera." (prijevod značenja, El-Bejjine, 5.)".

Ibn-Betta[3], Allah mu se smilovao, kaže [**El-Ibane, 2/771**]: "Uzvišeni Allah nas je u puno ajeta u svojoj Knjizi obavijestio da vjerovanje ne može biti osim djelom i obavljanjem farzova, i to i srcem i udovima. Allahov Poslanik ﷺ, , je to pojasnio u svom sunnetu i poučio svoj ummet. Uzvišeni Allah je, između ostalog, rekao u svojoj Knjizi,

2 **Opaska prevodioca**: Imam, hafiz, čuveni pravnik Ebu-Bekr Muhammed b. Husejn. Umro 360. godine po Hidžri. (v. "**Kitabuš-šeria**", 1/149-154.) - **op. prev.**

3 **Opaska prevodioca**: To je imam Ubejdullah ibn Muhammed - Ebu Abdullah opće poznat kao Ibn Betta. Bio je učenik Imama Begavija i hafiza Adžurijja i čuvenog Imama El-Berbeharija.Umro je 387. godine po Hidžri.(vidi u djelu „**El-Ibane**“- 1/25. do 28. str.- i „**Šerhus-Sunneh**“ -od 9. do 12. str.)

poučavajući nas da je iman djelo i da je djelo od imana, pa kaže u suri El-Bekare:

لَيْسَ الْبِرَّ أَن تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ وَالْمَلآئِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّآئِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُواْ وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاء والضَّرَّاء وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ

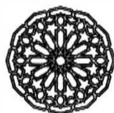
"Nije čestitost u tome da okrećete svoja lica prema istoku i zapadu. Čestiti su oni koji vjeruju u Allaha i u onaj svijet, i u meleke, i u knjige, i u vjerovjesnike; i koji od imetka, iako im je drag, daju rođacima, i siročadima, i siromasima, i putnicima-namjernicima, i prosjacima, i za otkup iz ropstva, i koji molitvu obavljaju i zekat daju, i koji obavezu svoju – kada je preuzmu – ispunjavaju; naročito oni koji su izdržljivi u neimaštini, u bolesti i u boju ljutom. Oni su iskreni vjernici i oni su bogobojazni." (prijevod značenja, El-Bekare, 177).

Tako da je ovaj ajet nanizao opis imana i njegove uvjete od govora djela i iskrenosti. Ebu-Zerr je upitao Poslanika ﷺ, o imanu, pa mu je on proučio ovaj ajet".[4]

Nakon toga, oba su pisca, Allah im se smilovao, naveli mnogobrojne ajete i hadise kao dokaz onoga što su rekli. Ja ću se ograničiti samo na dva ajeta spomenuta u Allahovoj knjizi, zatim ću spomenuti hadise koji se prenose od Allahovoga Poslanika ﷺ.

4 Bilježi ga Muhammed b. Nasr el-Mervezijj u svojoj knjizi "**Ta'azimu kadris-salati**" pod brojem 408. i Hakim u "**Mustedreku**" (2/299, br. 3077) koji je rekao da je ovaj hadis vjerodostojan po šartovima dvojice šejhova (tj. **Buharije i Muslima**), a nisu ga zabilježili. **Zehebi** je u djelu koje se zove "**Telhis**" prigovorio rekavši: "Otkud mu vjerodostojnost kada je on munkati" (tj. lanac hadisa je prekinut - op. prev.) Predaju bilježi i **Ibn-Kesir** u svom tefsiru (1/458) te kaže: "Ovaj hadis je munkati', u njemu je Mudžahid koji nije zatekao Ebu-Zerra koji je umro davno prije toga."

KUR'ANSKI AJETI

PRVI AJET

Allahove riječi, pri kraju sure El-En'am:

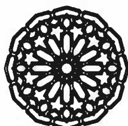
هَلْ يَنظُرُونَ إِلاَّ أَن تَأْتِيهُمُ الْمَلآئِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ يَوْمَ يَأْتِي
بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لاَ يَنفَعُ نَفْسًا إِيمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِن قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا
قُلِ انتَظِرُواْ إِنَّا مُنتَظِرُونَ

"Onoga dana kada neki predznaci od Gospodara tvoga dođu, nijednoj duši neće biti od koristi to što će tada vjerovati, ako prije nije vjerovala ili ako nije, kao vjernik, kakvo dobro uradila". (prijevod značenja, sure El-En'am ajet 158).

Ovaj ajet ukazuje na **kufr** (nevjerstvo) onoga koji tvrdi da je vjernik došavši sa potvrdom srca i jezika, ali bez djela tjelesnih organa i udova. Jer, ajet ukazuje da, prije dolaska nekih od predznaka, nijednoj duši neće koristiti iman, sve dok svoje vjerovanje ne potvrdi djelom. Ajet ukazuje i na to da se tada neće okoristiti osim onaj koji je spojio vjerovanje i činjenje dobrih djela – koja su, u stvari, suština imana.

Kaže **Ebu-Džafer et-Taberi**[5], Allah mu se smilovao, u svom tefsiru (8/76): "Što se tiče Njegovih riječi: "Ili, ako nije, kao vjernik, kakvo dobro uradila", one znače: "...ili radila potvrđujući svoje

5 **Opaska prevodioca**: Muhammed b. Džerir, općepoznati imam, mudžtehid, čuveni imam mufesira. Za njega se prenosi da je četrdeset godina pisao u raznim islamskim disciplinama, a u svakom danu bi napisao po četrdeset listova. Umro je 310. godine po Hidžri, (v. hafiz Zehebi, **"Tezkiretul-hufaz", 2/710**). - **op. prev.**

vjerovanje u Allaha dobrim djelima koja potvrđuju njegov govor i čine istinitim, prije negoli Sunce izađe sa zapada... A čovjeku neće koristiti ako je u Allaha i Njegovoga Poslanika ﷺ vjerovao, a Allahove farzove zanemario, ne čineći dobra djela svojim udovima pokoravajući se time Allahu. A kada Sunce izađe sa zapada, djela koja tada bude činio mu neće koristiti zbog nemarnosti koja je prethodila prije izlaska Sunca. Kao što me je obavijestio Muhammed b. Husejn koji je rekao: "Pričao nam je Ahmed b. Mufeddal koji je rekao: "Pričao nam je Esbat od Suddijja: "Onoga dana kada neki predznaci od Gospodara tvoga dođu, nijednoj duši neće biti od koristi to što će tada vjerovati, ako prije nije vjerovala, ili ako nije, kao vjernik, kakvo dobro uradila", kaže: "Učinila hajr u svom vjerovanju, a to je dobro djelo; takvi su pripadnici Kible. A ako je pak čovjek vjerovao, a nije činio dobra djela prije izlaska Sunca, pa počne činiti dobra djela nakon ovog znaka, to mu se neće prihvatiti. A ako je pak činio djela prije izlaska Sunca i činio dobra djela i nakon izlaska Sunca, to će mu biti prihvaćeno."

Ševkani, Allah mu se smilovao, [6]kaže [v. tefsir Fethul-kadir, 2/254]: "Njegove riječi: "ili, ako nije, kao vjernik, kakvo dobro uradila" su nadovezane na riječ "vjerovala". A značenje je da čovjeku neće koristiti njegovo vjerovanje kada nastupe opisani predznaci, ukoliko nije vjerovao prije toga; ili je, pak, vjerovao – ali nije činio dobra djela. Iz ovoga proizilazi da, prije negoli nastupi koji od predznaka, neće koristiti osim spoj između vjerovanja i činjenja dobrih djela. A što se tiče onoga koji je samo vjerovao prije toga i nije činio dobra djela, ili je, pak, činio dobra djela ali nije vjerovao – to mu neće koristiti."

---

6 **Opaska prevodioca:** On je Muhammed ibn Alijj, poznat kao Imam Ševkani, zvali su ga titulom Šejhul-Islama.Napisao je preko 60 djela (neka i po više tomova) iz raznih islamskih disciplina, izmeđuostalih: Tefsir, Hadis, Fikh, Usulu Fikh i dr. (vidi „**Nejlul-Evtar**" 1/7. do 12.str.)

DRUGI AJET

Riječi Uzvišenog u suri Fatir:

...إِلَيۡهِ يَصۡعَدُ ٱلۡكَلِمُ ٱلطَّيِّبُ وَٱلۡعَمَلُ ٱلصَّٰلِحُ يَرۡفَعُهُۥ ...

"K Njemu se dižu lijepe riječi, a dobro djelo ih uzdiže". (sura Fatir 10. ajet)

Shodno tumačenju koje se prenosi od selefa uzdizanje govora, a najveći govor je šehadet, zavisi od dobrih djela. Onaj ko povjeruje, a ne radi dobro, nema djela koje bi podiglo njegovo vjerovanje. To upućuje da je djelo, a najveće djelo je namaz, uvjet prihvatanja govora, a najveći govor jeste šehadet. A sada pogledaj brate, ti koji tražiš istinu, govor nekih mufessira i pisaca u knjigama iz oblasti akaida.

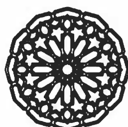
Kaže **Ebu-Džafer et-Taberi**, Allah mu se smilovao, [v. **Tefsir, 22/80**]: "Njegove riječi:

...إِلَيۡهِ يَصۡعَدُ ٱلۡكَلِمُ ٱلطَّيِّبُ ...

"K Njemu se dižu lijepe riječi".

Kaže Uzvišeni da: "K Njemu se diže zikr roba i njegova zahvala Njemu, a dobro djelo ih podiže". Zikr roba svom Gospodaru podiže dobro djelo, a to je rad u pokornosti Njemu uz izvršavanje onoga što je naredio i uz klonjenje onoga što je zabranio. Mufessiri (**ehlut-te'vil**) isto tako kažu poput ovoga što smo spomenuli".

Zatim je, nakon toga, **Et-Taberi** svojim lancem (senedom) prenio nekoliko predaja. Jedna od tih predaja su njegove riječi: "Pričao mi je Alija: "Pričao nam je Ebu-Salih koji kaže: "Pričao mi je Muavija od Alije, a on od Ibn-Abbasa da je rekao o Allahovim riječima:

GOVOR UČENJAKA O UVRŠTAVANJU DJELA TJELESNIH ORGANA I UDOVA U POJAM IMANA

...إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ ...

"K Njemu se dižu lijepe riječi, a dobro djelo ih uzdiže":

"Lijepa riječ je spominjanje (zikr) Allaha, a dobro djelo je obavljanje farzova. Tako da onome ko spominje Allaha obavljanjem farzova bit će uzdignuto njegovo spominjane (zikr) Allahu. A onome ko spominje Allaha (samo govorom, a ne obavlja farzove) njegov govor će biti odbačen, jer mu je bilo preče da čini dobra djela."

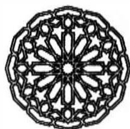
Rekao sam: "Ova predaja je iz primjerka kojeg prenose veliki učenjaci od Ebu-Saliha Abdullaha b. Saliha, koji je bio Lejsov pisar. Međutim, muhaddisi su složni da Ibn Ebi-Talha nije čuo ništa od Ibn-Abbasa, radijallahu anhu. Sujuti, međutim, kaže [Itkan 2/188]: "Ahmed b. Hanbel je rekao: "Zaista u Egiptu postoji knjiga (sahifa), kada bi čovjek otputovao u Egipat namjeravajući je, ne bi bilo mnogo."[7]

Ibn-Hadžer[8], Allah mu se smilovao, kaže: "Ovaj primjerak (nusha) je bio kod Ebu-Saliha, Lejsova pisara. On ga prenosi od Muavije b. Saliha, on od Alije b. Ebi-Talhe, a on od Ibn-Abbasa. On je kod Buharije od Ebu-Saliha i na ovaj primjerak (nusha) se Buhari puno oslanjao kada bi spominjao muallekan od Ibn-Abbasa. Od nje prenose isto tako Ibn-Džerir, Ibn Ebi-Hatim te dosta često i Ibn-Munzir sa posrednicima između njih i Ebu- Saliha."

Neki kažu: "Ibn Ebi-Talha nije čuo tefsir od Ibn-Abbasa, već je čuo od Mudžahida i Seida b. Džubejra".

7 **Ebu-Džafer en-Nehas** prenosi ovu predaju svojim senedom u: **En-Nehhas, Nasih i mensuh**, 1/462 (27), **I'rabul Kuran**, 3/104. Ovaj navedeni tekst spomenut je iz toga djela. Pogledaj isto tako: **Fethul-Bari** (8/557).

8 **opaska prevodioca:** On je Ahmed ibn Alijj El-A'skalani, općepoznat kao bn Hadžer. Bio je vrhovi kadija, i nosio je titulu šejhul-islama bio je jedan od najpoznatijih hadiskih stručnjaka u svoje vrijeme i najveći stručnjak u najtežoj islamskoj disciplini "kritike i pohvale prenosilaca - **'Ilmur-ridžali**". Napisao je preko 60 djela iz raznih islamskih disciplina. Njegovo najpoznatije djelo je čuveni komentar na Buharijin sahih "**Fethul-Bari**". Umro je 852. godine po Hidžri.

Ibn-Hadžer kaže: "Nema nikakvih problema u tome nakon što smo saznali ko je posrednik, a on je povjerljiv (sika)".[9]

Es-Sujuti isto tako prenosi [**Ed-Durru el-mensur**, 8/700] pa kaže: "Alija je iskren, ali nije sreo Ibn-Abbasa. Međutim, on prenosi od njegovih (Ibn-Abbasovih) povjerljivih drugova. Iz tog razloga su se Buharija, Ebu-Hatim[10] i ostali oslanjali na ovaj primjerak (nusha)".

Doktor Muhammed Husejn ez-Zehebi kaže [**Et-Tefsiru vel mufessirun**, 1/87]: "Uopćeno rečeno, ovo je najvjerodostojniji put (tarik) prenošenja tefsira od Ibn-Abbasa. Na njegovu autentičnost dovoljno ukazuje činjenica da je Buhari ovaj tarik ocijenio vjerodostojnim te se oslonio na njega kao dokaz njegove ispravnosti.

Kažem: Buharija muallekate od Ibni-Abbasa ovim putem prenosi džezmom. Značenje ove predaje se prenosi i od skupine tabi'ina, kao što ćemo to kasnije ukazati.

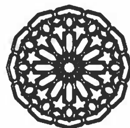
Ebu-Abdullah el-Kurtubi[11], Allah mu se smilovao, u komentaru ovoga ajeta kaže: [**El-džami' li ahkamil Kur'an, 14/330**]: "**Ibnul-**

---

9 **Ibn-Hadžer**, rahimehullah, kaže u djelu **El-emalil mutleka** (1/62): "Alija b. Ebi-Talha nije čuo od Ibn-Abbasa, već je tefsir čuo od Mudžahida i Seida b. Džubejra. Kažem (tj. Ibn-Hadžer): "Nakon što je posrednik poznat, a on je poznat po vjerodostojnosti, iz toga proističe i vjerodostojnost ovoga puta (tarika). Buharija se u većini muallekata, koje inače džezmom prenosi od Ibn-Abbasa u poglavlju tefsira, oslonio na primjerak (nushu) Muavije b. Saliha od Alije b. Ebi-Talhe, a to sam pojasnio u "**Tagliku et-ta'lik**", a Allah najbolje zna." (**El-Emali el-mutleka 1/62 medžlis 88, 89.**)

10 **opaska prevodioca**: Muhammed b. Idris, čuveni hafiz i hadiski kritičar. Rodio se ١٩٥., a umro ٢٧٧. godine po Hidžri. Rekao je Musa b. Ishak: «Nisam vidio nikog da više pamti od njega». (**v. Ibn-Hadžer, «Tehzibut-tehzib», ٢٩/٩**). - op. prev.

11 **opaska prevodioca:** To je Muhammed ibn Ahmed El-Ensari, rodom iz Kurtube, današnja Španija. Bio je čuveni precizni mufesir, onaj koji se odricao dunjaluka, općepoznat po velikom znanju i njegovo najkapitalnije djelo nosi naslov „**El-Džami'ul-Ahkamil-Kuran**" koje se štampa u 10 velikih tomova. Umro je 671. godine po Hidžri.(vidi: „**Tefsiru bi r'eji**" 2/267)

Arabi[12] kaže: "Govor čovjeka spominjanjem Allaha, ukoliko se njemu ne pripoje dobra djela, neće koristiti. To zato jer onome kome njegov govor bude oprečan djelima on je propast njemu. Konstatacija toga je da, ukoliko djelo bude uvjet primanja govora, ili je pak djelo povezano s njim, onda se govor ne prima, osim s njim. A ukoliko djelo nije uvjet prihvatanja govora, onda je to: ili dobra riječ koja se zapiše u njegovu korist ili pak loše koje se zapiše kao dokaz protiv njega. Zatim se to vaga, a potom Allah presudi uspjehom i zaradom ili propašću."

Kažem (tj. **Kurtubi**): "Ovo što je spomenuo **Ibnul-Arabi** je ispravna konstatacija. Očevidno je da su dobra djela uvjet prihvatanja lijepa govora. U predajama se spominje da ukoliko rob iskreno kaže: "La ilahe illallah" meleki pogledaju u njegovo djelo. Pa ukoliko se djelo poklapa s njegovim govorom, podignu se (prihvate) zajedno, a ukoliko je njegovo djelo oprečno njegovom govoru, njegov govor se zadrži – sve dok se ne pokaje od svog (ružnog) djela.

Shodno tome, dobro djelo uzdiže lijep govor Allahu, a aluzija (kinaje) u riječi "uzdiže ga" se odnosi na lijepu riječ. I to je mišljenje Abdullaha b. Abbasa, Šehra b. Havšeba, Seida b. Džubejra, Mudžahida, Katadea, Ebul-Alije i Dahhaka. A na osnovu mišljenja da je "lijepa riječ" riječ tevhida, onda je tevhid taj koji uzdiže dobro djelo. Jer, dobro djelo se ne prihvata bez imana i tevhida. Tako da je u ovom slučaju značenje da: lijepa riječ uzdiže dobro djelo. Tako se aluzija (kinaje) u ovom slučaju odnosi na dobro djelo. Ovaj govor se prenosi od Šehra

---

12 **opaska prevodioca:** On je Ebu-Bekr Muhammed ibn Abdullah, rodom iz Španije i bio je pečat učenjaka Španije i poznati i posljednji hafiz u hadiskoj nauci u Španiji.Autor čuvenog djela „**Ahkamul-Kuran**". Umro je 543. godine po Hidžri. .(vidi: „**Tefsiru bi r'eji**" 2/265)
Upozorenje: neophodno je ovdje istaknuti da ljudi miješaju između Ibnul-'Arebi, a to je ovaj učenjak čiju smo biografiju spomenuli i on je Imam kod Ehli Sunneta vel-Džemata i između Ibnu Arebija (bez određenog člana) koji je bio poznati sufija i kojeg je veliki broj islamskih učenjaka protekfirio, odnosno smatra ga otpadnikom od islama.

b. Havšeba koji kaže: "Lijepa riječ" jeste Kur'an, "uzdiže dobro djelo", tj. Kur'an.

Neki pak kažu da se to odnosi na Allaha, tj. da dobro djelo Allah uzdiže nad lijepom riječju, iz razloga što je djelo potvrda riječi i što se onaj koji radi više umara od onoga koji govori. To je činjenica govora jer Allah je taj koji uzdiže i spušta riječi i djela, tj. prihvata ih ili odbacuje. Drugo i treće mišljenje (tj. dva mišljenja koje smo maloprije spomenuli) jesu metaforička, ali su prihvatljiva.

En-Nehhas kaže: "Prvo mišljenje[13] je najpreče i najispravnije zbog veličine onih koji ga zastupaju, a i preče je u arapskom jeziku jer karije (učači Kur'ana plemenitog) uče riječ el-amel (djelo) u nominativu (merfu'), a kada bi značenje bilo: "A Allah uzdiže dobro djelo", ili kada bi bilo značenje: "a lijepa riječ uzdiže dobro djelo", onda bi tada riječ el-amel bila u akuzativu, a nije nam poznato da je iko čitao ovu riječ u akuzativu." Završio se govor Kurtubija.

Kažem: "Ono što je **En-Nehhas**, Allah mu se smilovao, rekao je istina; međutim, i pored toga što je prvi govor poznatiji s obzirom na one koji ga zastupaju i ispravniji sa strane kiraeta i jezika, i pored toga ne postoji kontradiktornost između prvog i drugog mišljenja. To zato jer su i govor i djelo uvjet ispravnosti imana. Ako se dobra djela ne primaju ukoliko im ne prethodi govor koji se ogleda u ikraru (potvrdi jezikom), a koji obuhvata tasdik (vjerovanje srcem), isto tako ne prima se ikrar (potvrda jezikom) osim sa djelom koje prati ikrar(potvrda jezikom), tako da se ne uzdiže jedno bez drugog.

Nakon spomenutog ajeta **Adžurijj** kaže [**Eš-Šerija', 1/284**]: "Uzvišeni Allah nas obaviještava da se lijepa riječ ne podiže Allahu

---

13 **opaska prevodioca**: tj. mišljenje da dobro dijelo uzdiže lijepe riječi. Pogledaj: (**En-Nehhas, Meani el-Kurani el-kerim,** 5/442.)

osim sa djelom. Stoga, ukoliko nema djela, govor je batil (neispravan) od strane onoga koji ga izgovara, i on mu se odbija. A nema ljepšeg i plemenitijeg govora od tevhida niti pak ljepšeg i plemenitijeg djela od izvršavanja farzova."

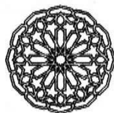
Ibn El-Hanbeli kaže [**Er risaletul-vadiha firredi ala el-ešaire, 2/802**]: "Ono što također upućuje da je iman govor i djelo su Allahove riječi:

...إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ ...

"K Njemu se dižu lijepe riječi, a dobro djelo ih uzdiže".

Uzvišeni nas obavještava da se govor ne uzdiže osim djelom, jer je djelo to koje ga uzdiže – što upućuje da se govor kojeg ne prati djelo **ne uzdiže.**

HADISI ALLAHOVOGA POSLANIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM,

A NJIH JE DVIJE VRSTE:

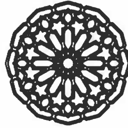
Prva vrsta hadisa su hadisi koji govore uopćeno o djelima, poput:

a) hadisa kojeg bilježe dva šejha: Buharija (6/103, 4949) i Muslim (2039 i 2647) od Alije b. Ebi-Taliba, radijallahu anhu, da je rekao: "Rekao je Allahov Poslanik ﷺ:

« مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلاَّ وَقَدْ كُتِبَ مَقْعَدُهُ مِنَ النَّارِ وَمَقْعَدُهُ مِنَ الْجَنَّةِ » . قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلاَ نَتَّكِلُ عَلَى كِتَابِنَا وَنَدَعُ الْعَمَلَ قَالَ « اعْمَلُوا فَكُلٌّ مُيَسَّرٌ لِمَا خُلِقَ لَهُ ، أَمَّا مَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ السَّعَادَةِ فَيُيَسَّرُ لِعَمَلِ أَهْلِ السَّعَادَةِ ، وَأَمَّا مَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الشَّقَاءِ فَيُيَسَّرُ لِعَمَلِ أَهْلِ الشَّقَاوَةِ » . ثُمَّ قَرَأَ (فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى * وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى * فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرَى)

"Nema nijednog od vas, a da mu nije određeno njegovo mjesto u Vatri ili mjesto u Džennetu". Rekoše: "O Allahov Poslaniče, hoćemo li se osloniti na ono što nam je zapisano i ostaviti djelo?" "Radite" – reče on – "jer svakom je olakšano ono za šta je stvoren. Što se tiče onih koji će biti srećni, njima je olakšano djelo srećnih. A što se tiče onih koji će biti nesrećni, njima je olakšano djelo nesrećnih. Zatim je proučio:

"Onome koji udjeljuje i bogobojazan je, i vjeruje u ono najljepše – njemu ćemo put dobra olakšati. A onome koji tvrdiči i osjeća se neovisnim, i ono najljepše smatra lažnim – njemu ćemo put zla olakšati."

U ovom hadisu je dokaz shodno onome što su ashabi razumjeli iz Kur'ana i sunneta da se Džennet ne može postići bez djela. Poslanik ﷺ, je potvrdio takvo razumijevanje. Stoga im je zabranio da ostave djela uz opravdanje sudbinom.

Ova predaja nije oprečna predaji koju bilježi Buharija (7/13, 5673) i Muslim (4/2169 i 2816) od Ebu-Hurejre da kaže: "Čuo sam Allahovog Poslanika ﷺ,da kaže:

« لَنْ يُدْخِلَ أَحَدًا عَمَلُهُ الْجَنَّةَ » . قَالُوا وَلَا أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ « لَا ، وَلَا أَنَا إِلَّا أَنْ يَتَغَمَّدَنِى اللَّهُ بِفَضْلٍ وَرَحْمَةٍ فَسَدِّدُوا وَقَارِبُوا » .

"Niko svojim djelom neće ući u Džennet!" "Zar ni ti, o Allahov Poslaniče!?" - upitaše ashabi. *"Ne"* - reče on, *čak ni ja. Osim da me Allah obaspe svojom blagodati i milošću. Zato ispravno radite, a ako to ne možete, onda približno tome."*

Ovo ne znači da se Džennet može postići bez djela – ne. Nasuprot tome, djela su neophodna radi ulaska u Džennet zbog riječi Poslanika ﷺ: "...ispravno radite, a ako to ne možete, onda približno tome."

I zbog riječi Uzvišenog:

... ادْخُلُواْ الْجَنَّةَ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ

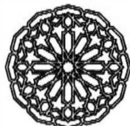
"Uđite u Džennet zbog onoga što ste činili" (En-Nahl, 32.)

I riječi Uzvišenog:

وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ

"Eto, to je Džennet koji ste u nasljedstvo dobili za ono što ste radili" (Ez-Zuhruf, 72.)

U hadisu se samo negira ulazak u Džennet kao nadoknada bez Allahove milosti, Njegove upute i pomoći svom robu. Zatim, nakon toga, tu je prihvatanje njegovih djela i oprost ružnih postupaka.

Nevevi[14], Allah mu se smilovao , kaže o spoju ova dva stava [Šerhu Muslim, 17/159]: "Djela su sebeb (uzrok) ulaska u Džennet, a uspjeh u djelima i iskrenost u njima te njihovo prihvatanje biva Allahovom milošću i blagodati. Tako da čovjek nije ušao u Džennet samo radi djela – i to je cilj ovih hadisa. A ispravno je reći i da je ušao djelima, tj. sebebom djela, a ona su od milosti."

Šejhul-islam Ibn-Tejmijje[15], Allah mu se smilovao, kaže [El-Fetava, 1/217]: "Niko neće ući u Džennet svojim djelom. Nema nikog a da nema grijeha za koje mu je potreban Allahov oprost:

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا مَا تَرَكَ عَلَى ظَهْرِهَا مِن دَابَّةٍ وَلَكِن يُؤَخِّرُهُمْ إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى

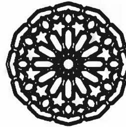
"A kada bi Allah kažnjavao ljude prema onome što zaslože, ništa živo na Zemljinoj površini ne bi ostavio". (El-Fatir, 45.)

A riječi **Poslanika** ﷺ: "Niko svojim djelom neće ući u Džennet", nisu oprečne Allahovim riječima: "Kao nagrada za ono što su činili" (prijevod značenja, sure: El-Ahkaf 14., El-Vakia, 24.) Jer, negacija u hadisu izvršena je harfom الباء "baun" koji je u ovdje u značenju uzvraćanja i nadoknade. Kao kada se kaže: "Prodao sam ovo za ovo". A ono što je potvrđeno (u ajetu) je potvrđeno harfom "ba" koji je ovdje u značenju sebeba, tako da djelo nije srazmjerno nagradi, već je djelo razlog (sebeb) nagrade."

---

14 **opaska prevodioca:** On je imam i hafiz, šejhul-islam Muhiddin Ebu Zekerijja. Poznati učenjak u svim islamskim disciplinama, najpoznatije njegovo djelo jeste komentar na Muslimov sahih. Umro je 676. godine po Hidžri u 45. godini života. (vidi: **„Sahihul-Muslimi bi Šerhin-Nevevi 1/12.** str.)

15 **opaska prevodioca:** On je Imam,čuveni pravnik i učenjak hadisa, hafiz, reformator vjere, šejhul-islam Tekjuddin Ebul-Abbas. Opće poznat kao Ibn Tejmijje.Napisao je preko **200 djela i pisama (risala)**. Najpoznatije mu je djelo **„El-Fetava“** koje se štampa u 37 tomova. Umro je 728. godine po Hidžri. (vidi više o ovom izvrsnom islamskom učenjaku u djelu **„Er-Redul Vafir“** od **Ibn Nasiruddina Dimeškija Eš-Šafi'ijja** - umro 842. h.g.)

Ibnu-Kajjim[16] kaže [**Miftahu daris-seade**, 1/8]: "Harf "**ba**" koji upućuje na ulazak (u Džennet) nije isti poput harfa "ba" kojim se negira ulazak. Harf "**ba**" harf je zahtijevnosti i on je u stvari harf razloga (sebeba), i ono upućuje na to da su djela razlog ulaska (u Džennet), tj. da iziskuju ulazak. Kao što ostali razlozi (sebebi) prouzrokuju uzroke (musebbebat).

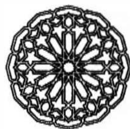
Što se pak tiče harfa "**ba**" koji negira ulazak, to je harf uzvraćanja i nadoknade, koji je prisutan u njihovom govoru (tj. govoru Arapa) poput: "Kupio sam ovo za ovo". Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavještava da ulazak u Džennet nije spram djela, i ukoliko Allah ne obaspe svoga roba milošću neće ni ući u Džennet. Djelo roba, ma koliko bilo ogromno, ne obavezuje (samo po sebi) ulazak u Džennet ni nadoknadu za njega. To zato jer čovjekova djela, makar i bila učinjena na način koji Allah voli i njime je zadovoljan, ne mogu oponirati niti biti srazmjerna Allahovim blagodatima koje mu je podario na ovom dunjaluku."

2. Isto tako, poput hadisa Alije, radijallahu anhu, prenosi se drugi hadis jasnog teksta da je djelo uvjet ulaska u Džennet. Prenosi se od Omera ibn el-Hattaba, radijallahu anhu, da je rekao:

: يا نبي الله ! أريت ما نَعملُ ، ألأَمر فُرِغَ منه ، أم لأَمر نستقبله استقبالاً ؟ قال :"بل ، لأَمر فُرِغَ منهُ". فقال عمر : فَفِيمَ الْعَمَل ؟ فقال رسول الله صلّى الله عليه وسلم:"كلّ وفي رواية [كلّاً] لاينالُ إلاّ بالعَمل". فقال عمرُ : إنا وفي رواية [إذن] نجتهد .

"O Allahov Vjerovjesniče, djela koja činimo, je li to zbog odredbe koja je već propisana ili zbog odredbe koja ce doći?" *"Ne, većzbogodredbe*

16 **opaska prevodioca:** On je hafiz, pravnik, gramatičar, Šemsuddin Ebu Abdullah Muhammed Ibn Ebi Bekr, općepoznat kao Ibnul-Kajjim El-Dževzi. Umro je 771. h.g. (opširnije o ovom istaknutom učenjaku pogledaj u njegovom djelu prevednom na bosanski jezik „**Bolest i lijek**")

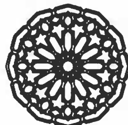

koja je već propisana", odgovori on. "Zašto onda radimo?", reče Omer. Zatim je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: *"Ništa se ne može postići bez djela",* a u drugom rivajetu: *"Nikako se ne može postići nešto bez djela".* Pa je rekao Omer: "Mi ćemo se (a u drugom rivajetu, onda ćemo se) truditi." Bilježi ga Muammer b. Rašid [El-džamiul-mulhak bil musannef 11/111 (20063)], te Ibn-Vehb [El-Kader 47, 29-30], preko Junusa b. Jezida el-Ejlija; zatim Ibn Ebi-Asim [Es-Sunne, 1/134-167, 168], preko Muhammeda b. Velida ez-Zebidija i Evzaija. Bilježi ga isto tako El-Firjabi [El-Kader 47, 29-30], preko Zebidija i Junusa b. Jezida. Bilježi ga još i Lalikai [Šerhu el-I'tikadi ehlis-sunne 4/838-1556], preko Muammera. A sva četverica (tj. Muammer, Zebidi, Evzai i Junus) prenose od Zuhrija, a on od Seida b. Musejjeba, a on od Omera.

Ovom hadisu se prigovara zbog dvije mahane[17]:

PRVA MAHANA: Govor nekih muhaddisa da Seid b. Musejjeb nije čuo od Omera, radijallahu anhu. Odgovor ovome jeste da je potvrđeno da je on vidio Omera, radijallahu anhu, na minberu, jer Seid se rodio dvije godine nakon što je Omer postao halifa. Iz tog razloga imam Ahmed kaže: "Ono što Seid prenosi od Omera je dokaz (hudždže). On je vidio

17 **opaska prevodioca:** (Međutim ovaj hadis je vjerodostojan, vjerodostojnim ga je ocijenio **Šejh Albani** u „**Zilalul-Dženneh**"1/61 i u „**Es-Sunneh**" od **Ibn Ebi Asima** 1/72, isto tako ga je vjerodostojnim ocijenio muhaqiq dr.**Abdullah b Omer b Sulejman** u korekciji hadisa na djelo „**Kitabuš-Šeria'h**"2/743 od **Hafiza Adžurija**, isto tako ga je vjrodostojnim ocijenio muhaqiq dr.**U'sman A'bdullah Adem El-Etijubijj** u korekciji hadisa na djelo „**El-Ibaneh**"3/303 od **Hafiza Ibn Betta**, zatim ovaj rivajet bilježi i imam **Tirmizi** u" **Sunnenu**" broj rivajeta 2130 i kaže za njega imam Tirmizi da je „**hasenun –sahih**", dobar-vjerodostojan, bilježi ga i imam **Ahmed** u „**Musnedu**"1/29 i dobrim ga je ocijenio muhaqiq **Šuajb Arnaut** u opaskama na **Ahmedov Musned**, ovaj rivajet spominje **Hafiz Hejsemijj** u"**Medžmu'z-Zevaid**"7/194 i kaže da su prenosioci ovog hadisa **–sahih-**, spominje ga i hafiz **El-Menavijj** u „**Fejdul-Qadir** 5/12 i kaže da je lanac prenosilaca Hafiz Ibn Hadžer ocijenio sa –hasen-dobrim, a sam Hafiz El-Menavi ga je u „Et-**Tejsiru biš-Šerhil-Džami'is-Sagir**"2/412 ocijenio **dobrim-hasen-**.

Omera i čuo ga, pa koja će se predaja prihvatiti – ako se ne prihvati predaja Seida od Omera?"

Ibnul-Kajjim kaže [**Zadul-me'ad**, 5/183]: "Odgovor ovome da Ibnul- Musejjeb nije čuo Omera jeste da je to besmisleno buncanje oprečno koncenzusu svih muhaddisa". Ovome se još dodaje da se merasili Ibn-Musejjeba svrstavaju u najvjerodostojnije merasile. Pogledaj: Tehzibu el-Kemal 11/73, 74.

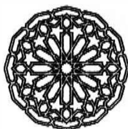
DRUGA MAHANA: Nesuglasica u ovom hadisu zbog:

- postojanja Ebu-Hurejre između Seida b. Musejjeba i Omera, radijallahu anhu. Predaju ovim putem bilježe: Ibn Ebi-Asim [Es-Sunne, 1/135-171], Bezzar [Kešful-esrar, 3/18, 2137], El-Firjabi [El-Kader, 49-31], Ibn-Hibban [Ihsan 1/312, 108] i Adžurijj [Eš-Šeri'a, 1/344-363], sa dva lanca: Od Enesa b. Ijada, on od Evzaija, on od Zuhrija, on od Seida b. Musejjeba, on od Ebu-Hurejre, a on od Omera, merfu'an (tj. od Poslanika ﷺ). Nakon navođenja ovog lanca, **Bezzar** kaže: "Više od jednog ravije bilježe predaju od Zuhrija, a on preko Seida, a od Omera. Ne znamo da je iko spominje preko Ebu-Hurejre osim Enesa".

KAŽEM: **Ibn-Hibban**[18] je ovaj lanac ocijenio vjerodostojnim jer smatra da je spominjanje Ebu-Hurejre u lancu dodatak povjerljivog ravije, tj. Enesa b. Ijada. Međutim, drugi se ne slažu s tim, a to ćemo kasnije pojasniti.

- prenošenja hadisa putem Abdullaha b. Omera, a on od svog oca, radijallahu anhuma. Prenosi ga Salih b. Ebi el-Ahdar, od Zuhrija, od Salima, od njegova oca Abdullaha b. Omera. Ovaj put spominje Bezzar [**Kešfu el-esrar, 3/19, 2137**], i Darekutni muallekan,

18 **opaska prevodioca:** On je hafiz, imam, Muhammed ibn Hiban Ebu Hatim. Bio je od čuvenih pravnika vjere i čuvenih hafiza sunneta Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Umro je 354.h.g. (op. vidi: „**Lisanul-Mizan**" 5/112. str)

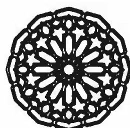
bez isnada [**El-'Ilel** 2/91, pitanje 134]. Međutim, ovaj put nije vjerodostojan, i to zbog slabosti Ibn Ebi el-Ahdara.

- prenošenja hadisa od Zuhrija murselen do Poslanika ﷺ. Ovaj put bilježi Ukajl b. Halid od Zuhrija, murselen. Darekutni je to spomenuo muallekan bez isnada u svojoj knjizi **El-'Ilel** (2/91, pitanje 134), i rekao je da je mursel vjerodostojniji.

KAŽEM: "Nema sumnje da je Darekutni vrstan imam, bez sumnje. Međutim, mišljenje koje je on odabrao osporava činjenica da su Ukajlu oprečna četiri povjerljiva prenosioca od drugova Zuhrije (svi su povjerljivi – jedino kod Junusa postoji malo vehma), a to su: Muammer, Zebidi, Evzai i Junus b. Jezid, a sva četverica prenose hadis od Zuhrija, a on od Seida, a on od Omera. Stoga je sud u njihovu korist preči. A možda je on (tj. Darekutni), rahimehullah, uzeo u obzir oprečnost teksta hadisa drugim rivajetima u kojima stoji da je odgovor Poslanika ﷺ, bio: "Svakom je olakšano ono radi čega je stvoren".

Međutim, **Ibn-Hibban**, kao što si vidio, je ocijenio vjerodostojnim prisustvo **Ebu-Hurejre** u ovom lancu.

U svakom slučaju smatram da su riječi **Poslanika** ﷺ, u ovom hadisu: *"Ne može se postići bez djela"*, poput njegovih riječi u hadisu Alije, radijallahu anhu: *"Radite! Svakom je olakšano ono radi čega je stvoren"*. A nema prepreke da se slučaj ponovio više puta, te da je jednom Poslanik ﷺ rekao prvo, a jednom drugo – a Allah najbolje zna.

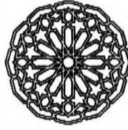

3. Hadis kojeg bilježe Buharija (2/165, 1496) i Muslim (1/51, 29) od Abdullaha b. Abbasa, radijallahu anhuma, da je Poslanik ﷺ, poslao Muaza, radijallahu anhu, u Jemen i rekao:

" ادْعُهُمْ إِلَى شَهَادَةِ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ ، وَأَنِّي رَسُولُ اللَّهِ ، فَإِنْ هُمْ أَطَاعُوا لِذَلِكَ فَأَعْلِمْهُمْ أَنَّ اللَّهَ قَدِ افْتَرَضَ عَلَيْهِمْ خَمْسَ صَلَوَاتٍ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ ، فَإِنْ هُمْ أَطَاعُوا لِذَلِكَ فَأَعْلِمْهُمْ أَنَّ اللَّهَ افْتَرَضَ عَلَيْهِمْ صَدَقَةً فِي أَمْوَالِهِمْ ، تُؤْخَذُ مِنْ أَغْنِيَائِهِمْ وَتُرَدُّ عَلَى فُقَرَائِهِمْ " .

"Pozovi ih da posvjedoče da nema drugog boga sem Allaha i da sam ja Allahov Poslanik. Pa ako ti se pokore, obavijesti ih da im je Allah propisao pet namaza u toku dana i noći. Pa ako ti se u tome pokore, obavijesti ih da im je Allah propisao zekat koji se uzima od njihovih bogatih i vraća njihovim siromašnim". U drugim rivajetima kod Buharije i Muslima prilikom poziva u tevhid se spominju riječi:« فَإِذَا عَرَفُوا اللَّهَ » *"Pa kada spoznaju Allaha"*, a kod rivajeta o namazu se spominje: « فَإِذَا فَعَلُوا » *"Pa kada to učine"*, a u drugom rivajetu – kojega bilježi samo Buharija – stoji: «فَإِذَا صَلَّوْا» *"Pa ako klanjaju"*.

Iz ovoga se zapaža da je Poslanik ﷺ, vezao njihovo prihvatanje šehadeta za potvrdu (tj. jezikom – ikrar). Međutim, kod namaza je njihovo prihvatanje vezao za obavljanje namaza i njegovo uspostavljanje. A poznato je da kada bi se ovi ljudi pokorili i potvrdili riječi šehadeta te obaveznost namaza i zekata, ali pak rekli: لا نصلي *"Nećemo klanjati"*, da Poslanik ﷺ, ne bi prihvatio njihov islam. To nam pojašnjava drugi hadis, koji je muttefekun alejhi (jer ga bilježe Buharija (1/14, 25), Muslim (1/52, 36), od Abdullaha b. Omera radijallahu anhuma, da je rekao:

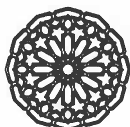
" أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَقُولُوا لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ . فَإِذَا قَالُوهَا وَصَلَّوْا صَلاَتَنَا ، وَاسْتَقْبَلُوا قِبْلَتَنَا ، وَذَبَحُوا ذَبِيحَتَنَا ، فَقَدْ حَرُمَتْ عَلَيْنَا دِمَاؤُهُمْ وَأَمْوَالُهُمْ إِلاَّ بِحَقِّهَا ".

"Rekao je Allahov Poslanik ﷺ: "*Naređeno mi je da se borim protiv ljudi sve dok ne posvjedoče da nema drugog boga sem Allaha i da sam ja Allahov Poslanik, (zatim: da namaz obavljaju i zekat daju). A kada to učine, sačuvali su od mene svoju krv i svoj imetak, osim ako to islam zahtijeva.*"

Šejhul-islam Ibn-Tejmijje, Allah mu se smilovao , nakon što je spomenuo hadis Muaza, radijallahu anhu, i razilaženje uleme oko onoga ko ostavi nešto od četiri stuba islama, kaže [Fetava 7/611]: "Ova mesela se sastoji iz dva djela: jedan se odnosi na utvrđivanje vanjskog (spoljašnjeg) kufra (zahiren في إثبات الكفر الظاهر), a druga na utvrđivanje skrivenog (tajnog) kufra (batinen في إثبات الكفر الباطن). Što se tiče drugog djela, on je izgrađen na meseli da je iman **govor i djelo**, kao što smo spomenuli. A nemoguće je da čovjek bude vjernik(ومن الممتنع أن يكون الرجل مؤمنا), čvrsto vjerujući u svom srcu da mu je Allah propisao namaz, zekat, post i hadždž, zatim živi čitavo vrijeme i ne obavi Allahu ni jednu sedždu(ويعيش دهره لا يسجد لله سجدة), niti posti ramazan, niti daje zekat, niti obavlja hadždž. To je nemoguće. I ovo ne proizilazi osim iz srca u kojem ima nifaka i zindikluka, a ne ispravna imana. Iz toga razloga Allah, subhanehu ve te'ala, je opisao one koji odbijaju učiniti sedždu – nevjernicima (ولهذا إنما يصف سبحانه بالامتناع من السجود الكفار)."[19]

A doći će njegov govor, rahimehullah, [**Sarimu el-meslul 3/969**], o onome ko je povjerovao u Poslanika javno i tajno, a zatim odbija da

19 Nakon ovih riječi šejhul-islama Ibn-Tejmijje zaista je čudan govor pojedinaca koji čovjeka koji nikada Allahu nije pao na sedždu, ni postio, ni davao zekat nazivaju muslimanom dok god potvrđuje obaveznost toga. Tako nešto ne proizilazi iz srca ispunjenog imanom, već iz srca u kome nema imana. Kada bi u njegovom srcu bilo imana, to bi se odrazilo na njegovim udovima.

se pokori naredbi za rad prema onome u što je povjerovao. Najviše što je ostvario potvrđivanjem poslanstva jeste da je na stepenu onoga ko je samo čuo poslanicu od Allaha, poput Iblisa.

Njegove riječi u **Fetava** (7/287): "Kada bi pretpostavili da neki ljudi dođu Poslaniku ﷺ, i kažu: "Mi svojim srcima bez sumnje vjerujemo da je istina ono s čim si došao i potvrđujemo svojim jezicima šehadet, ali ti se nećemo pokoravati u bilo čemu što ti narediš ili pak zabraniš..." – pa, može li razumna osoba pretpostaviti da bi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao takvima: "Vi ste vjernici potpuna imana...". Svaki musliman nužno zna da bi Poslanik ﷺ, rekao njima: "Vi ste najveći nevjernici u ono s čime sam došao, te da bi udario njihove vratove, ukoliko se ne bi pokajali od toga (govora)

(أنتم أكفر الناس بما جئت به ، ويضرب رقابهم إن لم يتوبوا من ذلك) ".[20]

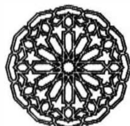
Druga vrsta hadisa su hadisi koji ponaosob govore o proglašavanju nevjernika onoga ko ne klanja.

Ibnul-Kajjim, Allah mu se smilovao , je u svojoj knjizi "**Es-salatu ve hukmu tarikuha**" ("Namaz i propis onoga ko ga ostavlja[21]") detaljno govorio o propisu onoga ko ostavlja namaz koristeći kao dokaz mnogobrojne ajete i hadise koji ukazuju na kufr (nevjerstvo) ostavljača namaza, ne ostavljajući prostora sumnji u ispravnost toga mišljenja.

Ja ću se ovdje zadovoljiti onim što je prenešeno vjerodostojno od Poslanika ﷺ, i njegovih ashaba, radijallahu anhum, i od govora nekih učenjaka:

20 Ovim lijepim primjerom šejhul-islam pojašnjava murdžijama i onima koji su se poklopili sa njima da sama potvrda jezikom i vjerovanje srcem ne koristi čovjeku ukoliko to ne proprati djelom i radom tjelesnim organima i udovima. U suprotnom, i sam Iblis vjeruje srcem i potvrduje jezikom, pa, nakon što čovjeka odvede u zabludu, kaže: "...ja se tebe odričem, ja se bojim Allaha, Gospodara svjetova". (prijevod značenja, sura El-Hašr). Međutim, šta mu je to koristilo kada je odbio pokornost svom Gospodaru.

21 **opaska prevodioca:** djelo je prevedeno na bosanski jezik.

Prenosi se više od 30 hadisa koji, različitim tekstom, ukazuju na kufr (nevjerstvo) ostavljača namaza, ili ukazuju da je to širk, ili ukazuju da je takav izašao iz vjere. Ili, ukazuju na uzdizanje Allahove zaštite (zimmeta) od njega. Ili, pak, ukazuju na sačuvanost (krvi i imetka) onoga ko klanja naš namaz i okreće se našoj Kibli. Ili, pak, tekst koji ukazuje na dozvolu borbe protiv vladara koji zanevjeruju jasnim kufrom, a Poslanik ﷺ je dokazom njihova nevjerstva i njegovim znakom učinio neuspostavljanje namaza. Ili, s druge strane, pak tekst da se na Sudnjem danu od ummeta Muhammeda ﷺ, neće pozivati osim vjernici, a znak po kojem će se raspoznavati jeste – abdest. Ili, tekst koji ukazuje da će iz Vatre izaći svaki vjernik (muvehhid), a znak na osnovu kojeg će se oni prepoznati jeste sačuvanost (od vatre) dijelova tijela koji su padali na sedždu.

A ja ću od tih hadisa spomenuti slijedeće:

Hadis kojeg bilježi Muslim (1/88, 134) od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhu, da je rekao Allahov Poslanik ﷺ:

" إِنَّ بَيْنَ الرَّجُلِ وَبَيْنَ الشِّرْكِ وَالْكُفْرِ تَرْكَ الصَّلاَةِ "

"Između čovjeka i širka i kufra je ne obavljanje namaza". A u rivajetu Tirmizije (5/13, 2618):

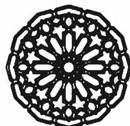
" بَيْنَ الْكُفْرِ وَالإِيمَانِ تَرْكُ الصَّلاَةِ "

"Između kufra i imana jeste ne obavljanje namaza". A kod Nesaija (1/232):

" لَيْسَ بَيْنَ الْعَبْدِ وَبَيْنَ الْكُفْرِ إِلاَّ تَرْكُ الصَّلاَةِ "

"Ono što razdvaja čovjeka od kufra jeste ne obavljanje namaza".

Isto tako bilježe imam Ahmed (5/364), Tirmizi (5/13, 2621), Nesai (1/231), Ibn-Madže (1/564, 1079) i ostali od Burejde el-Eslemija, radijallahu anhu, da je rekao:

"Rekao je Allahov Poslanik ﷺ:

" الْعَهْدُ الَّذِي بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمُ الصَّلَاةُ فَمَنْ تَرَكَهَا فَقَدْ كَفَرَ "

"Ugovor koji razdvaja između nas i njih jeste namaz. Pa ko ga ne obavi – nevjernik je".

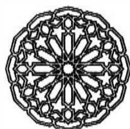
Hadis je skupina učenjaka ocijenila vjerodostojnim poput Tirmizija, Nesaija, Hakima, Ibn-Hibbana i ostalih, Allah im se smilovao. A nema sumnje da se pod kufrom ovdje cilja na veliki kufr, kao što ćemo to kasnije pojasniti.

ŠTA JE OČIGLEDNO U OVOJ MESELI?

Očigledno je da se niko ne treba dvoumiti kada je riječ o pitanju nevjerstva onoga ko ostavlja namaz, i to zbog dvije stvari pored gore navedenoga, koje oni – koji su suprotnog mišljenja – ne mogu izbjeći.

1. PRVA STVAR: Kufr onoga ko ostavlja namaz jeste veliki kufr, i njegov izlazak iz vjere je upravo ono što su razumjeli ashabi. U kontekstu govora onih koji ostavljača namaza smatraju nevjernikom naš šejh **Muhammed b. Salih,** Allah mu se smilovao, kaže [**Šerhu el-mumti'**]: "Što se tiče govora ashaba njih je puno. Prenosi se od 16 ashaba, a među njima je i Omer b. el-Hattab". A spomenut ćemo i govor nekih učenjaka koji su shvatili da se govor ashaba odnosi na veliki kufr koji izvodi iz vjere.

Evo nekih od tih predaja:

Predaja Omera, radijallahu anhu, koju bilježi Malik (1/39, 51) i Abdur-Rezak (Musannef 1/150, 580, 581).

Ibn Ebi-Šejbe [**El-Iman 34, 103**]; **Mervezi** [**Ta'azimu kadris-salati** 2/892, 923 sve do 929] prenosi se da je rekao (**Omer, radijallahu anhu**):

" لاَ حَظَّ فِى الإِسْلاَمِ لِمَنْ تَرَكَ الصَّلاَةَ »

"Nema udjela u islamu onome ko ostavi namaz".

Lanac predaje je vjerodostojan do Omera, radijallahu anhu. Prenosi se od Omera preko više putova (turuk).[22] Predaja jasno ukazuje da Omer, radijallahu anhu, smatra onoga ko ostavlja namaz **nevjernikom** velikog kufra, kao što ćemo pojasniti.

Predaja Huzejfe, radijallahu anhu, a koju bilježi Buharija (1/215, 791), kada je rekao čovjeku koga je vidio da ne upotpunjava ruku'u i sedždu:

"مَا صَلَّيْتَ ، وَلَوْ مُتَّ مُتَّ عَلَى غَيْرِ الْفِطْرَةِ الَّتِي فَطَرَ اللَّهُ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ"

"Nisi klanjao! I kada bi umro, umro bi mimo fitre u kojoj je Allah stvorio Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem".

Adžurijj, Allah mu se smilovao , nakon sto je spomenuo ovu i druge predaje, kaže [Šeria', 1/296]: "Ovo upućuje da je namaz od imana, **tako da onaj ko ne klanja – nema ni imana ni islama**

(ومن لم يصل فلا إيمان له ولا إسلام) ".

Hafiz Ibn-Hadžer kaže [**Fethul-Bari, 2/321**]: "Ovu predaju su kao dokaz uzeli oni koji ostavljača namaza smatraju nevjernikom, jer je

22 **Opaska prevodioca:** ne znamo niti jednog islamskog učenjaka da je prigovorio Omerovom rivajetu.

očevidno da je Huzejfe **negirao islam** onome ko je izostavio neke od njenih ruknova, tako da je negiranje islama onome ko ga je u potpunosti ostavio preče". I kaže hafiz Ibn-Hadžer: "To je i izbor Buharije, da kada ashab kaže sunnet Muhammeda, **ili njegova fitra**, da takav hadis ima propis merfu-hadisa".

Predaja Džabira, radijallahu anhu, koju bilježi Mervezi [Ta'azimu kadris-salati, 2/877-892], i Lalikai [Šerhu usuli I'tikadi ehlis-sunneh, 4/892, 1537, 1538] od Mudžahida da je upitao Džabira:

ما كان يفرق بين الكفر ، والإيمان عندكم من الأعمال على عهد رسول الله صلى الله عليه وسلم ؟ قال : " الصلاة "

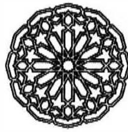
"Koje je djelo kod vas za vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, razdvajalo kufr od imana?" Pa je rekao: *"Namaz!"*[23]

Isto tako, preko Ebu-Zubejra da je čuo Džabira b. Abdullaha da je, kada ga je neki čovjek upitao:

"هل كنتم تعدون الذنب فيكم كفراً ؟ قال : لا ، وما بين العبد والكفر إلا ترك الصلاة".

"Jeste li grijeh smatrali nevjerstvom?", rekao: "Ne, ali između čovjeka i kufra jeste **ne obavljanje namaza**".

23 **opaska prevodioca:** ovaj rivajet je **vjerodostojan**, ispravnim ga je ocijenio muhaqiq **Kemal ibn Sejid Salim** u korekciji hadisa na djelo **„Ta'zimu qadris-salah"**strana 571., broj rivajeta 893., isto tako ga je-hasenom-, dobrim ocijenio **Mustafa ibn Ismail Es-Sulejmani** u svome djelu"Sebilun-nedžati fi bejani hukmi tarikis-salati" na strani 55.

Sened prvog hadisa je **dobar (hasen)** zbog Muhammeda b. Ishaka, koji je ovdje ispoljio da je čuo. A sened drugog hadisa je **vjerodostojan.** Džabir, radijallahu anhu, je pojasnio da je kod njih za vrijeme Poslanika ﷺ, granica između kufra i imana bila namaz. Te da su pod kufrom podrazumijevali veliki kufr, jer je Džabir napravio razliku između kufra koji je ovdje ostavljanje namaza i grijeha kojeg – kada čovjek učini, ne postaje nevjernik. A kada ostavljanje namaza ne bi bilo veliki kufr, ne bi u razdvajanju njega i grijeha bilo ikakve koristi.

2. DRUGA STVAR: Smatranje onoga koji ostavlja namaz nevjernikom nije mišljenje jednog dijela ashaba, već se prenosi njihov **koncenzus.** Naš šejh **Muhammed Usejmin**[24] kaže [**Pitanja putem telefona od strane uprave daveta u Kataru**]: "Došli su dokazi iz Kur'ana, sunneta, zdravog rezoniranja i koncenzusa ashaba kojeg prenosi više učenjaka da je ostavljač namaza nevjernik: bit će vječito u Vatri, i ne spada pod Allahovu volju – mešiet (u oprostu)".[25]

Ja ću samo spomenuti one koji prenose koncenzus:

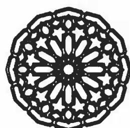
Koncenzus ashaba oko ubijanja onoga koji ostavlja namaz, kao što se ubijaju mušrici, jer se **Ebu-Bekr,** radijallahu anhu, borio protiv onih koji su uskratili zekat i rekao **Omeru**, radijallahu anhu, kao što bilježe šejhani (**Buharija 2/135, 1399., Muslim 1/51, 32.**):

" وَاللهِ لأُقَاتِلَنَّ مَنْ فَرَّقَ بَيْنَ الصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ ".

"Tako mi Allaha! Borit ću se protiv onoga ko razdvoji između namaza i zekata".

24 **Opaska prevodioca:** Rodio se je 1347. a umro 1421. po Hidžri. Bio je učenik čuvenog imama Abdur-Rahmana es-Sa'dija, od kojeg se je mnogo okoristio. Tako je nakon toga izrastao u velikog učenjaka u svim oblastima islamskih znanosti. (v. predgovor "**Šerhul-mumtia**") - op. prev.

25 Riječ u zagradi je dodatak šejha, učenjaka Saliha Fevzana, Allah ga sačuvao.

Hattabi, Allah mu se smilovao , ukazujući na primoravanje Omera dokazima od strane Ebu-Bekra radi borbe protiv onih koji su uskratili zekat, time što je kod njih bila ustaljena borba protiv onih koji ostave namaz. Kaže: "Uporedio je status zekata sa statusom namaza (u islamu), a u govoru Ebu-Bekra je dokaz da je borba protiv onoga ko se sustegne od obavljanja namaza koncenzus od strane ashaba".

Buharija je ovom hadisu stavio slijedeće poglavlje sa nazivom:

"باب قَتْلِ مَنْ أَبى قَبُولَ الْفَرَائِضِ وَمَا نُسِبُوا إِلَى الرِّدَّةِ"

"**Poglavlje ubijanja onoga ko odbije prihvatanje farzova i pripisivanje takvih otpadništvu (riddetu**)".

Maloprijašnji govor Omera, radijallahu anhu: "**Nema islama onome ko ne obavlja namaz**!", a drugom rivajetu: "**Nema udjela u islamu onome ko ne obavlja namaz**!"

U svojoj knjizi "**Es-salatu ve hukmu tarikuha**" ("Namaz i propis onoga ko ga ostavlja"), **Ibnul-Kajjim** je ovo svrstao u koncenzus ashaba kada je riječ o kufru ostavljača namaza, rekavši o Omeru: "Ovo je izgovorio u prisustvu ashaba i oni mu to nisu negirali. Slično ovome smo spomenuli i od Muaza b. Džebela, Abdur-Rahmana b. Aufa i Ebu-Hurejre, i ne zna se da im je i jedan ashab oprečan u tome".

Navedene riječi Džabira, radijallahu anhu, kada ga je Mudžahid upitao: "Šta je kod vas, za vrijeme Posalnika ﷺ, razdvajalo kufr od imana?" Pa je rekao: "Namaz". U ovome je dokaz koncenzusa, i još više od toga: a to je da ovaj hadis ima propis merfu- hadisa, kao što je ustanovljeno u knjigama mustalaha jer se događaj pripisuje vremenu Poslanika ﷺ.

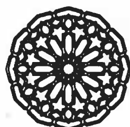
Abdullah b. Šekik, plemeniti tabi'in, koji je sreo velike ashabe kaže:

"كَانَ أَصْحَابُ مُحَمَّدٍ -صلى الله عليه وسلم- لاَ يَرَوْنَ شَيْئًا مِنَ الأَعْمَالِ تَرْكُهُ كُفْرٌ غَيْرَ الصَّلاَةِ"

"Ashabi nisu smatrali ostavljanje nijednog djela kufrom, osim namaza". Predaju bilježe **Tirmizi** (5/14, 2622) **Mervezi** [**Ta'azimu kadris-salati** 2/904, 948]; lanac predaje je vjerodostojan. Predaju su vjerodostojnom ocijenili: **Hakim, Nevevi i Albani, rahimehumullah**. A to što je u lancu **Seid b. Ijas el-Džurejri**, za kojeg spominju da je izmiješao hadise (ihteleta-počeo je miješati hadise 3 godine prije smrti,kako je to pojasnio **Hafiz ibn Hadžer** u uvodnom dijelu svoga kapitalnog djela „ **Fethul-Bari**"-o.p), ne škodi ništa jer ravija koji prenosi od njega, a to je **Bišr b. Mufeddal** prenio od njega prije njegove promjene, tj. prije nego je pomiješao hadise(pogledaj pojašnjenje **Hafiza** u uvodnom dijelu **Fetha**-op). Tako da su i dva šejha (**Buharija i Muslim**) njegov rivajet od **Džurejrija** smatrali vjerodostojnim. (**Pogledaj: El-kevakibu en-nejjirat, 189. strana**).

Ševkani kaže [**Nejlul-evtar** 1/372]: **"Očigledno je iz njegovoga izraza (Abdullaha b. Šekika) da je oko ovih riječi koncenzus ashaba jer njegove riječi: "Ashabi Allahovoga Poslanika ﷺ " upućuju na spomen veće grupe ljudi koja je ujedinjena na jednom stavu."**

Koncenzus prenosi i imam Ishak b. Rahevejh. Mervezi kaže [Ta'azimu kadris-salati 2/929]: **"Čuo sam Ishaka gdje kaže: "Pritvrđeno je od Poslanika ﷺ, da je ostavljač namaza(onaj koji ga ne obavi) kafir, i to je bilo mišljenje učenjaka od vremena Poslanika ﷺ, pa do dan-danas da je onaj ko namjerno ostavi namaz bez ikakva opravdanja tako da prođe čitavo namasko vrijeme, kafir".**

I kaže **Ibn-Nasr el-Mervezi**[26] [**Ta'azimu kadris-salati, 2/925**]: "Spomenuli smo predaje od Poslanika ﷺ, koje govore o kufru onoga ko ostavlja namaz i njegovom izlasku iz vjere te dozvoljenosti borbe protiv onoga koji se sustegne od njegova obavljanja. Od ashaba, radijallahu anhum, se prenosi isto tako i nije nam prenešeno od nijednog od njih nešto što je oprečno tome".

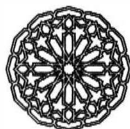
Odgovarajući onima koji u ovoj meseli nisu uzeli govor ashaba, **Ibn-Hazm** kaže [**Muhalla, 2/242**]: **"Ne znamo da je iko oprečan ashabima koje smo spomenuli. Oni grde kada je neko oprečan jdnom ashabu onda kada se to podudara sa njihovim prohtjevima, a prenosi se od Omera, Muaza, Abdur-Rahmana b. Aufa, Muaza b. Džebela, Ebu-Hurejre i ostalih ashaba, radijallahu anhum, da je onaj ko jedan farz ostavi namjerno tako da istekne njegovo vrijeme kafir, murtedd (otpadnik od vjere)".** [27]

Kaže **Abdul-Hakk el-Ešbili** u svojoj knjizi "**Namaz**" (Njegov govor prenosi Ibn-Kajjim u svojoj knjizi "Namaz i propis onoga ko ga ostavlja", 67. str.): **"Skupina ashaba i onih koji su došli nakon njih su smatrali nevjernikom onoga ko ostavi namaz namjerno tako da istekne njegovo vrijeme. Od njih su: "Omer ibnul-Hattab, Muaz b. Džebel, Abdullah b. Mes'ud, Ibn-Abbas, Džabir i Ebu-Derdaa. To se prenosi i od Alije, kerremellahu vedžhehu, a oni su ashabi"**.

---

26 **opaska prevodioca:** On je veliki Imam, šejhul-islam Muhammed ibn Nasr el-Mervezi. Čuveni pravnik, hafiz, jedan od najuglednijih učenjaka Ummeta. Rodio se 202. h.g. u Bagdadu. Bio je jedan od najučenijih učenjaka u poznavanju razilaženja među ashabima i onh koji su došli nakon njih. Bio je more u hadiskoj nauci. Umro je 294. h.g. (opširnije pogledaj njegovu biografiju u njegovom poznatom djelu „Ihtilaful-'Ulemai" - od 11. do 18. str. -)

27 **opaska prevodioca**: jedan od prevodioca ovog djela je napisao studiju u kojoj je sakupio sve rivajete od ashaba koji direktno i indirektno smatraju onoga koji ne obavi namaz nevjernikom .U toj studiji su sakupljeni svi rivajeti kojih ima 22 od 15 ashaba, svaki rivajet je decidno obrađen a svaki prenosilac je stavljen pod kritičku lupu hadiske nauke „Edž-džerhu ve t-ta'dilu". Sam autor te studije je koristio veliki broj djela klasičnih učenjaka, a poseban osvrt je stavio na biografije prenosilaca .Djelo je potpuni i jasni dokaz postojanosti konsenzusa ashaba po pitanju nevjerstva onog ko ne obavlja namaz. Djelo je još uvijek u rukopisu i sadrži preko 400 stranica.

Stoga je šejhul-islam **Ibn-Tejmijje,** Allah mu se smilovao , u djelu **Šerhul-umde** (2/81), nakon sto je spomenuo hadise i govor selefa, konstatirao jako dragocjen govor rekavši: "Kufr koji se spominje u vezi namaza jeste veliki kufr iz više razloga:

PRVI RAZLOG je taj što se kufrul-mutlaq (tj. uopćeno spomenuti kufr) odnosi na veliki kufr koji izvodi iz vjere. Na određenim mjestima on (veliki kufr) prelazi u nešto drugo zbog dokaza koje sadrži govor.

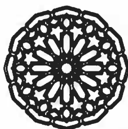
Ko promotri kontekst svakog hadisa naći će da se radi o njemu (velikom kufru), i ne postoji ništa što veliki kufr skreće sa njegove uopćenosti; naprotiv, ono što je ovde konstatirano jeste uopćenost.

DRUGI RAZLOG: "Taj kufr (cilja na mali kufr koji ne izvodi iz vjere) je neodređen, poput riječi Poslanika ﷺ: "...**a njegovo ubistvo je kufr**", ili: "**Kod njih dvoje ima kufra**", ili, pak, "...**kufr u Allaha**", i slično tome. Međutim, ovdje (kod namaza) kufr je spomenut sa određenim članu (el-ال) u Poslanikovim ﷺ riječima: "**između čovjeka i kufra**-بَيْنَ العَبْدِ وَبَيْنَ الكُفْرِ (sa određenim članom el), **ili pak širka**-أوِ الشِّرْكِ (sa određenim članom el).

A kada se spomene u određenom članu, onda se odnosi na veliki kufr koji izvodi iz vjere -و هو المخرج عن الملة .

TREĆI RAZLOG: treći razlog je taj što se u nekim hadisima spominje: فقد خرج عن الملة "**Izašao je iz vjere**", u nekim: "بينه و بين الإيمان **Između čovjeka i imana**", u nekim pak:بينه و بين الكفر "**Između čovjeka i kufra**" – sve ovo ukazuje da je namaz granica: uvodi čovjeka u iman, ako ga obavi, a i izvodi iz imana, ako ga ostavi.

ČETVRTI RAZLOG: Poslanikove ﷺ riječi:"**Ono što razdvaja čovjeka od kufra jeste ostavljanje namaza**", i riječi Abdullaha b. Šekika: "*Ashabi*

nisu smatrali ostavljanje nijednog djela kufrom, osim namaza". Ovim riječima se ne cilja ista drugo do veliki kufr,لا يجوز إن يراد به إلا الكفر الأعظم ovim riječima se ne podrazumijeva ništa drugo do veliki kufr".

PETI RAZLOG: Ovaj govor je izrečen posebno u vezi s namazom i njegovim mjestom nad ostalim djelima. Kada bi se pod kufrom ovdje mislilo na grijeh (fisk) u tome bi saučestvovali svi farzovi uopćeno.

ŠESTI RAZLOG: Poslanik ﷺ je pojasnio da je namaz zadnje što će ostati od vjere, a kada nestane zadnjeg dijela nestane čitava stvar.

SEDMI RAZLOG: Poslanik ﷺ je pojasnio da je namaz ugovor između nas i nevjernika, a oni su van vjere, tj. nisu unutar nje. To ukazuje da onaj ko ostavi ovaj ugovor postaje nevjernik, a da onaj ko dođe s njim ulazi u vjeru. A sve ovo ne biva osim kada se radi o velikom kufru koji izvodi iz vjere.

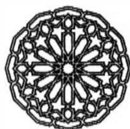
OSMI RAZLOG: Omerove riječi: "**Nema udjela u islamu onome ko ostavi namaz**", najjasnije upućuju na njegovo izlaženje iz vjere. Isto tako govor Mesuda i ostalih, pored toga što je on pojasnio da njegovo odlaganje do izlaska njegova vremena nije kufr već je kufr njegovo ostavljanje u potpunosti, a ovo ne biva osim kada se radi o velikom kufru koji izvodi iz vjere.

DEVETI RAZLOG: Zbog spomenutog hadisa Muaza:

فسطاطا على غير عمود لا يقوم كذلك الدين لا يقوم إلا بالصلاة

"**Šator bez stubova ne može stajati**". Isto tako ne može opstati vjera bez namaza.

Svi ovi razlozi opovrgavaju govor onih kažu da se ovdje odnosi na nevjerstvo onoga koji negira obavezu namaza. To opovrgavaju i riječi Abdullaha b. Šekika: "**Ashabi nisu smatrali ostavljanje nijednog djela kufrom, osim namaza**", i riječi Poslanika ﷺ"**Nije između roba i**

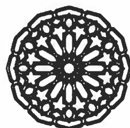
kufra..." I ostale predaje koje ukazuju na specifičnost namaza u tome. A što se tiče negiranja, na postoji razlika između namaza i ostalih djela, jer je negiranje samo po sebi kufr bez ostavljanja namaza, čak i kada bi obavljao namaz, a negirao (njegovu obaveznost) to mu ne bi koristilo. Pa kako se onda može vezati propis za ono što nije spomenuto?

A ono što je spomenuto jeste ostavljanje, a ono je općenito po pitanju onoga koji ostavlja namaz negirajući ga ili ga pak ostavlja iz lijenosti. To je onda skretanje sa stvarne činjenice govora bez dokaza koji to iziskuje. Zato se na to ne treba ni obazirati–فلا يلتفت إليه ".

Odgovor na sumnju postojanja razilaženja:

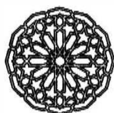
Ako neko kaže: "*Neki od učenjaka su zauzeli oprečan stav kada je riječ o kufru ostavljača namaza*", kažemo: "*Tačno je, ali se njihova oprečnost ne prihvata nakon koncenzusa ashaba, a njima tražimo opravdanja. Jer ulema smatra da ukoliko postoji govor jednog ashaba u određenoj meseli da je njegov govor dokaz ukoliko mu nije oprečan niko od ashaba. Pa kakav je tek onda slučaj sa meselom u kojoj jedan ashab pripisuje govor svim ashabima u vremenu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem? Zatim, nakon toga, jedan od tabi'ina prenosi njihov koncenzus, i nalazimo govor više od 15 ashaba koji to kažu, a kojima se ne zna oprečno mišljenje.*"

Imam Ahmed prenosi koncenzus ashaba u meseli gdje je njihov broj manji od ove, kada je izdao fetvu o učenju tekbira 10. zul-hidžedžeta od jutra dana Arefata pa sve do zadnjeg dana od dana tešrika, pa je bio upitan: "**Šta ti je dokaz**?" On je odgovorio: "**Koncenzus Omera, Alije, Abdullaha b. Mesuda i Abdullaha b. Abbasa**". [**Usuli imam Ahmed**, 352. strana, pripisujući ga Musveddi, 315. strana]. Šta više, imam Ahmed je smatrao izlaženje iz okvira različitih govora ashaba od govora novotara, pa je upitan: "*Da li čovjek može izaći iz okvira govora*

ashaba kada se oni raziđu?" Pa je rekao: "*Šta misliš kada su složni? Da li iko može izaći iz okvira njihovoga govora!! Ovo je ružan govor, govor novotara. Niko ne može izaći iz okvira govora ashaba kada se oni razidu"*. [**Usuli imam Ahmed, 351**. pripisujući ga Musveddi, 315.] Pa da li razuman čovjek može reći da je dozvoljeno izaći iz okvira govora po kojem se prenosi koncenzus ashaba ili ono što upućuje na njega, kada se izlazak iz okvira njihovih različitih stavova smatra govorom novotara.

TRI VAŽNA UPOZORENJA

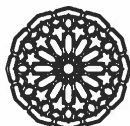
PRVO UPOZORENJE:

Očigledno je da do učenjāka koji su zauzeli oprečno mišljenje nije stigao koncenzus ashaba kada je riječ o kufru ostavljača namaza, ili pak taj koncenzus kod njih nije bio vjerodostojan. Jer kada bi do njih dopro koncenzus, ne bi mogli biti oprečni njemu. **Imam Šafija**, Allah mu se smilovao , kaže [**Er-Risale, 472**]:

"*A znamo da se, ukoliko ih je većina (tj. većina ashaba, radijallahu anhum), oni neće složiti na nečemu što je oprečno sunnetu Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ili pak na grešci, inšallah*".

DRUGO UPOZORENJE:

Šafija, Allah mu se smilovao, i pored toga što onoga ko ostavlja namaz nije smatrao nevjernikom zbog nevjerodostojnosti koncenzusa kod njega po datom pitanju, a on je od velikih učenjaka koji poznaju mezheb selefa, zato ga je Allah sačuvao od toga da njima bude oprečan kada se radi o kufru onoga ko ostavi djelo. On kaže, Allah mu se smilovao, [**Lalikai, Šerhu usuli 'itikadi**, 5/886]: "*A koncenzus je ashaba, tabi'ina i onih koji su došli poslije njih, a koje smo zatekli da je iman govor, djelo i nijjet. Nije ispravno jedno od ovog troje bez drugog*". A kada je **Ibn-Redžeb** spomenuo da je iman govor, djelo i nijjet, rekao je [**Džami' el-ulumi vel-hikemi** 1/58]: "*Šafija po ovome prenosi koncenzus ashaba, tabi'ina i onih poslije njih koje je zatekao*".

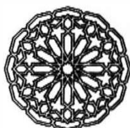
Ibn-Kesir, Allah mu se smilovao , kaže u svom **Tefsiru** (1/39): "*Šafija, Ahmed b. Hanbel, Ebu-Ubejd, i puno drugih, prenose koncenzus da je iman govor i djelo*".

Preporučujem kada je riječ o ovome dvije knjige: knjigu **Ibnul-Kajjima "Namaz i propis onoga ko ga ostavlja"** i knjigu "**Razilaženje po propisu ostavljača namaza**" od **doktora, šejha Abdullaha b. Ibrahima ez-Zahima**. Ove dvije knjige su korisne i svaka od njih dopunjuje drugu.

TREĆE UPOZORENJE:

A ono se nadograđuje na prethodno, a to je da ulema koja ostavljača namaza nije proglasila nevjernikom nije kao dokaz tome uzela da onaj koji ostavi djelo nije kafir. Naprotiv, oni koji kažu da ostavljač namaza nije kafir, oni su na pravcu džema'ta da je onaj ko u potpunosti ostavi djelo udovima – nevjernik, kao što smo već spomenuli govor Šafije, rahimehullah.

A spomenut ćemo kasnije i fetvu uvaženog **šejha Bin-Baza**, Allah mu se smilovao , da je, kada je upitan da li je djelo uvjet potpunosti imana, rekao (**Džeride, Er-Rijad, broj 10506**): "*Ne! Naprotiv, djelo je kod svih uvjet ispravnosti, ali su se nakon toga razišli koje je djelo neophodno da bi iman čovjeka bio ispravan, pa je jedna skupina rekla: "To je namaz", i na tome je koncenzus ashaba, radijallahu anhum, kojeg prenosi Abdullah b. Šekik. Drugi pak kažu da se radi o drugom djelu. Međutim, uopćenost djela (džinsul-amel) je neophodan da bi iman bio ispravan i to kod svih koji su na stavu selefa. Zbog toga je iman kod njih govor, djelo i vjerovanje, i iman biva ispravan smo kada svo troje bude na okupu*".

A doći će i potvrda uvaženog šejha (**Bin-Baza**), Allah mu se smilovao , vlasnika knjige (**Et-tevessutu vel iktisad fi ennel kufre jekunu bil kavli evil fi'li evil I'tikad**) kada je rekao u predgovoru (str. 18): "*Ovdje je jako važna mesela, a to je da muhaddisi koji ostavljača namaza nisu proglasili nevjernikom, nisu time ciljali da je namaz djelo, a onaj ko ostavi djelo nije nevjernik i da takav ukoliko to ne ohalali (istihlal) ili porekne (tekzib) nije nevjernik. To je murdžijska tupoglavost. Oni (muhaddisi) su daleko od toga... Isto tako od nijednog od njih (muhaddisa koji ostavljača namaza nisu smatrali nevjernikom) se ne prenosi da je rekao: namaz spada u djelo a ne u vjerovanje, a onaj ko ostavi djelo nije nevjernik! Oni nisu pak smatrali one koji za ostavljača namaza kažu da je nevjernik haridžijama koji tekfire zbog velikih grijehova. U tome se ogleda njihova potvrda da onaj ko ostavi djelo može izaći iz vjere, ali konkretno po pitanju namaza to kod njih nije bilo prioritetno mišljenje*".

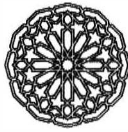
ONI KOJI SU OPREČNI EHLIS-SUNNETU U MESELI IMANA

EHLIS-SUNNE I DŽEMA'AT KAŽU: "*Iman se sastoji od vjerovanja srcem, govora jezikom i rada udova. Nije ispravno jedno bez drugog, i da su djela od suštine imana.*" Oni smatraju da onaj ko učini veliki grijeh ili ostavi neko djelo (mimo namaza), zbog koncenzusa ashaba po pitanju namaza – nije nevjernik. Njima su po ovom pitanju oprečne slijedeće skupine novotara:

PRVA SKUPINA: HARIDŽIJE I MU'TEZILE: *Kod njih je iman kao i kod ehlis-sunneta i džema'ata; govor, djelo i vjerovanje, ali se nakon toga razilaze* jer kažu onaj ko ostavi pojedina djela ili pak onaj ko učini veliki grijeh u srcu takvog nema nimalo imana. I on će na Sudnjem danu biti vječito u Vatri. Što se tiče njegovog propisa na dunjaluku tu se razilaze, pa stoga haridžije kažu: "*On je nevjernik*", a mutezile pak kažu: "*On je na stepenu između dva stepena-niti je vjernik niti musliman*".

DRUGA SKUPINA: DŽEHMIJE: Kod njih *je iman samo spoznaja bez potvrde srca, izgovora jezika i djela udovima.* Pa ukoliko ne potvrdi svojim srcem, ne govori jezikom i ne radi udovima – on je vjernik, dok god je spoznao svojim srcem, jer tri spomenute stvari ne spadaju kod njih u iman. *Ono što nužno proističe iz njihovih riječi jeste da su Iblis, Faraon, a i Ebu-Džehl vjernici, jer su oni spoznali Allaha. Ovo mišljenje zastupaju i neke ešarije.*

TREĆA SKUPINA: KERAMIJE: *Iman je kod njih govor jezika bez potvrde srca i rada udovima.* Onaj ko progovori imanom taj je vjernik potpuna imana, jer se iman kod njih ne djeli. Oni ne poriču obaveznost (vudžub) potvrde srcem i kod njih je onaj ko potvrdi jezikom, a porekne

srcem munafik koji ce na Ahiretu biti vječno u Vatri. *Tako da su se po pitanju potvrde srcem (tasdika) razišli sa ehlis-sunnetom u definiciji, a složili u propisu.*

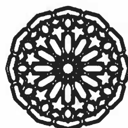
ČETVRTA SKUPINA: EŠARIJE: *Kod njih je iman samo potvrda srcem, bez djela srca i udova i bez govora jezika.* Ali oni kažu iman zahtijeva određene elemente kojih, kada ih nestane, nestane imana.

PETA SKUPINA: MURDŽIETUL-FUKAHA: *Iman je kod njih govor jezika i vjerovanje srca bez djela udovima.* Iz tog razloga kod njih se iman ne povećava niti smanjuje.

Iako se sve skupine **murdžija** slažu da djelo ne spada u suštinu imana niti spada u pojam imana, ipak su **murdžietul-fukaha** najbliža skupina **ehlis-sunnetu**. A najudaljenija skupina jesu **džehmije** koji kažu da je iman samo spoznaja. Iz tog razloga skupina selefa je njih proglasila nevjernicima mimo ostalih skupina murdžija. **Šejhul-islam Ibn-Tejmijje** je ukazao da je uzrok greške ovih skupina bio taj što su oni mislili da se iman ne dijeli i ne razdvaja, da se ne povećava niti smanjuje i da, ukoliko iman postoji, njegov vlasnik je vjernik, a ako pak nestane, nestao je cjelokupan iman. (Pogledaj: **El-Fetava 13/47, 50.**)

NOVONASTALO MIŠLJENJE U MESELI IMANA:

U ovom našem vremenu se nažalost pojavio čudan govor od strane jednog dijela selefija, ehlis-sunneta, koji su oprečni ehlis-sunnetu kada je riječ o djelima i njihovom položaju u imanu. Zastupnici ovog mišljenja su spojili između mišljenja ehlis-sunneta i murdžietul-fukaha pa kažu da je djelo sastavni dio imana kao što je govor ehlis-sunneta i džema'ata, a zatim su porušili svoj govor izbacivanjem djela iz imana kada su rekli

da iman može opstati u srcu, makar se to ne ispoljilo na djelu udovima. (Jer oni govore djelo je uvjet valjanosti, a neki kažu uvjet potpunosti)[28]. A ovo je činjenica govora murdžija koji su djelo odstranili od imana, i zbog toga je i nastala ratna gužva između njih i ehlis-sunneta. Oni na taj način okreću lice (tj. približavaju se) murdžijama jer murdžije govore iman je govor bez djela, a ovi pak kažu iman je govor i djelo, ali može opstati bez djela.

Međutim, kada bi kod ehlis-sunneta i džema'ata bilo moguće potpuno odstranjivanje djela od imana, ne bi bilo uopće bitaka vojske ehlis-sunneta sa murdžijama, i tada ovo razilaženje ne bi ništa značilo.

Ibn el-Redžeb[29], govoreći o hadisu Ibn-Omera, radijallahu anhu, **"Islam se temelji na pet stvari"** kaže [**Džami' el-ulumi vel-hikemi, 1/93**]: "*Poslanik ﷺ je ovih pet stvari učinio stubovima islama i njegovim temeljima, i njima protumačio islam u hadisu Džibrila*[30] *i u hadisu Talhe b. Ubejdullaha u kome stoji da je beduin upitao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa mu je on protumačio islam sa ovih pet stubova.*"

I pored toga, oni koji zastupaju oprečno mišljenje u imanu govore: "*Kada bi čovjek ostavio jedan stub, ili sva 4 stuba mimo šehadeta, time ne bi izašao iz islama*".

Isto tako i ovi (tj. zastupnici novonastalog govora u imanu) su

---

28 Dodatak u zagradi su riječi šejha, **učenjaka Saliha Fevzana**, Allah ga sačuvao. A šejhova namjera sa ovim riječima (uvjet ispravnosti – tj. šartu sihhati) jeste da šart ne spada u suštinu stvari, što nije slučaj sa djelom koje je dio imana, a ne spoljni dio njega. A oni od naših učenjaka koji su rekli da je djelo šartu sihhati – uvjet ispravnosti, time ciljaju da iman nije ispravan bez djela. Kao što je slučaj sa govorom **šejha Bin-Baza** koji je, kada je o tome bio upitan jednom, rekao: "*djelo je uvjet ispravnosti*", a drugi put prilikom konstatacije rekao : "*Ne, djelo dio nije šart, djelo je dio imana*". Njegov govor će doći kada budemo spominjali njegove fetve.

29 **opaska prevodioca**: On je Imam, hafiz čuveni učenjak, Zejnuddin ibn Ahmed el-Hanbeli. Općepoznat kao Ibn Redžeb. Rodio se 736. h.g. u Bagdadu. Umro je 795 h.g. u Damasku. (opširnije pogledaj njegovu biografiju u djelu „**Buđenje ambicija**" koja je prevedena na bosanski jezik).

30 Muslim, 8.

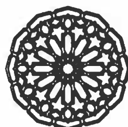
ehlis-sunnetu i džema'atu oprečni u imanu jer kažu: "*Kada čovjek ne bi radio nijedno djelo mimo šehadeta time ne bi izašao iz islama.*"

Također **Ibn el-Redžeb** kaže [**Džami' el-ulumi vel-hikemi, 1/58**]: "*Ono što je poznato od selefa i muhaddisa jeste da je iman govor, djelo i nijjet, i da sva djela spadaju pod pojam (tj. pod ono što se naziva imanom) imana.* U vezi sa ovim Šafija spominje i prenosi govorom koncenzus ashaba, tabi'ina i onih poslije njih koje je zatekao. Selefi su žestoko oponirali tj. suprotstavljali se onima koji su djela odvojili od imana. Od onih koji su to negirali i smatrali novonastalim govorom bili su *Seid b. Džubejr, Mejmun b. Mehran, Katade, Ejjub es-Sihtijani, Ibrahim en-Neha'ij, Zuhri, Jahja b. Ebi-Kesir, i ostali.* **Sufjan es-Sevri** kaže: "*Takvo mišljenje je novotarija, zatekli smo ljude koji nisu bili takvog mišljenja*". **Evzaija** kaže: "*Oni koji su bili od selefa nisu razdvajali između djela i imana*".

Ovaj novonastali govor se nažalost proširio kao posljedica slijeđenja posrtaja nekih učenjaka, bez dubokoga i jakoga poznavanja akide – akide ehlis-sunneta i džema'ata.

Šejhul islam Ibn-Tejmijje, prenoseći govor onih koji kažu: "*Svako koga je Šari',Zakonodavac,Allah proglasio nevjernikom, proglasio ga je nevjernikom zbog toga što je u njegovom srcu nestalo vjerovanja (tasdika)*", kaže (v. **Fetava 7/364**): "*Puno ljudi iz kasnijih generacija ne razlikuju govor selefa od govora murdžija i džehmija zbog povezanosti jednog s drugim u govoru. Puno njih koji u biti zastupaju mišljenje džehmija i murdžija u imanu, ali pak govore pozitivno o selefu i po dobru spominju muhaddise. Tako da misle da na taj način prave spoj izmedu njih ili pak spoj izmedu njihovoga govora i govora selefa*".

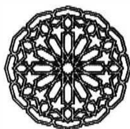
Ono što još više povećava belaj jeste to što su neki od onih koji su posrnuli u ovoj meseli počeli tražiti određene riječi nekih učenjaka, da bi na taj način odbranili mišljenje onih koje oni slijede u ovoj meseli, iako je ovaj govor oprečan onome što učenjaci ehlis-sunneta prenose

od svojih šejhova, te oprečno onome što je zabilježeno u njihovim knjigama akaida. Tako da onaj koji pogleda njihovo stanje vidi kako ono nalići stanju onih koje je opisao **Ibn-Redžeb**, rahimehullah, jako vrijednim i dragocjenim govorom.

On također kaže [**Džami' el-ulumi vel-hikemi,** 2/166]: "*Ovdje postoji nejasna stvar koja se treba imati na umu, a to je da dosta često neko od učenjaka zastupa govor koji nije prioritetno mišljenje. On je u tome mudžtehid, bit će nagrađen zbog svog idžtihada, a greška mu se oprašta. Ali što se tiče onoga koji brani taj njegov govor – on nije na tom stepenu, jer možda on brani taj govor zato što je on sljedbenik onoga ko ga je rekao. Tako da kada bi taj isti govor rekao neko drugi od učenjaka, on ga ne bi prihvatio niti bi ga branio niti bi prijateljevao sa onim koji koji ga zastupa, niti bi prezirao onoga ko mu se protivi. I on, pored toga, misli da je potpomogao istinu kao što je učinio onaj koga on slijedi, a nije tako. Jer, onaj koga on slijedi, njegov cilj je bio podržavanje istine iako je pogriješio u svom idžtihadu, a što se tiče onoga koji ga slijedi – pa, njegovo podržavanje onoga što on smatra da je istina jeste njegova želja koja se pomiješala sa uzdizanjem onoga koga slijedi i dominacije njegovoga govora*".

Ovo što je šejhul-islam gore spomenuo ćeš zacijelo naći kod nekih ljudi koji ispoljavaju pristrasnost govoru onoga koga slijede u kalupu sunneta i slijeđenja. Čudiš se kada vidiš da je onaj koga slijede možda oprečan većini učenjaka (džumhur), ili, čak koncenzusu na kojem je ummet od prvih stoljeća u datoj meseli. No i pored toga vidiš one koji ih slijede, svaki put njegov govor smatraju dokazom, nastoje podržati njegovo mišljenje slijedeći pritom govore i dokaze dvosmislena značenja. Pa kakvo je ovo slijeđenje? I je li iko sačuvan greške nakon Poslanika ﷺ? Allah se smilovao imamu **el-Veki' b. el-Džerrahu** kada je rekao [v. **Herevi, Zemmul-kelam**, 2/270]:

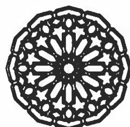
"من طلب الحديث كما جاء فهو صاحب سنة ، ومن طلبه ليقوي به رأيه ؛ فهو صاحب بدعة".

"Ko traži hadis onako kako se prenosi, taj je sljedbenik sunneta, a ko ga traži da bi odbranio svoje mišljenje, takav je novotar".

Šejhul islam Ibn-Tejmijje, Allah mu se smilovao , nakon što je spomenuo one koji tumače tekstove, tumačeći ih onako kako se poklapa njihovim mišljenjima, kaže [**Minhadžu es-sunne en-nebevijje,** 5/274]: "*Vidjet ćeš nekog od njih kako tumači tekstove, koji su oprečni njegovom govoru, tumačenjem kojeg – kada bi drugi tako proutumačio, nastao bi kijamet. Takav tumači ajete tumačenjem za koje se nužno zna da to Poslanik ﷺ nije namjeravao, niti pak u osnovi riječ upućuje na to i onim što je oprečno poznatom tefsiru ashaba i tabi'ina, te oprečno drugim tekstovima. Kada bi spomenuo ono što znam o tome, spomenuo bih puno njih, ne izuzevši nijednog novotara; niti od onih koji su poznati po velikim novotarijama poput mu'tezila i rafidija i njima sličnim, niti onih koji se pripisuju ehlis-sunnetu i džema'atu od kerramija, ešarija, salimija i njima sličnima. Isto tako, oni koji su pisali, slijedeći njihov metod, od pripadnika četiri mezheba i ostalih. Sve to sam vidio u njihovim knjigama, a prisutno je u njihovim diskusijama vezanim za sifate (Allahova svojstva), Kur'an, mesele kadera, meselu imena i propisa (esma vel-ahkam), imana, islama, mesele obećanja i prijetnje (va'd vel veid), itd.*"

Zato podstičemo svu braću koja zastupaju ovaj govor, iskreno i s ljubavlju da se pridržavaju govora selefus-saliha oko koga su svi složni da je iman govor, djelo i vjerovanje; da se okanu novotara i pridržavaju obilježja ehlis-sunneta: nije dozvoljeno izmišljati govor kojeg selefus-salih nije zastupao.

Šejhul-islam Ibn-Tejmijje, Allah mu se smilovao , kaže [**Minhadžus-sunne en-nebevijje** 5/95]: "*Od odlika novotara jeste da izmišljaju govore i čine ih obaveznim u vjeri. I ne samo to, već ih čine od imana u kojeg se mora vjerovati. I tekfire one koji su njima oprečni ohalaljivajući njihovu*

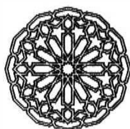
krv poput havaridža, džehmija, rafidija, mu'tezila i ostalih. Ehlis-sunnet ne izmišljaju govore niti tekfire onoga ko idžtihadi pa pogriješi, makar on bio oprečan njima i smatrao ih nevjernicima i ohalalio njihovu krv, kao što su ashabi postupili sa haridžijama".

Pa kako onda kada su su ovi novonastali govori oprečni govoru selefa, i njihovoj generalizaciji pri čemu oni (selef) ne razdvajaju između govora i nijjeta s jedne i djela s druge strane. Zatim, pored toga što je to govor teoretske prirode, njega u stvarnosti nema, a prouzrokovao je podjelu u redovima ehlis-sunneta i džema'ata (selefija), u ovom vremenu. Oslabio je njihovu snagu, njihovu davu bacio u zaborav, a obradovao njihove protivnike.

Sve ovo potvrđuje de se ovaj (novonastali) govor treba ostaviti i odbaciti jer je poznato kod učenjaka, el-muhakkika, da svaki govor kojeg selef nije rekao, a prouzrokuje razilaženje i podvajanje u ummetu, nije od dina. Stoga ga je nužno ostaviti, kako bi se objedinila riječ i spojila srca.

Šejhul-islam Ibn-Tejmijje, Allah mu se smilovao , kaže [**El-Istikame 1/36**]: "*Većina onoga oko čega se razišla skupina vjernika u meselama usula i ostalih pitanja u pogledu oblasti sifata, kadera, imameta i ostalog su takve prirode u kojem ima mudžtehida koji je pogodio i mudžtehida koji je pogriješio. Ima onoga koji je pogriješio i nepravedan je, a ima onog ko je nepravedan bez idžtihada. A ima i onih koji nisu uložili dovoljno truda u onome što im je naređeno u strpljivosti. A sve prouzrokuje fitnu i razdor; to nije od dina, bez obzira bile to riječi ili djela*".

I kaže, Allah mu se smilovao, [**Fetava el-Kubra** 5/136] kada je spomenuo novotariju džehmija: "*Zato je imam Ahmed govorio njima prilikom rasprave: 'Kako da kažem nešto što nije rečeno?" To jest, ovaj govor nije spomenuo niko prije nas, a da je od vjere, – bio bi spomenut. Stoga nepostojanje ovog govora kod njih (selefa) ukazuje da on nije od dina*".

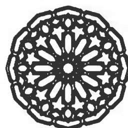

Naš uvaženi šejh, **učenjak Ibn-Baz i naš šejh Muhammed b. Salih el- Usejmin**, Allah im se smilovao, su jedni od učenjaka čije su riječi ova braća promatrala da bi njime pojačali svoje mišljenje, želeći na taj način da potvrde da ova dva šejha smatraju razilaženje po pitanju onoga ko ostavi djelo udovima, razilaženje u okviru idžtihada koji je između prioritetnijeg i slabijeg mišljenja. Međutim, oni su daleko od toga da se slože na grešci, a oni su dva alima od uleme ehlis-sunneta u ovom vremenu.

Međutim, onaj ko to tvrdi nije napravio razliku između utvrđivanja mesele kao osnove oko koje je postignut koncenzus i vođenja računa, od strane ova dva šejha, o stepenu onoga ko je oprečan u vjeri. A između ovoga postoji razlika kao što ćemo vidjeti iz konteksta njihovih govora.

Ono šta znam ja – a i drugi mimo mene – o njima jeste da oni ni u kom slučaju ne zastupaju ovaj govor (da je djelo udovima uvjet potpunosti imana) kao što to neki tvrde. Iz tog razloga ja sam, slijedeći sunnet i savjetujući ovaj ummet, napisao ovo djelo pokušavajući da u njemu spomenem koliko mogu od njihova govora kako ih neko ne bi iskoristio u govoru o ovoj meseli.

Uvaženi **šejh Bin-Baz**, Allah mu se smilovao, prilikom odgovora Sabuniju koji je spomenuo hadis kojeg je šejh ocijenio slabim, kaže [**Medžmu'ul fetava vel mekalat**, 3/82]: "*Brat Sabuni je ovaj hadis spomenuo kao dokaz da se treba sustegnuti od govora o ešarijama i pojašnjavanja onoga u čemu su oni i ostale sekte islama mimo njih pogriješili. Međutim, stvar nije kao što on tvrdi jer i kada bi hadis bio vjerodostojan, on ne upućuje na legalnost sustezanja govora o onome ko je oprečan istini. Kao što, isto tako, ne ukazuje da se treba ostaviti naređivanje na dobro i odvraćanje od zla i pojašnjavanje greške onih koji su pogriješili, te pojašnjavanje greški onih koji su pogriješili od ešarija i ostalih. Nasuprot, dokazi iz Kur'ana i sunneta upućuju na obavezu naređivanja na dobro i odvraćanja od zla i negiranje onome ko je oprečan istini i njegova upućivanja ka*

istini, da nevjernik ostane nevjernik poslije očigledna dokaza i da vjernik ostane vjernik poslije očigledna dokaza."

Međutim, prije nego što spomenem fetve ova dva šejha, Allah im se smilovao, smatram sebi obaveznim da prije toga spomenem sedam predgovora prije njihova govora da bi se pojasnio menhedž selefa jasnoćom u kojoj nema obmane, i da neko ne bi pomislio ili rekao da su ova dva šejha bila oprečna njihovom menhedžu u ovoj meseli. A ovdje upozoravam na slijedeće stvari:

1. Kada prenosim govore nekih učenjaka, ne obavezujem se pojašnjenju stanja seneda zbog što je značenje tih govora mutevatir kod ehlis-sunneta, bez obzira na to što se u određenim senedima nađe koja manja slabost. Jer, spominjanje ovih govora u poglavlju akaida kao dokaz, od strane pisaca ehlis-sunneta, jedan za drugim, ukazuje da se ti govori slažu sa vjerovanjem ehlis-sunneta. Zato ćeš naći da šejhul-islam Ibn-Tejmijje i učenjaci poslije njega spominju ove tekstove ne kritizirajući senede zbog toga što u njima nema neistine.

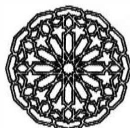
Tako sam, naprimjer, spomenuo govor **Kadi Ijada**[31]: "*Djelo je obavljanje farzova i klonjenje od harama*", a spomenuo ga je **Abdullah b. Ahmed** [**Es-Sunne**, 1/375] i rekao: "Našao sam rukopisom svoga oca, Allah mu se smilovao , da kaže: "*Obaviješten sam da je Fudajl b. Ijad rekao*: "..."

Bilježenje ove predaje od strane imama Ahmeda i spominjanje istog od strane njegova sina Abdullaha ne opravdava njegovo odbacivanje, zbog toga što se ona slaže sa akidom ehlis-sunneta. Nemoguće je da razuman čovjek odbaci istinu koja je u ovom tekstu samo zbog slabosti metna.

Spomenut ću isto tako grešku sličnu ovoj kod govora **Sufjana b. Ujejne**: "*Murdžije obavezuju Džennet onome ko posvjedoči da nema drugog boga sem*

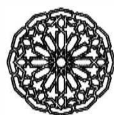
31 **Opaska prevodioca**: I'jad b. Musa el-Kadi, čuveni hafiz, učenjak Maroka, rođen 476., a umro 544. godine po Hidžri. Te godine je umro i čuveni hafiz i imam ummeta Ebu-Džafer Bejheki. (v. **hafiz Zehebi**, "**Tezkiretul-hufaz**", 4/1304). - op. prev.

Allaha, a ustrajava svojim srcem u ostavljanju farzova, i nazivaju ostavljanje farzova grijehom poput činjenja harama"... Ovu predaju su neki ocijenili slabom zbog postojanja ravije koji se promijenio (tegajjere), iako je običaj da se ravija kritizira zbog mnogobrojnih musned-hadisa. Tako on ubaci senede jednih u druge, oprečno ovoj predaji koju prenosi onaj koji se kritizira od strane svog šejha, pa kaže: "*Pitali smo Sufjana b. Ujejnea o irdžau*". Ovu predaju neće niko odbiti, jer mogućnost obmane je jako mala. Posebno što je Abdullah b. Ahmed čuo od njega i prenio kao dokaz njena značenja i slaganja s njom. Pored toga, mi ove predaje ne spominjemo odvojenim kao dokaz, već ih prenosimo u kontekstu drugih, i to zbog toga što je njihovo značenje mutevatir kod uleme ehlis-sunneta.

2. Kada prenosim govor neke braće zbog njihovoga ispravnoga govora o utvrđivanju pozicije djela u imanu, ili pak zbog suglasnosti uleme u onome što su napisali ili rekli, to ne znači da se ja slažem s njima u stavovima nekih od njih prilikom njihova odgovora u ovoj meseli kao što sam to pojasnio u svojoj knjizi "**Bera'etu ulema el-ummeti min tezkijeti ehlil bidati vel-muzimme**". Posebno kada su se na polju našli oni koji su iskoristili priliku posrtaja od strane ljudi od ehlis-sunneta, selefija, da bi uzdigli bijednost menhedža tekfirovaca koji su na menhedžu havaridža, te su svoju knjigu ispunili hvalama **Sejjida Kutba** ili onih na koje je uticala škola Sejjida Kutba u pogledu tekfira koji nije zasnovan na menhedžu selefa. Ja se odričem, ja se odričem i utičem Allahu od ovog stranog mišljenja u akidi ehlis-sunneta i džema'ata!

3. Pročitao sam neka djela moje braće u ime Allaha koji su prije mene govorili o ovoj meseli, te sam se okoristio od njih njihovim prenošenjem tekstova uleme. Stoga oni prednjače u dobru i oni od Allaha imaju lijepu nagradu. Ovo spominjem odričući se od toga da se zasitim onim što nisam učinio.

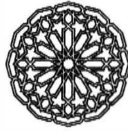
VAŽNI PREDGOVORI U MESELI IMANA

PRVI PREDGOVOR

Kod **ehlis-sunneta i džema'ata** je poznata konstatacija (poznata tvrdnja i stav) međusobne povezanosti djela spoljnih udova i unutarnjih djelova srca, tako da se ne može zamisliti postojanje jednog bez drugog. Kao što kaže **šejhul-islam Ibn-Tejmijje**, Allah mu se smilovao [**Fetava, 7/221**]: "*Kur'an pojašnjava da vjerovanje srcem nužno zahtijeva vanjska djela, shodno mogućnosti*". Ovo su istakli učenjaci ove vjere, spominjući to kao akidu ehlis-sunneta, a ja ću spomenuti par njih koji su to konstatirali:

1. **Šejhul-islam** prenosi [**El-Fetava, 7/171**] od Sehla b. Sa'da et-Tusterija, Allah mu se smilovao, potvrđujući njegov govor, da je upitan o imanu pa je rekao: "*Iman je govor, nijjet, djelo i sunnet. Jer, iman govorom bez djela jeste kufr; a ako je govor i djelo bez nijjeta, onda je nifak; a ako je pak govor, djelo i nijjet, ali nije po sunnetu, onda je novotarija*". (Pogledaj: **Ibn-Betta, El-Ibane**, 2/814).

2. **Šejhul-islam** isto tako prenosi [**Fetava, 7/333**] od Ebu-Taliba el- Mekkija da je rekao: "*Iman i islam su međusobno povezani kao da je jedna stvar: nema imana onome ko nema islama, niti ima islama onome ko nema imana. To zato jer mu'min mora posjedovati iman da bi njegov islam bio ispravan. Isto tako, mu'min mora posjedovati islam kojim će potvrditi svoj iman, jer je Allah za ispravnost imana uvjetovao dobra djela. Zato kaže dalje pri konstataciji toga:*

فَمَن يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا كُفْرَانَ لِسَعْيِهِ... وَإِنَّا لَهُ كَاتِبُونَ

"Ko bude dobra djela činio i uz to vjernik bio, trud mu neće lišen nagrade ostati", (prijevod značenja, sura El-Enbija, 94.)

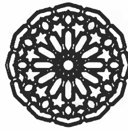
I kaže, govoreći o potvrdi imana djelima:

وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَى

"A one koji pred Njega dođu kao vjernici, a koji su dobra djela činili, njih čekaju visoki stepeni" (prijevod značenja, sura Ta ha, 75.).

Tako da *onaj ko ispolji djela islama, a u tajnosti ne vjeruje, taj je munafik nifakom koji ga izvodi iz vjere. A onaj ko tajno vjeruje, ali ne radi po propisima imana i zakonima islama, takav je kafir kufrom s kojim ne može ostati tevhid. A onaj ko tajno vjeruje u ono što su poslanici obavijestili i radi po onome što je Allah naredio taj je vjernik, musliman... Tako da nema imana bez djela, niti ima djela bez imana. A primjer toga je poput primjera spoljašnjeg i unutarnjega djela srca i djela udova, jedno je povezano s drugim. Primjer tome su i Poslanikove ﷺ, riječi: "Zaista se djela vrednuju prema namjerama", tj. nema djela osim sa vjerovanjem i namjerom. Jer riječ* Innema *(zaista) ukazuje na ostvarivanje neke stvari i negacije svega mimo nje. Time se potvrđuje da rad udovima spada u djelo, a rad srca u namjeru (nijjet). Tako da je primjer djela i imana poput jezika i usana: govor ne može biti ispravan osim usnama, jer usne vežu slova, a jezik ispoljava govor. I ukoliko jedno od ovoga dvoje otpadne, otpao je i govor. Isto tako, i sa opadanjem djela nestaje imana*".

3. **Ebu-Džafer et-Taberi**, nakon sto je spomenuo mursel-hadise od Poslanika ﷺ, da je iman govor i djelo, kaže [**Tehzibul asar musned Ibn-Abbasa**]: "*Poslanik ﷺ, nas je obavijestio da riječ iman, uopćeno, biva ostvaren spoznajom srca, potvrdom jezika i radom udovima*".

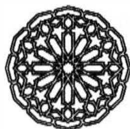
Što se tiče rezoniranja, ono što ne može odbaciti jeste da: Čovjek ispravne fitre jeste onaj koji ukoliko nešto kaže ili obeća, zatim ispuni svoje obećanje i njegov govor potvrdi njegovo djelo kažemo: Fulan (taj i taj) je potvrdio svoj govor djelom".

Isto tako, onaj ko poznaje govor Arapa ne može odbaciti ispravnost govora da je iman potvrda (tasdik). U tom slučaju, ukoliko je iman u govoru Arapa potvrda, a potvrda biva srcem, jezikom i udovima, a potvrda srca je odlučnost i pokornost, potvrda jezika jeste izgovor, a potvrda udova trud i djelo, onda to znači da čovjek zaslužuje pohvalu i prijateljevanje od strane vjernika onda kada ispuni ove tri stvari.

To je zato što se niko ne razilazi da ukoliko čovjek potvrdi, ali radi bez znanja i spoznaje svoga Gospodara, ne zaslužuje ime vjernika i da ukoliko spozna (istinu) ali svojim jezikom negira i poriče ono što je spoznao od tevhida Njegovoga Gospodara – da isto tako ne zaslužuje ime vjernika.

Tako je onda ispravno reći da onaj ko (svojim jezikom) ne potvrdi ne zaslužuje ime vjernika, a ni onaj koji potvrdi a ne spozna (svoga Gospodara). Isto tako to općenito ne zaslužuje ni onaj koji spozna i potvrdi ali ne radi, jer pojam imana se ne može ostvariti osim njihovim spojem govora, potvrde i djela kod čovjeka, i tada on u općenosti zaslužuje ime, tj. naziv vjernika.

4. **Imam Muhammed b. Nasr el-Mervezi**, Allah mu se smilovao , kaže [**Ta'azimu kadris-salati, 2/517**]: "*Ukoliko bi potvrdio svojim jezikom, zatim nakon toga ne bi radio ono što potvrda zahtijeva, bio bi poput onoga koji negira – jer, jednaki su u pogledu ostavljanja onog što je naređeno. Stoga je potvrda onog što je rekao da radi ono što govor zahtijeva. Ukoliko uradi dio toga, ostvario je dio onoga što je rekao i ispunio dio onoga što je potvrdio. I kada god uradi neki dio, povećava se njegova potvrda onoga što*

je potvrdio (svojim jezikom), a na vjerniku je da dok je živ obavlja ono što je potvrdio (svojim jezikom)."

5. **Hattabijj**[32], Allah mu se smilovao, kaže [kao što stoji u djelu "**Šerhus-sunne**" od **Begavija, 1/11**]: "*Srž islama jeste predanost i pokornost, a srž imana jeste potvrda (tasdik). Čovjek može biti predan vanjski, ali pak nepokoran u unutarnjosti; ali, ne može biti iskrene unutarnjosti, a nepokoran u svojoj spoljašnjosti*".

6. **Begavijj**[33], Allah mu se smilovao, kaže [**Šerhus-sunne, 1/10**]: "Iman i islam obuhvataju potvrdu i djelo zajedno, na što upućuju Allahove riječi:

إِنَّ الدِّينَ عِندَ اللَّهِ الإِسْلاَمُ ...

"**Vjera je kod Allaha, doista, islam**" (prijevod značenja, sura Al Imran, 19.)

وَرَضِيتُ لَكُمُ الإِسْلاَمَ دِينًا

"**I zadovoljan sam da vam islam bude vjera**" (prijevod značenja, sura El-Maide, 3.) Ili:

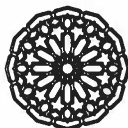
وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ الإِسْلاَمِ دِينًا فَلَن يُقْبَلَ مِنْهُ ...

"**A onaj ko želi neku drugu vjeru osim islama, neće mu biti primljena**" (prijevod značenja, sura Ali Imran, 85.)

Allah nas je obavijestio da vjera kojom je on zadovoljan i koju prima

32 **opaska prevodioca:** On je imam, hafiz, čuveni gramatičar, Ebu-Sulejman Hamed ibn Muhammed el-Hatabijj. Umro je 388. h.g. (vidi više o ovom učenjaku u „**Sijeru E'alami Nubela**" 17/23. str)

33 **opaska prevodioca:** On je čuveni imam, hafiz, šejhul-islam, koji je nastojao oživiti Sunnet, te je dobio nadimak „Muhji - Sunneh". Umro je 516.h.g. (op. vidi: u djelu „**Sijeru E'alami Nubela**" 19/439.str.)

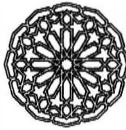
jeste islam, te da se vjera ne može prihvatiti niti njome biti zadovoljno osim ako se uz potvrdu ne spoji djelo".

7. **Adžurijj**, Allah mu se smilovao, kaže [**Eš-Šeri'a, 1/275**]: "*Djela udovima su, Allah vam se smilovao, potvrda vjerovanja srcem i jezikom. Tako da onaj ko svoje vjerovanje ne potvrdi svojim djelom i udovima poput: tahareta, namaza, zekata, posta, hadždža, džihada i slično tome, i zadovolji se spoznajom i govorom – takav nije vjernik, i neće mu koristiti spoznaja i govor, a njegovo ostavljanje djela je njegovo poricanje jer djelo kao što smo spomenuli jeste potvrda njegova imana, ve billahi tevfik*".

I kaže isto tako u svojoj knjizi "**El-Erbeine hadisen**", 135-137: "*Znajte, Allah se smilovao nama i vama, da ono na čemu su muslimanski učenjaci jeste da iman koji je obavezan svim stvorenjima jeste: "vjerovanje srcem, govor jezikom i rad udovima. Nije dovoljna spoznaja srcem i govor jezikom sve dok uz njih ne bude rad udovima. Pa kada upotpuni ove tri stvari, biva vjernikom. Djela udovima su potvrda vjerovanja srca i jezika, tako da onaj ko svoje vjerovanje ne potvrdi svojim djelom i udovima poput: tahareta, namaza, zekata, posta, hadždža, džihada i slično tome, i zadovolji se spoznajom i govorom, – takav nije vjernik i neće mu koristiti spoznaja i govor*".

8. **Ibn-Betta el-Akberi**, Allah mu se smilovao, kaže [**El-Ibane, 2/795**]: "*Spomenuo sam vam iz Allahove knjige ono što razumne vjernike upućuje da je iman govor i djelo, i da je onaj ko povjeruje govorom (jezikom), a ostavi djelo, lažac i izlazi iz imana. A Allah ne prima govor osim s djelom niti djelo osim s govorom*".

9. **Šejhul-islam Ibn-Tejmijje**, Allah mu se smilovao, kaže [**El-Fetava, 7/363**]: "*Pod govorom onoga koji kaže: "Pokornost je plod unutarnjeg vjerovanja" se mogu podrazumijevati dvije stvari. Prva, da je pokornost neizdvojiv dio unutarnjeg vjerovanja, pa ukoliko postoji unutarnje vjerovanje, postoji i pokornost, i to je stav selefa, tj. ehlis-sunneta. Druga stvar da unutarnji iman biva*

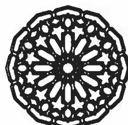
sebebom pokornosti, te da unutarnje vjerovanje može biti potpuno, a da i nema pokornosti, a to je govor murdžija, džehmija i ostalih".

I kaže isto tako [**Fetava, 7/128**]: "*Kur'an i sunnet su prepuni dokaza koji ukazuju da se čovjeku ne potvrđuje propis imana osim djelom i potvrdom. Ovoga u Kur'anu ima više negoli ajeta koji govore o namazu i zekatu. To zato jer je to (namaz i zekat) pojasnio sunnet, dok je iman pojasnio i Kur'an, i sunnet, i koncenzus selefa*".

I kaže [**El-Fetava, 7/621**]: "*Jasno je da u vjeri mora biti djela, govora djela, te da je nemoguće da čovjek bude vjernik u Allaha i Njegovoga Poslanika ﷺ svoji srcem i jezikom, a da ne radi nijedan spoljni vadžib: ni namaz, ni zekat, ni post, a ni ostale vadžibe. Ili, ako pak nešto radi, ali ne zbog toga što je to Allah propisao – kao da, naprimjer, ispunjava obećanje, govori istinu, ili je pak pravedan u svojoj podjeli i sudu bez vjerovanja u Allaha i Njegovoga Poslanika ﷺ, time ne bi izašao iz okrilja kufra. Jer, mušrici i ehlu-kitabije isto tako smatraju obaveznim spomenute elemente. Tako da čovjek ne može biti vjernik u Allaha i Njegovoga Poslanika ne čineći ništa od vadžiba koje je naredio Muhammed ﷺ* ".

I kaže [**El-Fetava, 7/611**]:" *A nemoguće je da čovjek bude vjernik čvrsto vjerujući u svom srcu da mu je Allah propisao namaz, zekat, post i hadždž, zatim da živi svo to vrijeme i ne obavi Allahu ni jednu sedždu, niti posti ramazan, niti daje zekat, niti obavlja hadždž. To je nemoguće. I ovo ne proizilazi osim iz srca u kojem ima nifaka i otpadništva, a ne ispravnoga imana. Iz tog razloga Allah, subhanehu ve te'ala, je opisao one koji odbijaju učiniti sedždu - nevjernicima*".

10. **Ibnul-Kajjim**, Allah mu se smilovao, kaže [**Fevaid, 283**]: "*Iman se sastoji iz spoljašnjeg i unutarnjeg dijela. Njegov spoljnji dio jeste govor jezika i djelo udovima, a njegov unutarnji dio jeste potvrda srca, njegova pokornost i ljubav. Tako da ne koristi spoljnji dio bez unutarnjeg, iako u tom slučaju čuva krv, imetak i potomstvo. Niti koristi unutarnjost bez spoljašnjosti osim ako nije u stanju zbog nemoći, ili prisile, ili straha od propasti. Tako da odsutnost spoljnjih djela, bez ikakve prepreke, ukazuje na pokvarenost unutarnjosti i imanske praznine*".

I kaže isto tako [**Fevaid, 204**]: "*Svaki spoljnji islam u kojem njegov vlasnik njime ne dopire stvarnost unutarnjeg imana, neće koristiti sve dok uz njega ne bude bio dio unutarnjeg vjerovanja. I svaka unutarnja istinitost u kojoj njen vlasnik ne obavlja spoljnje propise islama, neće koristiti, ma koliko ona bila. I kada bi se srce raskomadalo ljubavlju i strahom ne pokoravajući se naredbi i spoljnjim naredbama Šerijata, to ga ne bi spasilo od Vatre. Isto tako, kada bi obavljao spoljnje naredbe islama, a u njegovoj unutarnjosti nema stvarnosti imana, to ga ne bi spasilo od Vatre*".

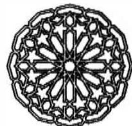
11. **Šejhul-islam Muhammed b. Abdul-Vehhab**[34], Allah mu se smilovao , nakon što je spomenuo govor **Vehba b. Munebbiha**: "*Ključ Dženneta je La ilahe illallah, ali ključ mora imati zubce. Pa, ukoliko ode bez djela, neće mu biti otvoreno*", kaže [**Ed durerus-senijje, 1/124**]: "*Ako si ovo shvatio, onda je prva mesela jasnija. Naime, ovim on cilja odgovor onima koji misle da se u Džennet može ući samo tevhidom bez činjenja djela*".

12. Uvaženi **šejh Muhammed b. Ibrahim Alu-Šejh**[35], Allah mu se smilovao, kaže [**Šerhu kešfuš-šubuhat, 126**]: "*Na tome je koncenzus islamskih učenjaka (da tevhid mora biti srcem, jezikom i djelom). Mora postojati sve troje: mora vjerovati svojim srcem, mora izgovarati svojim jezikom i mora raditi svojim udovima. I to ukoliko bi ispoljavao tevhid. Ukoliko nešto od ovoga fali, kao kada bi ispoljavao tevhid svojim jezikom, bez srca, njegov tevhid mu ne bi koristio. Ukoliko bi tevhid ispoljavao svojim srcem i udovima, bez jezika, to mu ne bi koristilo. I kada bi tevhid ispoljavao svojim udovima, bez ostalog, ne bi bio musliman. Po ovome je koncenzus da čovjek mora biti muvehhid vjerovanjem, jezikom i djelom. Ukoliko spozna tevhid i ne radi po njemu, onda je on nevjernik-*

---

34 **opaska prevodioca:** On je imam Muhammed bin Abdu-l-Vehhab, rahimehullah.Rođen je 1115., a umro 1206. godine po hidžri – pojavio se sa svojim Pokretom u srcu Nedžda, koji je vapio za izbavljenjem iz blata novotarija, izmišljotina, podjela, neznanja i zapuštenosti. (vidi u djelu „**Islam, a ne vehabizam**")

35 **opaska prevodioca:** Rođen je 1364. h.g. On je bivši muftija Saudijske Arabije.Umro je 1409. h.g. (vidi „**Fetava El-Ledžnetid-Daimeh**" 1/ 39-40.str)

inadžija, a ukoliko pak vjeruje (srcem), a ne izgovara (jezikom), niti svojim udovima radi po istini, onda je on kafir kod čitavog ummeta."

13. **Šejh Hafiz el-Hakemi**[36], Allah mu se smilovao, kaže [**Mearidžu el-kubul, 2/23**]: "*Nemoguće je da pored postojanja djela srca nestane pokornosti udova činjenjem djela. Poslanik ﷺ, kaže: "Zaista u tijelu postoji dio, ukoliko on bude ispravan – ispravno će biti čitavo tijelo, a ukoliko se on pokvari – pokvarit će se čitavo tijelo, a to je srce." Iz ovoga je očito da su oni od ehlis-sunneta, koji su rekli da je iman potvrda shodno bukavalnom jezičkom značenju, time namjeravali potvrdu koja obuhvata pokornost, kako javnu i tako tajnu, a nisu time ciljali samo potvrđivanje (tasdik)*".

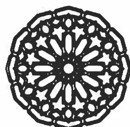
14. **Šejh, učenjak Muhammed Eman el-Džami**[37], Allah mu se smilovao, kaže [**Šerh selasete el-usuli indet-taliki alel mertebetis-sanije: el imanu bidatun ve sebune šubeten – treća kaseta, druga strana**]: "*Onaj ko tvrdi da svojim srcem vjeruje u sve ono s čim je došao Allahov Poslanik ﷺ, pa ne radi (udovima), kaže mu se to je samo tvrdnja, a svaka tvrdnja mora imati dokaz – pa gdje je dokaz? Dokaz su djela.* Zbog toga neki su rekli:

Kada se uputa nastani u srcu, udovi su u ibadetu aktivni. Pa ukoliko udovi ne rade, ako takav ne klanja, ne posti, ne naređuje na dobro niti odvraća od zla, ne bori se, niti traži znanja... Pa, je li takav vjeruje? Ne, ne, ne prihvata se takvo vjerovanje.

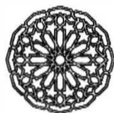
Na osnovu toga se među muslimanima proširilo ovo murdžijsko vjerovanje. Kada insanu šta narediš ili mu ukažeš na zabranu onoga što čini kaže: " *Iman je u srcu, tu je iman!!*"Taj iman koji je tu, kada bi bio ispravan, njegov trag bi se ukazao na tvojim udovima. Nisi iskren, kaže ti se: "*Klanjaj*", ti kažeš: "*Neću, iman je u srcu*!" To nije ispravno. Onda,

36 **opaska prevodioca**: On je čuveni učenjak, hafiz Ibn Ahmed el-Hakemi, rođen 1342. h.g. a umro 1375 h.g. (opširnije o vrlinama ovog učenjaka pogledaj u predgovoru njegovog čuvenog djela "**Me'aridžul-Kubul**" 1/ 11.-27. str.)

37 **opaska prevodioca:** On je Muhammed Eman El-Džami, rodio se 1349. h.g. u današnjoj Etiopiji.Doktorirao je 1974. g. na Univerzitetu Darul-Ulum u Kairu. Umro je 1416. h.g.

kako ćete raspravljati i diskutirati sa onima koji ne sude po onome što je Allah objavio. Kažete im: "*Vi niste muslimanski vladari*", pa ti on kaže: "*Ja sam musliman, jer ja kažem*: "*La ilahe illallah muhammedun resulullah*", ja vjerujem. I ti si isti kao i ja u tom vjerovanju". Savladat će te u raspravi. Ali, kada možeš da ga zadovoljiš (i da mu objasniš) da on nije u islamu i kada iman definiraš ispravnom definicijom: vjerovanje srcem, rad udovima i govor jezikom, onda je to za njega bolje. Ispravnosti vjerovanja koje je u srcu svjedoči izgovor jezikom i tvoje riječi: "*La ilahe illallah muhammedun resulullah*", a sve to potvrđuju djela koja su po sunnetu, koja se poklapaju sa onim s čime je došao sunnet".

Drugi predgovor

Skupina učenjaka čiji se govor ne može odbiti prenosi koncenzus ili ga pak pripisuje **ehlis-sunnetu i fekihima** da iman bez djela nije ispravan i da ne koristi.

Ibn-Kesir, Allah mu se smilovao, u svom tefsiru kod govora o Allahovim riječima:

.... الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ

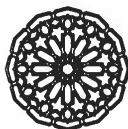
"**vjeruju u gajb**" (prijevod značenja, sura Bekare, 3.),

nakon što je spomenuo govor onih koji kažu da je riječ vjeruju (**juminune**) u značenju potvrđuju (**jusaddikune**), kaže [1/39]: "**Ibn-Džerir** kaže: *Najpreče je reći da su oni (vjernici) opisani da vjeruju u gajb riječju, vjerovanjem i djelom. Strahopoštovanje od Allaha može potpasti pod značenje imana koji se ogleda u potvrdi riječi djelima. Iman je sveobuhvatna riječ koja obuhvata vjerovanje u Allaha, Njegove knjige i poslanike, i potvrdu vjerovanja djelom. Kažem: "Što se tiče riječi imana u jeziku, ona se koristi u značenju same potvrde. U Kur'anu se ona koristi u ovom značenju kao što kaže Uzvišeni:*

قُلْ أُذُنُ خَيْرٍ لَّكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ ...

"**Vjeruje u Allaha i ima povjerenje u vjernike**" (prijevod značenja, sura Tevba, 61.)

I kao što su Jusufova braća rekla svom ocu:

وَمَا أَنتَ بِمُؤْمِنٍ لِّنَا وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ

"Ti nam nećeš vjerovati iako istinu govorimo" (prijevod značenja, sura Jusuf, 17.)

Isto tako dolazi u tom značenju kada se spomene uporedo s djelima, poput riječi Uzvišenog:

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ...

"Osim onih koji vjeruju i čine dobra djela" (prijevod značenja, sura Inšikak, 25.)

Međutim, kada se uopćeno spomene, onda Šerijatom traženi iman ne biva osim vjerovanjem, govorom i djelima. To odabire veći dio učenjaka. Čak imam *Šafija, Ahmed b. Hanbel, El-Ubejde* i drugi mimo njih prenose koncenzus da je iman govor i djelo, povećava se i smanjuje."

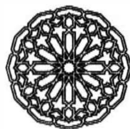
Evo citata učenjaka po ovom pitanju:

1. **Evzaijj**[38], Allah mu se smilovao, kaže: **[El-Ibane 2/807]**: "*Vjerovanje nije ispravno osim govorom, a vjerovanje i govor nisu ispravni osim uz djelo. A vjerovanje, govor i djelo nisu ispravni osim uz nijjet koji se poklapa sa sunnetom. Oni koji su bili od naših časnih prethodnika (selefus-saliha) nisu pravili razlike između vjerovanja i djela. Djelo je od imana i iman je od djela. Onaj ko povjeruje jezikom, spozna svojim srcem i potvrdi svojim djelom, taj se drži za najčvršću vezu, koja se ne može prekinuti. A onaj ko govori jezikom, bez spoznaje srca ili potvrde djelima, to se od njega neće primiti i na Sudnjem danu on će biti od onih koji su stradali*".

2. **Sufjan es-Sevri**[39], Allah mu se smilovao , kaže **[Ibn-Betta, El-Ibane 1/333]**: "Pravnici (fukaha) su govorili: "Govor bez djela nije

38 **opaska prevodioca:** On je šejhul-islam, hafiz, Imam Ummeta, Abdur-Rahman ibn Amr el-Evzaijj. Poznati pravnik Šama. Umro je 1057.h.g. (vidi: „**Tezkiretul-Hufaz**" 1/183. str.)

39 **opaska prevodioca:** On je Sufjan ibn Se'id es-Sevri. Rodio se 97.h.g. Potpuno povjerljivi hafiz, čuveni pravnik, odani Allahov rob, Imam, Hudždže. Umro 161.h.g. (vidi: „**Takribut-Tehzib**" 1244. str.)

ispravan, a govor i djelo nisu ispravni osim uz nijjet, a govor, djelo i nijjet nisu ispravni osim ako se poklapaju sa sunnetom".

I kaže isto tako [**Šerhu usulu el-I'tikadi, 5/980**]: "Ehlis-sunne kažu: Iman je govor i djelo (nejasno). Ne može djelo biti bez vjerovanja, niti može vjerovanje biti bez djela. A ako te neko upita: "Ko ti je imam u tome?", reci: "Sufjan es-Sevri".

3. **Sufjan b. Ujejne**[40], Allah mu se smilovao , kaže [**Abdullah b. Ahmed, Sunne, 1/346; Adžurijj, Šeri'a, 1/271**]: "Iman je govor i djelo. To smo uzeli od onih koji su bili prije nas: govor i djelo, te da govor nije ispravan bez djela".

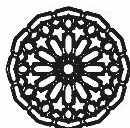
4. **Imam Šafija**, Allah mu se smilovao, kaže [**Lalikai, Šerhu usulu el-I'tikadi, 5/886**]: "A koncenzus je ashaba, tabi'ina i onih koji su došli poslije njih, a koje smo zatekli da je iman govor, djelo i nijjet. Nije ispravno jedno od ovog troje bez drugog". Pogledaj isto tako: (Medžmu'ul fetava, 7/308).

5 **Humejdi**[41], Allah mu se smilovao, kaže [Hallal**, Es-Sunne 586; Lalikai, Šerhu usulu el-I'tikadi, 5/887**]. Njegov govor potvrdno prenosi i šejhul-islam [**El-Fetava, 7/209**]: "Obaviješten sam da neki ljudi govore: "Ko potvrdi (obaveznost) namaza, zekata, posta i hadža, a ne radi ništa od toga do smrti, ili pak klanja okrenutih leđa ka Kibli sve do smrti da je takav vjernik dok god nije džahid (onaj koji negira, poriče) i priznaje propisanost farzova i okretanje prema Kibli. Kažem: "To je otvoreni kufr i oprečno Allahovoj knjizi i sunnetu Allahovoga Poslanika ﷺ,i muslimanskim učenjacima. A Uzvišeni kaže:

---

40 **opaska prevodioca:** On je povjerljivi hafiz, pravnik, imam, Hudždže. Rođen je 107.h.g. Umro je 198.h.g.

41 **opaska prevodioca:** On je Abdullah ibn Zubjer, poznati povjerljivi hafiz, i jedan od najpoznatijih učenika Sufjana ibn Ujejne. Bio je učitelj Imama Buharije, koji kad bi od Humejdija čuo hadis ne bi ga tražio kod nekog drugog. Umro je 219.h.g. (vidi „**Takribut-Tehzib**" 303. str)

GOVOR UČENJAKA O UVRŠTAVANJU DJELA TJELESNIH ORGANA I UDOVA U POJAM IMANA

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَٰلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ

"A naređeno im je da se samo Allahu klanjaju, da Mu iskreno kao pravovjerni, vjeru ispovijedaju, i da molitvu obavljaju i da milostinju udjeljuju; a to je ispravna vjera." (prijevod značenja, sura Bejjine 5.).

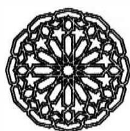
Hanbel kaže: "Čuo sam Ebu-Abdullaha, tj. imama Ahmeda: "Onaj ko to kaže taj je zanevjerovao u Allaha, odbio Allahovu naredbu i ono sa čim je došao Poslanik".

6. **Ebu-Ubejde Kasim b. Selam**[42], Allah mu se smilovao, kaže [**Kitabu el-imani, 65, 66**]: "Allah nije iman učinio ispravnim osim djelom shodno ovim uvjetima. A onaj ko tvrdi da govorom postaje ispravni vjernik bez djela taj je oprečan Allahovoj knjizi i sunnetu... Zar ne vidiš kako ih je On, tebareke ve te'ala, iskušao u potvrdi riječju djelima? Te da od njih nije zadovoljan potvrdom bez djela? Učinivši na taj način jedno od drugog. Pa šta će se slijediti nakon Allahove knjige, sunneta Njegovoga Poslanika ﷺ, i menhedža (pravca) selefa koji su nam uzor i vođe. Ono na čemu je sunnet kod nas jeste ono što je utvrdila naša ulema, a što smo spomenuli u ovoj našoj knjizi da je iman nijjet, govor i djelo svo troje zajedno".

7. **Hafiz Ibn-Redžeb**, Allah mu se smilovao , nakon što je spomenuo govor o kufru onoga ko ostavlja namaz kaže [**Ibn-Redžeb, Fethul-Bari, 1/21**]: "Ishak b. Rahevejh od njih (ashaba i tabi'ina) prenosi koncenzus po tom pitanju te je smatrao riječi onoga ko kaže da čovjek nije nevjernik ostavljanjem ovih ruknova, od govora murdžija". (v. **Ta'azimu kadris-salati, 2/929**)

---

42 **opaska prevodioca:** On je čuveni i povjerljivi imam, umro je 224.h.g. Bio je more znanja. (op. vidi: „**Tezkiretul-Hufazi**" 2/417.str.)

8. **Ebu-Talib el-Mekkijj**[43], Allah mu se smilovao, kaže, kako to od njega prenosi šejhul-islam [**El-Fetava, 7/336**]: "Isto tako ummet je složan – kada bi čovjek povjerovao u sve ono što je spomenuto u hadisu Džibrila u opisu imana, od vjerovanja srca, a zatim ne radi po onom što je spomenuto u opisu islama, da se takav ne naziva vjernikom. Isto tako, kada bi radio po svemu spomenutom u opisu islama, ali ne bude vjerovao u ono čim je opisan iman, ne bi bio musliman. A Poslanik ﷺ,nas je obavijestio da se njegov ummet neće složiti na zabludi".[44]

9. **Hafiz Ibn ebi Zejd el-Kajrevani**[45], mali Malik (kako ga nazivaju) kaže: [**Ibnul-Kajjim, Idžtima' el-džujuši el-islamijji, 15, 152, Poglavlje o onome oko čega se ummet složio od stvari vjere i od sunneta čije je oprečnost novotarija i zabluda**]: "Iman je govor jezikom, iskrenost srcem i djelo udovima; povećava se pokornošću, a smanjuje griješenjem, smanjivanjem koje ne poništava iman već umanjuje njegovu potpunost. Nema govora bez djela, niti govora i djela bez nijjeta, niti govora, djela i nijjeta osim u skladu sa sunnetom".

10. **Adžurijj**, Allah mu se smilovao, u poglavlju: Govor o tome da je iman vjerovanje srcem, potvrda jezikom i rad udovima, ne može čovjek biti vjernik osim spajanjem ova tri svojstva, kaže [**Eš-Šeria', 1/274**]: "Znajte, Allah se smilovao nama i vama, da ono na čemu su muslimanski učenjaci jeste da iman koji je obavezan svim stvorenjima jeste: "vjerovanje srcem, govor jezikom i rad udovima. Zatim znajte da

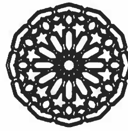
---

43 **opaska prevodioca:** On je Muammed ibn Alijj El-Mekki, čuveni zahid i vaiz, poznat po dugotrajnom ibadetu. (Vidi: "**Tarihu-Bagdadi**" 3/89. str).

44 Bilježi ga Ibn-Madže, 3950, od Enesa b. Malika.

45 **opaska prevodioca**: Ebu-Abdullah b. Ebi-Zejd. Bio je prvak u malikijskom mezhebu, takav da su mu govorili – "mali imam Malik". Bio je od onih koji su govor pratili djelom. Bio je od učitelja čuvenog Kadi I'jada koji je rekao za Ebu-Zejda: "Obuhvatio je vodstvo kako u vjerskim, tako i u dunjalučkim disciplinama".

Kaže hafiz Zehebi: "Bio je u akidi na onome na čemu je bio selef (ashabi i oni koji su se za njima poveli)". Umro je 386. godine po Hidžri. (v. "Sijeru e'alamin-nubela", 17/10).

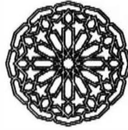

nije dovoljna spoznaja i vjerovanje srcem osim uz vjerovanje jezikom koje prati izgovor. Nije dovoljna spoznaja srcem i govor jezikom sve dok uz njih ne bude rad udovima. Pa kada upotpuni ove tri stvari biva vjernikom. Na to upućuju Kur'an, sunnet i govor islamskih učenjaka".

I kaže isto tako [**Eš-Šeria', 1/311**]: "Kažemo – hvala Allahu – govorom koji se poklapa s Allahovom Knjigom, sunnetom i govorom islamskih učenjaka čijim spomenom se stiče uvjerenje, a već smo ih spomenuli, da je iman spoznaja srcem uz čvrsto vjerovanje, govor jezikom i djelo udovima; ne može čovjek biti vjernik osim uz ove tri stvari, nije ispravan iman jednog bez drugoga. Hvala Allahu na tome".

I kaže isto tako u svojoj knjizi "**El-Erbeine hadisen, 135-137**": "Znajte, Allah se smilovao nama i vama, da ono na čemu su muslimanski učenjaci jeste da iman koji je obavezan svim stvorenjima jeste: vjerovanje srcem, govor jezikom i rad udovima. Nije dovoljna spoznaja srcem, i govor jezikom, sve dok uz njih ne bude rad udovima. Pa kada upotpuni ove tri stvari (čovjek) biva istinski vjernik. Na to upućuju Kur'an, sunnet i govor islamskih učenjaka. Djela udovima su potvrda vjerovanja srcem i jezikom. Onaj ko svoje vjerovanje ne potvrdi svojim djelom i udovima poput: tahareta, namaza, zekata, posta, hadždža, džihada i slično tome, i zadovolji se spoznajom i govorom takav nije vjernik i neće mu koristiti spoznaja i govor, a njegovo ostavljanje djela je njegovo poricanje, jer djelo – kao što smo spomenuli – jeste potvrda njegova imana. Znaj to, jer ovo je stav islamskih učenjaka kako prije, tako i sada".

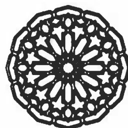
11. **Ibn-Betta**, Allah mu se smilovao, u poglavlju Pojašnjenje imana i njegove obaveze i potvrda da je iman vjerovanje srcem, potvrda jezikom i djelo udovima, a ne može čovjek biti vjernik osim uz ovo troje, kaže [**El-Ibane, 2/760, 779**]: "Znajte, Allah vam se smilovao, da je Allah, dželle senauhu ve tekadeset esmauhu, srcu učinio obaveznim da

Ga spozna i vjeruje u Njega, Njegove poslanike i Njegove knjige, i u sve ono s čim je došao sunnet. Jeziku je propisao da to izgovori potvrđujući vjerovanje govorom, a tijelu i udovima da radi po svemu onome što je naredio i propisao od djela. Nije dovoljna jedna od ovih stvari, osim uz drugu. Čovjek neće biti vjernik sve dok ih sve ne sastavi te povjeruje srcem, potvrđuje jezikom i trudi se i radi svojim udovima. Zatim, opet neće biti vjernik sve dok se u svemu što govori i radi ne poklapa sa sunnetom. Kur'an je sišao sa svim ovim što sam vam pojasnio, na tome je bio sunnet i koncenzus učenjaka ummeta... Tako da ime imana obuhvata ova tri značenja: ne može se jedno odvojiti od drugog, niti koristiti jedno bez drugog, sve dok iman ne bude govor jezikom, djelo udovima i spoznaja srcem, što je oprečno govoru zabludjelih murdžija čija su srca skrenula, i šejtani se poigrali njihovim mozgovima".

12. **Šejhul-islam Ibn-Tejmije**, Allah mu se smilovao, kaže [**Šerh el-umde, 2/86**]: "Iman kod ehlis-sunneta i džema'ata jeste govor i djelo na što upućuje Kur'an, sunnet i koncenzus selefa, kao što smo već konstatirali na odgovarajućem mjestu. Govor se ogleda u vjerovanju u Poslanika, a djelo je potvrda govora. Ukoliko čovjek ostavi djelo u potpunosti, onda nije vjernik. Isto tako, suština vjere je pokornost i predanost, a to se ostvaruje djelom, a ne samo govorom. Onaj ko ništa Allaha radi ne radi taj Allaha ne obožava ni jednom vjerom, a onaj ko nema vjere – on je kafir".

I kaže, isto tako, nakon što je spomenuo govor nekih od selefa: "Ne prima se govor bez djela" [**El-istikame 2/309**]: "U ovome je odgovor murdžijama koji samo govor smatraju dovoljnim. Ovim nas obavještava da mora biti i govora i djela, jer iman je govor i djelo. Ove dvije stvari moraju postojati, kao što smo o tome detaljno govorili na puno mjesta i pojasnili da vjerovanje srcem i izgovor jezikom uz mržnju

prema Allahu i preziranje Njegovoga Šerijata, te oholjenjem prema Allahu i Njegovome Šerijatu ne može biti iman koncenzusom vjernika, sve dok se vjerovanju srcem ne spoje dobra djela, a osnova djela jeste djelo srca, a to je ljubav i veličanje koji su oprečni mržnji i oholosti".

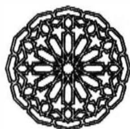
13. **Šejhul-islam Muhammed b. Abdul-Vehhab**, Allah mu se smilovao, kaže [**Kešfuš-šubuhat, 126**]: "Nema razilaženja da tevhid mora biti jezikom, srcem i djelima te ukoliko fali nešto od toga čovjek tada više nije musliman. Ako spozna tevhid, a ne radi po njemu, onda je on nevjernik-inadžija, poput Faraona, Iblisa i njima sličnih."

I kaže isto tako [**Ed-Durerus-senijje, 2/124**]: "Nema razilaženja među ummetom da tevhid mora biti: srcem – a to je znanje, jezikom – a to je govor, i djelom – a to je sprovođenje naredbi i klonjenje zabrana. Ukoliko fali nešto od toga, čovjek nije musliman. A ako potvrdi tevhid, a ne radi po njemu, onda je on nevjernik-inadžija poput Faraona, Iblisa i njima sličnih".

14. **Učenjak Sulejman b. Sehman**[46], Allah mu se smilovao, govoreći o djelima koja čovjeka izvode iz islama kaže [**Ed-Durerus-senijje**]: "Neki spominju da ima oko 400 stvari koje čovjeka izvode iz islama, međutim ono na čemu je ulema složna jeste ono što je spomenuo **šejhul-islam** i simbol upućenih učenjaka **šejh Muhammed b. Abdul-Vehhab** od stvari koje čovjeka izvode iz islama, a njih je 10. Deseta je okretanje leđa Allahovoj vjeri: pojedinac je ne izučava, niti radi po njoj, a dokaz za to su Allahove riječi:

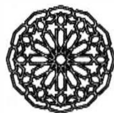
46 **opaska prevodioca:** On je veliki imam, pobožnjak, zahid, razbijač novotara, otkrivač smutljivaca,čuvar vjere, autor mnogih poznatih i priznatih djela. Rođen je 1267. h.g.,a umro 1349. h.g. (vidi: „**Korisni sažetak vjerovanja imama tevhida**" str. 570.-571.)

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ

"Ima li većeg zločinitelja od onoga koji je opomenut ajetima svoga Gospodara, pa se potom okreće od njih, Mi ćemo zaista kazniti zlikovce". (prijevod značenja, sura Sedžda, 22).

15. **Uvaženi šejh Muhammed b. Ibrahim Alu-Šejh**, Allah mu se smilovao, kaže [**Šerhu kešfuš-šubuhat, 126**]: "Koncenzus je učenjaka da tevhid mora biti srcem, jezikom i djelom.Mora postojati sve troje, mora vjerovati svojim srcem, mora izgovarati svojim jezikom i mora raditi svojim udovima. Po ovome je koncenzus da čovjek mora biti muvehhid vjerovanjem, jezikom i djelom. Ukoliko pak vjeruje (srcem), a ne izgovara (jezikom) niti radi svojim udovima po istini, onda je on nevjernik kod čitavog ummeta".

Treći predgovor

Skupina učenjaka upute i vjere se jasno izrazila da nema imana bez djela. To je postalo osnova na kojoj su bile zasnivane akaidske knjige koje je pisala ulema i odličje u odgovoru murdžijama koji kažu da djelo nije od imana. **Šejhul-islam Ibn-Tejmijje**, Allah mu se smilovao , kaže [**El-Istikame, 2/309**]: "Ibnu Šahin i Lalikai prenose od Seida b. Džubejra da je rekao: "*Ne prima se govor bez djela, niti govor i djelo bez nijjeta, niti govor, djelo i nijjet osim ako su u skladu sa sunnetom*". Slično tome bilježe i od **Hasana el-Basrija**, osim što u predaji **Hasana el-Basrije** stoji "*nije ispravan*" umjesto riječi: "*ne prima se*". U ovome je odgovor murdžijama, koji samo govor smatraju dovoljnim, obavještavajući nas da mora biti govora i djela jer iman je govor i djelo. Ove dvije stvari moraju postojati".

Spomenut ću govor uleme tabi'ina i onih koji su došli nakon njih. Zatim ću spomenuti ono što je spomenuto u knjigama akaida koje su napisane da bi pojasnile ono što je oprečno vjerovanju **ehlis-sunneta**.

A) Govor nekih učenjaka:

1. Seid b. Džubejr[47], Allah mu se smilovao, kaže [**Lalekai, Šerhu usuli I'tikadi ehlis-sunne, 1/57**]: "*Ne prima se govor bez djela niti govor i djelo bez nijjeta, niti govor, djelo i nijjet osim u skladu sa sunnetom.*"

2. Slično tome se prenosi i od **Hasana el-Basrija**, Allah mu se smilovao. Predaju od Hasana bilježe **Adžurijj** [**Eš-Šeri'a, 1/287**] , **Ibn-Betta** [**El-Ibane, 2/803**], **Lalekai** [**Šerhu usuli I'tikadi ehlis-sunne, 1/57**].

Isto tako **Hasan el-Basri**[48] o riječima **Uzvišenog**:

... إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ ...

..."K Njemu se dižu lijepe riječi, a dobro djelo ih uzdiže".... (prijevod značenja, sura Fatir, 10.)

"*Allah ne prima govor bez djela. Onaj ko čini dobro djelo, Allah mu to prihvata* (**Taberijev tefsir 22/80**)." I kaže isto tako [**Iktida el-ilmi lil-ameli, 177**]: "*Ko lijepo govori i dobro čini, djelo to onda uzdiže. To je zato što Uzvišeni Allah kaže:*

... إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ ...

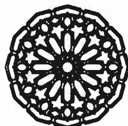
"K Njemu se dižu lijepe riječi, a dobro djelo ih uzdiže."

I kaže isto tako [**Adžurijj, Eš-Šerija', 1/285**]: "*Iman je govor, a njegova suština je djelo. Ako svoj govor ne potvrdi djelom, govor mu neće koristiti*".

---

47 **opaska prevodioca**: On je prvak tabi'ina i čuveni pravni. Učio je kod Ibn Abbasa, a od njega su prenosili Ejjub i E'ameš i Atta ibn Saib i ostali. Ubio ga je Hadždžadž ibn Jusuf poznati ubica Allahovih evlija, za kojeg Ibn Kesir u „**El-Bidaje ven-Nihaje**" u poglavlju biografije Hadždžadža kaže da je ubio 120 000 muslimana.

48 **opaska prevodioca:** On je općepoznati imam, šejhul-islam, prvak tabi'ina, poznati mudžahid, i onaj koji je radio po svom znanju. Umro je 110.h.g. (vidi: „**Tezkiretul-Hufaz**" 1/71. str.)

3. Zejd b. Eslem[49], Omerov štićenik (mevla), Allah mu se smilovao , kaže [**Ibn Ebi-Šejbe, Kitab el-imani**]: "*Pripadnici ove vjere moraju posjedovati četiri osobine: moraju posjedovati iman vjerovanjem u Allaha i Njegove Poslanike od prvog do posljednjeg, vjerovanjem u Džennet i Vatru i proživljenje nakon smrti, i moraju činiti djela kojima će potvrditi svoje vjerovanje*".

4. Mejmun b. Mehran[50], Allah mu se smilovao, je jedne prilike kada je vidio kršćanskog svećenika rekao svojim drugovima (ovo se prenosi u **Tehzibul-kemal, 29/217, muallekan**): "*Čini li iko od vas ibadet poput ovog svećenika?*" "*Ne*" – odgovoriše oni. Reče: "*Pa šta mu to koristi kada ne vjeruje u Muhammeda*ﷺ*?*" "*To mu ništa neće koristiti*", rekoše oni. "*Isto tako ne koristi govor bez djela*" – reče on".

5. Zuhri[51], Allah mu se smilovao , kaže [**šejhul-islam Ibn-Tejmijje, El-Fetava, 7/295**]: "*Govorili smo: Islam biva potvrdom, a iman djelom. A iman je govor i djelo; to su dvije nerazdvojne stvari, ne koristi jedno bez drugog*". **Šejhul-islam** nakon ovoga kaže: "*Ovu predaju bilježi i Ebu-Amr et-Telmenki, svojim poznatim senedom*".

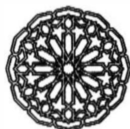
6. Govor Evzaija, Malika b. Enesa i Seida b. Abdul-Aziza. Velid b. Muslim, Allah mu se smilovao, kaže [**Lalekai, Šerhu usuli I'tikadi ehlis-sunne, 4/848, Sabuni, Akidetus-selef, 69**]: "*Čuo sam Evzaija, Malika b. Enesa i Seida b. Abdul-Aziza kako negiraju riječi onoga koji kaže: "Iman je govor bez djela". Oni su govorili: "Nema imana bez djela niti djela bez imana*".

---

49 **opaska prevodioca:** On je imam i pravnik, prenosi hadise od Abdullaha ibn Omera, Enesa ibn Malika i ostalih ashaba. Umro je 136.h.g. Vidi: („**Tezkiretul-Hufaz**" 1/132. str.)

50 **opaska prevodioca:** On je čuveni i poznati imam, učenjak arabijskog poluotoka, prenosi hadise od Aiše, Ebu Hurejre, Ibn Abbasa i ostalih ashaba. Umro je 117.h.g. (vidi: „**Tezkiretul-Hufaz**" 1/98. str.)

51 **opaska prevodioca:** On je Ebu-Bekr Muhammed ibn Muslim, jedan od najpoznatijih hafiza Ummeta, umro je 125.h.g. (vidi: „**Tezkiretul-Hufaz**" 1/108. str.)

7. Sufjan es-Sevri, Allah mu se smilovao, govoreći o svojoj akidi kaže [**Abdullah b. Ahmed, Es-Sunne, 1/337; Ebu-Nuajm, Hilje, 7/32; Ibn-Betta, El-Ibane, 1/333; Lalekai, Šerhu usuli I'tikadi ehlis-sunne, 1/151**]: "*Iman je govor, djelo i nijjet, povećava se i smanjuje. Ne može vrijediti ili ne prima se govor bez djela, ili govor i djelo bez nijjeta, niti govor, djelo i nijjet osim u skladu sa sunnetom*".

8. Humejdi kaže (**Usulus-sunne – u njegovom Musnedu, 2/546**): "*Iman je govor i djelo, povećava se i smanjuje. Ne koristi govor bez djela, ni djelo i govor bez nijjeta, ni govor, djelo i nijjet osim u skladu sa sunnetom*".

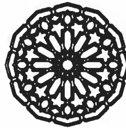
9. Sufjan b. Ujejne, Allah mu se smilovao , kaže [**Abdullah b. Ahmed, Es-Sunne, 1/346; Adžurijj, Šeria', 1/271**]: "*Iman je govor i djelo. To smo uzeli od onih koji su bili prije nas: govor i djelo, te da govor nije ispravan bez djela*".

10. Imam Ahmed, Allah mu se smilovao, kaže: [**Ebi-Ja'la, Iman, 153**]: "*Iman je govor i djelo, povećava se i smanjuje. Kada činiš dobro, povećava se, a kada ga ostaviš, smanji se. Iman bez djela ne može opstati*". **Hallal** bilježi svojim senedom do **imama Ahmeda** zadnji dio ove predaje u kome leži dokaz [**Es-Sunne, 3/566**].

11. Ebu-Ubejd el-Kasim ibnus-Selam, Allah mu se smilovao, kaže [**Kitabul- iman, 65**]: "*Allah nije iman učinio ispravnim osim djelom, shodno ovim uvjetima. A onaj ko tvrdi da govorom postaje ispravni vjernik bez djela, pa taj je oprečan Allahovoj knjizi i sunnetu.*"

12. Fudajl b. Ijad[52] i **Muhammed b. Muslim et-Taifi**, Allah mu se smilovao, kažu [**Abdullah b. Ahmed, Es-Sunne, 1/337**]: "*Govor bez djela nije ispravan*".

52 **opaska prevodioca:** On je imam, šejul-islam, Fudajl Ibn Ijad El-Alijj. Rekao je Šerik: „Neprestajno će biti u svakom narodu dokaz vremena, a dokaz za narod u njegovom vremenu je bio Fudajl ibn Ijad." Umro je 187.h.g. (op. pogledaj „**Tezkiretul-Hufaz**)

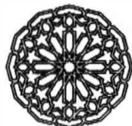
13. Ebu-Talib el-Mekki, Allah mu se smilovao, kaže [**Medžmu'ul-fetava od Ibn-Tejmijje, 7/334**]: "*Nema imana bez djela niti djela bez imana. A primjer toga je poput primjera spoljnog i unutarnjeg djela srca i djela udova, jedno je povezano s drugim. Primjer tome su i Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "Zaista se djela vrednuju prema namjerama", tj. nema djela osim sa vjerovanjem i namjerom. Jer, riječ innema (zaista) ukazuje na ostvarivanje neke stvari i negacije svega mimo nje. Time se potvrđuje da rad udovima spada u djelo, a rad srca u namjeru (nijjet). Tako da je primjer djela i imana poput jezika i usana. Govor ne može biti ispravan osim usnama: usne vežu slova, a jezik ispoljava govor. I ukoliko jedno od ovoga dvoje otpadne, opao je i govor. Isto tako i opadanjem djela nestaje imana*".

14. Ebu-Džafer et-Taberi, Allah mu se smilovao, kaže [**Tehzibul asar Musned Ibn-Abbasa**]: "*A kada je tako, onda je ispravno da onaj ko (svojim jezikom) ne potvrdi ne zaslužuje ime vjernika, kako on tako i onaj koji potvrdi, a ne spozna (svoga Gospodara). Isto tako uopće to ne zaslužuje ni onaj koji spozna i potvrdi, ali ne radi. To zato jer se pojam imana ne može ostvariti osim njihovim spojem (govor, potvrda i djela) kod čovjeka. I tada on u općenosti zaslužuje ime vjernika*".

B) Konstatacija ehlis-sunneta u knjigama akaida da se vjerovanje bez djela ne prima:

1. Muzenijj[53], učenik imama Šafije, Allah mu se smilovao [u svojoj knjizi **Šerhus-sunne, 81**], kaže: "*Iman je govor i djelo. Djelo i govor su dva niza – jednaki i spojeni. Ne pravimo razliku među njima, nema imana bez djela niti djela bez imana*".

53 **opaska prevodioca:** On je imam, čuveni učenjak i čuveni pravik Vjere, onaj koji se odricao dunjaluka, drug i učenik Imam Šafije, Ebu Ibrahim Ismail b. Jahja El-Muzenijj. Za njega je rekao Imam Šafijj: „El-Muzenijj je pomagač moga mezheba." Umro je 264.h.g

2. Ebu-Omer el-Adenijj[54], Allah mu se smilovao, [u svojoj knjizi **El-Iman, 79**] kaže: "*Poglavlje uzajamne povezanosti djela i imana*". Zatim je spomenuo mursel-predanje od Muhammeda b. Alije: "*Vjerovanje u Allaha i djelo su dvije nerazdvojne stvari, nije ispravno jedno bez drugog*".

3. Ibn Ebi-Zejd el-Kajrevani, Allah mu se smilovao , [u svojoj knjizi **Er-Risale, 38**] kaže: "*...Iman je govor jezikom, iskrenost srcem i djelo udovima, povećava se povećanjem djela, a smanjuje njihovim smanjivanjem. Tako da djelima biva i povećanje i smanjivanje. Govor imana nije potpun bez djela, niti govor i djelo osim uz nijjet, a niti govor, djelo i nijjet osim u skladu sa sunnetom*".

4. Ibnu Ebi-Zemenin[55], Allah mu se smilovao, [u svojoj knjizi **Usulus-sunne, 207**], kaže: "*Vjerovanje u Allaha biva jezikom i srcem, a djelo je potvrda toga. Govor i djelo su nerazdvojne stvari. Ne može opstati jedno bez drugog*".

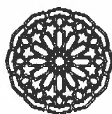
5. Adžurijj, Allah mu se smilovao, kaže [**Erbeine hadisen, 135**]: "*Iman koji je obavezan svim stvorenjima jeste: vjerovanje srcem, govor jezikom i rad udovima. Nije dovoljna spoznaja srcem i govor jezikom, sve dok uz njih ne bude rad udovima*".

6. Ibn-Betta el-Akberi, Allah mu se smilovao, kaže [**El-Ibane, 2/795**]: "*Spomenuo sam vam iz Allahove knjige ono što razumne vjernike upućuje da je iman govor i djelo, i da onaj ko povjeruje govorom (jezikom), a ostavi djelo, takav je lažac i izlazi iz imana. A Allah ne prima govor osim s djelom niti djelo osim s govorom*".

---

54 **opaska prevodioca:** On je imam, muhadis,hafiz Muhammed ibn Jahja Ebu-Omer el-Adenijj, bio je učenik Fudajla ibn ijada i Sufjana ibn Ujejne i mnogih drugih. Od njega su učili Muslim, Tirmizi, Ibn Madže i ostali. Umro je 243.h.g. (op. pogledaj „**Sijeru e'alamin-nubela**" 12/96.str.)

55 **opaska prevodioca:** On je Muhammed ibn Abdullah El-Endelusi ibn Ebi Zemenin. Kaže za njega Zehebi: „Bio je primjerni imam i čuveni učenjak Kurtube." Umro je 399.h.g. (op. pogledaj „**Sijeru e'alamin-nubela**" 17/188. str.)

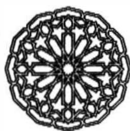
Četvrti predgovor

Ko djelo svrsta kao sastavni dio imana, zatim nakon toga tvrdi da je onaj koji u potpunosti ostavi djelo udovima vjernik, jer je djelo "*uvjet potpunosti*", takav je sam sebi kontradiktoran. Svojim novonastalim govorom on se slaže sa murdžijama, iako u sebi misli da im oponira. Stoga poznat govor **nekih učenjaka ehlis-sunneta**: "*Ko kaže iman je govor, djelo i vjerovanje*", *je ispravan govor ali shodno razumijevanju onih koji su ga izgovorili, a to je da su djelo, govor i vjerovanje ruknovi suštine imana, nije ispravan iman jednog bez drugog. A što se tiče onoga koji iman smatra ispravnim bez djela udovima, takav je – iako se složio sa selefima u definiciji da je djelo sastavni dio imana – u stvari njima oprečan kada djelo ne smatra od suštine imana. A to je kontradiktornost.*

Šejhul-islam Ibn-Tejmije [El-Fetava, 7/511] kaže: "*Obje skupine, mimo* selefa, džema'ata i muhaddisa, *su kontradiktorne. To zato jer kažu da je iman govor i djelo, a zatim, pored toga, kažu iman ne nestaje nestankom djela!!*

I kaže, rahimehullah, **[Fetava 7/50]**: "*Nije razilaženje s murdžijama u tome da iman koji je u srcu podstiče i zahtijeva činjenje pokornosti, te da je pokornost plod takvog imana i njegov rezultat, ali je razilaženje da li takav iman nužno iziskuje pokornost?*"

Ovo što je **šejhul-islam** spomenuo se potpuno poklapa sa stanjem onih koji djelo smatraju od imana, a zatim negiraju da je djelo od nužnosti imana, već ga smatraju od njegovih vadžiba i njegove potpunosti. Iman, iako djela nestane, još uvijek postoji. Stoga, vidjeli

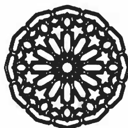
smo kako je **Stalna komisija za fetve** na čelu sa uvaženim **šejhom Ibn-Bazom**, rahimehullah, upozorila na neke knjige koje pozivaju irdžau, i pored toga što smatraju da je iman govor i djelo, povećava se i smanjuje, ali oni (pisci tih knjiga) djelo smatraju uvjetom potpunosti a ne suštinskim uvjetom.

Zbog ove njihove kontradiktornosti vidjet ćeš ih kako izokreću meselu pa smatraju one koji zastupaju govor selefa u ovom poglavlju, a koji se ogleda u *nestanku imana nastankom djela ili nekog određenog djela, kontradiktornim.*

Kao što spominje **šejhul-islam**, nakon gore citiranog teksta o kontradiktornosti onih koji su došli poslije **selefa**, pa kaže [**El-Fetava, 7/511**]: "*Čak* Ibn-Hatib*, i njemu slični, smatraju* Šafiju *kontradiktornim u tome, a* Šafija *je od učenjaka* ehlis-sunneta*: poznat je njegov govor u odgovoru murdžijama. On u poglavlju tahareta njegove knjige* "El-Umm" *spominje koncenzus ashaba, tabi'ina i tab-tabi'ina po onom što zastupa ehlis-sunnet. Pa kada je Ibn-Hatib pisao o tome, a on u imanu zastupa govor* Džehma i Salihija*, bio mu je nerazumljiv govor Šafije, te ga je smatrao kontradiktornim*".

Evo govora nekih učenjaka koji ukazuju na ono što smo spomenuli u ovom predgovoru:

1. Nafi mevla Ibn-Omer. Ovaj govor prenose **Abdullah b. Ahmed** u svom **Es-Sunne, 1/382**; **Ibn-Betta** u **El-Ibane, 2/809**, i **Lalikai** u **Šerhu usuli el-I'tikad, 1/953**, svojim senedom od **Ma'kila b. Ubejdullaha el-Abesija** da je spomenuo dolazak **Salima el-Eftasa** njima sa irdžaom, pa je **Ma'kil** došao u Medinu i sjeo sa **Nafiom** te spomenuo njihov slučaj. Kaže: "*Rekao sam: "Oni govore: – Mi priznajemo da je namaz obaveza ali ne klanjamo, da je alkohol haram ali ga pijemo, i da je brak s majkom haram ali mi to činimo. Kaže: "Pa je istrgao moju ruku iz njegove*

i rekao: "Onaj ko to učini – taj je kafir". Predaju spominje i **šejhul-islam** prilikom odgovora murdžijama **el-gulat** [**El-Fetava, 7/205**].

2. Sufjan b. Ujejne, Allah mu se smilovao, kaže (**Abdullah b. Ahmed, Es-Sunne, 1/347**) kada je upitan o irdžau: "*Oni kažu da je iman govor, a mi kažemo da iman je govor i djelo. Murdžije obavezuju Džennet onome ko posvjedoči da nema drugog boga sem Allaha, a ustrajava svojim srcem u ostavljanju farzova, i nazivaju ostavljanje farzova grijehom poput činjenja harama. A to nije isto, jer činjenje grijeha bez njihova ohalaljivanja jeste grijeh, ali ostavljanje farzova namjerno bez neznanja i opravdanja jeste kufr*".

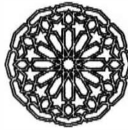
3. Veki' b. Džerrah, Allah mu se smilovao, kaže: "*Murdžije govore: "Govor bez djela je dovoljan", a džehmije govore: "Spoznaja bez govora i djela je dovoljna". Sve to je kufr!*"

4. Rečeno je imamu Ahmedu, Allah mu se smilovao, kada su kod njega spomenute murdžije [**Hallal, Es-Sunne, 571**]: "*Oni govore: "Kada spozna svoga Gospodara svojim srcem, onda je on (pojedinac, čovjek) vjernik.*" Zatim je rekao **imam Ahmed**: "*Murdžije to ne govore, to govore džehmije. Murdžije kažu: "Nije vjernik sve dok ne izgovori svojim jezikom, makar i ne radio svojim udovima, a džehmije kažu: "Kada spozna svojim srcem svoga Gospodara, makar i ne radio svojim udovima", a ovo je kufr. I Iblis je spoznao svoga Gospodara i rekao*:

قَالَ رَبِّ بِمَآ أَغْوَيْتَنِي ...

"Gospodaru moj, zato što si me u zabludu doveo". (prijevod značenja, sura Al- Hidžr, 39).

Pogledaj: **El mesail ver-resail el-mervijje an imam Ahmed fil akide (1/73)**

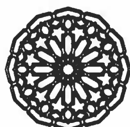
5. Ishak b. Rahevejh, Allah mu se smilovao, kaže [**Ta'azimu kadris-salati 2/929; Ibn-Redžeb, Fethul-bari, 1/21**]: "*Pretjerale su murdžije pa kažu: 'Ljudi koji kažu: 'Ko ostavi propisane namaze bez negiranja, i ostavi post ramazana, i davanje zekata, i obavljanje hadždža i sve farzove bez negiranja, mi takve ne smatramo nevjernicima; njihovo stanje je kod Allaha, jer oni potvrđuju svojim jezikom". U njih nema sumnje – tj. da su oni koji to kažu murdžije*".

6. Adžurijj, Allah mu se smilovao, kaže [**Erbeine hadisen, 135-137**]: "*Znajte, Allah se smilovao nama i vama, da ono na čemu su muslimanski učenjaci jeste da iman koji je obavezan svim stvorenjima jeste: vjerovanje srcem, govor jezikom i rad udovima. Nije dovoljna spoznaja srcem i govor jezikom, sve dok uz njih ne bude rad udovima. Pa kada upotpuni ove tri stvari, čovjek biva vjernikom. Djela udovima su su potvrda vjerovanja srca i jezika, tako da onaj ko svoje vjerovanje ne potvrdi svojim djelom i udovima poput: tahareta, namaza, zekata, posta, hadždža, džihada i slično tome, i zadovolji se spoznajom i govorom takav nije vjernik, i neće koristiti spoznaja i govor. U njegovom ostavljanju djela jeste poricanje njegova imana, a u radu po onome što smo spomenuli jeste potvrda njegova imana. Znaj to dobro, to je tvrdnja muslimanskih učenjaka, kako prijašnjih tako i kasnijih. Onaj ko kaže mimo ovoga taj je podmukli murdžija; pričuvaj ga se radi svoje vjere! A dokaz ovom jesu Allahove, azze ve dželle, riječi*:

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَٰلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ

"A naređeno im je da se samo Allahu klanjaju, da Mu iskreno – kao pravovjerni – vjeru ispovijedaju, i da molitvu obavljaju, i da zekat udjeljuju; a to je ispravna vjera". (prijevod značenja, sura El-Bejjine, 5.)

7. Ibnu-Betta, Allah mu se smilovao , u poglavlju Pojašnjenje imana i njegove obaveze te da je iman vjerovanje srcem, potvrda jezikom i djelo udovima, a ne može čovjek biti vjernik osim uz ovo

troje, kaže [El-Ibane, 2/764]: "*Svako ko ostavi nešto od farzova koje je Allah propisao u svojoj Knjizi, ili pak potvrdio Poslanik ﷺ,u svom sunnetu, negirajući i poričući to – pa, takav je kafir očitog kufra. U to ne sumnja razuman čovjek koji vjeruje u Allaha i u Sudnji dan. A onaj ko to (farzove) potvrdi i izgovori svojim jezikom, zatim ih ostavi iz nemarnosti i šale, ili, vjerujući murdžijama i slijedeći njihov mezheb, taj je ostavio iman: u njegovom srcu nema ništa od njega, ni malo ni mnogo. I takav je od skupine munafika koji su za vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, krili svoj nifak, pa je sišao Kur'an opisujući njih i ono što im je pripremljeno, te da su oni u zadnjem katu Džehennema, utječemo se Allahu od mezheba zabludjelih murdžija*".

I kaže isto tako [**Ibane, 2/779**]: "*Tako da ime imana obuhvata ova tri značenja. Ne može se jedno odvojiti od drugog, niti koristiti jedno bez drugog, sve dok iman ne bude govor jezikom, djelo udovima i spoznaja srcem, što je oprečno govoru zabludjelih murdžija čija su srca skrenula a šejtani se poigrali njihovim mozgovima*".

8. Ibnu Hanbeli, Allah mu se smilovao , kaže (**Er-risalet el vadiha fir-reddi alel ešaire 2/803, 808**): "**Allah, azze ve dželle**, kaže:

وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِمَن تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى

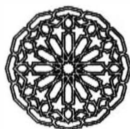
"Ja, zaista, opraštam onome ko se pokaje i uzvjeruje, i dobra djela čini, i koji zatim na pravom putu istraje." (prijevod značenja, sura Ta ha, 82.)

Uzvišeni nas obaviještava da neće oprostiti osim onome ko spoji između govora i djela, jer jedno bez drugog ne koristi...

I rekao je **Uzvišeni**:

وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ

"Eto to je Džennet, koji ste u nasljedstvo dobili za ono što ste radili" (prijevod značenja, sura Ez-Zuhruf, 72.)

I kaže isto tako:

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

"Oni će stanovnici Dženneta biti, u njemu će vječno boraviti kao nagrada za ono što su činili" (prijevod značenja, sura El-Ahkaf, 14.)

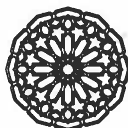
Ovi ajeti upućuju da jedno bez drugog ne koristi. Ovo je odricanje od govora murdžija i onoga što proizilazi iz njihovih stavova i govora".

9. Šejhul-islam Ibn-Tejmijje, nakon što je spomenuo govor nekih od selefa: "*Ne prima se govor bez djela*", kaže [**El-Istikame, 2/309**]: "*U ovome je odgovor murdžijama koji samo govor smatraju dovoljnim. Ovim nas obavještava da mora biti i govora i djela, jer iman je govor i djelo. Ove dvije stvari moraju postojati, kao što smo o tome detaljno govorili na puno mjesta i pojasnili da vjerovanje srcem i izgovor jezikom uz mržnju prema Allahu i Njegovu Šerijatu, te oholjenjem ka Allahu i Njegovom Šerijatu ne može biti iman koncenzusom vjernika, sve dok se vjerovanju srcem ne spoje dobra djela. A osnova djela jeste djelo srca – a to je ljubav i veličanje, koji su oprečni mržnji i oholosti*".

I kaže isto tako, Allah mu se smilovao , [**El-Fetava, 7/621**]: "*Onaj ko kaže da se iman el-vadžib može ostvariti bez činjenja bilo čega od vadžiba bez obzira smatrao te vadžibe nužnošću imana ili dijelom njega, da je to formalno razilaženje, taj je očito pogriješio. To je novotarija irdža'a radi kojeg su selefi i učenjaci puno govorili o njemu i njegovim sljedbenicima, i izrekli jako osore riječi, kao što je već nam poznato*".

I kaže isto [**El-Fetava, 7/543-547**]: "*Stoga većina murdžija jeste na stanovištu da je djelo srca sastavni dio imana, kao što to od njih prenose pisci. Jedan od njih koji ih spominje jeste i* El-Esari *koji u svojoj knjizi* 'El-Mekalat" *kaže: "Razišle su se murdžije po pitanju imana, tj. šta je to iman? Ima ih 12 skupina.*"

Zatim ih je spomenuo, a kada je došao do desete skupine murdžija, sljedbenika **Ebu-Muaza et-Tumenija**, spomenuo je da oni kažu:

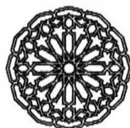
"Onaj ko ostavi farzove poput namaza, posta, hadždža, negirajući ih, ismijavajući se i odbijajući ih, takav je kafir. A ako ih ostavi, ne ohalalivši njihovo ostavljanje, već ih iz zauzetosti odgađa i govori: "Sada ću klanjati samo da završim svoj posao i zabavu", onda nije kafir. Makar klanjao dan, ili neki od vakata, ali ga smatramo griješnikom (fasikom)".

10. Ebul-Husejn Muhammed b. Ahmed el-Melti eš-Šafi, [u svojoj knjizi **Et-tenbih ver-redd ala ehlil ehvai vel bidei, str. 57.**], u poglavlju o murdžijama kaže: "*Spomenuo sam murdžije u ovoj svojoj knjizi na početku i na kraju jer njihov govor je nepojmljiv i nerazuman. Zar ne vidiš kako neki od njih kaže: "Ko kaže: La ilahe illallah Muhammedun resulullah, oharami ono što je Allah oharamio i ohalali ono što je Allah ohalalio, takav će, kada umre, ući u Džennet, makar činio zinaluk, krao, ubio, pio alkohol, potvarao časne vjernice, ostavljao namaz, zekat i post. Dok god priznaje njihovu propisanost, ali odgađa teobu, neće mu štetiti to što čini velike grijehe i ostavlja farzove i čini razvrat. A ako ih pak čini, ohalalivši ih, tada postaje nevjernik u Allaha, mušrik i izlazi iz imana*".

11. Ibnu-Redžeb, Allah mu se smilovao , [**Fethul-Bari, 1/113-114**], kaže: "*Neke od skupine murdžija su govorili: "Iman je govor i djelo", poklapajući se sa ehlis-sunnetom. Zatim su su djelo tumačili govorom, govoreći to je rad jezika*".

12. Šejh Bin-Baz, Allah mu se smilovao, odgovarajući onima koji kažu da je djelo uvjet potpunosti imana kaže [**Magazin "El-Miškat", drugi tom, drugi dio, 279, 280**]: "*Ne, ne, nije uvjet potpunosti. Dio, djelo je dio imana. To je govor murdžija. Murdžije smatraju da je iman samo izgovor jezikom i vjerovanje srcem*".

13. Šejh El-Usejmin, Allah mu se smilovao, govoreći o riječima koje su poznate kod onih koji kažu da je musliman onaj ko ostavi djela udovima, pa kažu: "*Musliman ne postaje nevjernikom, sve dok ne ostavi osnovu*

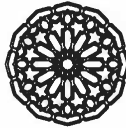

srčanog vjerovanja" i "*Da većina uleme, a ne samo murdžije zastupaju mišljenje spasa (od džehennemske vatre) onom ko ostavi djela*". Kaže šejh, negirajući ova dva pravila (**Kaseta pitanja davetske uprave Katara**): "*Ovi žele prolivanje krvi i ohalaljivanje onoga što je haram. Zašto vlasnik ove knjige nije zasnovao svoju knjigu na osnovama ehlis-sunneta i džema'ata, kao što je to činio šejhul-islam Ibn-Tejmijje u Vasitijskoj akidi*".

14. Šejh Salih Fevzan, Allah ga sačuvao, je upitan [**Odabrane fetve, 2/9**] o riječima nekih ljudi da je *akida ehlis-sunneta i džema'ata*: "*Djelo je uvjet potpunosti imana, a nije uvjet njegove ispravnosti*" pa je rekao: "*To je govor murdžija ehlis-sunneta. To je greška, ispravno je da djela spadaju u suštinu imana. Prema tome iman je vjerovanje govor i djelo; povećava se pokornošću, a smanjuje griješenjem*".

I kaže isto tako [**Komentar Vasitijske akide, 145.**]: "*Murdžije su svele iman na potvrdu jezika i vjerovanje srcem, a ispravan govor je da je iman govor jezikom, vjerovanje srcem i djelo udovima. Djela spadaju u suštinu imana, a nisu nešto dodatno u imanu. Onaj ko se ograniči na govor jezikom i vjerovanje srcem taj nije vlasnik ispravnoga imana*".

15. Šejh, učenjak Muhammed Eman el-Džami, Allah mu se smilovao , kaže [**Komentar tri osnovna načela – šesta kaseta, druga strana**], kod govora pisca: "*A ovo je značenje la ilahe illallah, a u hadisu stoji da glava svih stvari jeste islam, njegov stub je namaz, a njegov vrhunac borba na Allahovom putu*". Komentator je spomenuo namarnost puno ljudi kada je govor o namazu u pitanju uz opravdanje da je iman u srcu pa zatim rekao: "*...Iman je u srcu, ali kada je on ispravan, ispravan je i iman udova i jezika. To je irdža koji je proširen među muslimanima. Irdža znači: odstranjivanje djela od suštine imana, te da je iman samo vjerovanje srcem, ili pak vjerovanje srcem i izgovor jezikom zajedno. To je irdža koji je puno proširen među muslimanima, a oni to i ne znaju. Iman je vjerovanje srcem, ali to vjerovanje zahtjeva potvrdu. Ono*

što potvrđuje to vjerovanje jeste govor jezika i djelo udova. Iman se sastoji od svih ovih stvari".

16. Uvaženi šejh Abdul-Aziz er-Radžihi, Allah ga sačuvao, kada je upitan o onome koji kaže: "*Iman je govor i djelo i vjerovanje, ali je djelo uvjet njegove potpunosti*", i bio je upitan sa slijedećim govorom: – Kaže se isto tako: "*Nema kufra osim vjerovanjem, pa je li to jedan od govora ehlis-sunneta?*". Pa kaže šejh (**Kaseta pitanja i odgovora vezanih za iman i kufr – drugo pitanje**): "*Nije ovo govor ehlis-sunneta. Ehlis-sunne govore da je iman govor jezika, govor srca, djelo udova i djelo srca. Ili, pak, govore da je iman govor i djelo, ili iman je govor, djelo i nijjet. Moraju biti prisutna ova četiri elementa:*

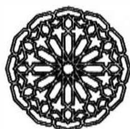
- **govor jezika**, tj. izgovaranje jezikom;
- **govor srca**, a to je njegova potvrda i vjerovanje;
- **djelo srca**, a to je nijjet i iskrenost (ihlas) i
- **djelo udova**.

Tako da je djelo dio od četiri dijela imana. Zato nije ispravno reći djelo je uvjet potpunosti imana ili pak iman zahtijeva djelo jer to je govor *murdžija*. A nije nam poznato da je iko od **ehlis-sunneta** rekao da je djelo uvjet potpunosti.

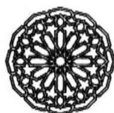
Isto tako, govor onoga koji kaže nema kufra osim vjerovanjem je govor murdžija. **Murdžije** isto tako govore: "*Riječi i djela su dokaz onoga što je u srcu od vjerovanja.*" A to je *batil*, već je *govor kufra* sam po *sebi kufr*, i *djelo kufra* je samo po *sebi kufr*, kao što smo spomenuli kod riječi Uzvišenog:

... قُلْ أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُم بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِن ...

"Reci: zar ste se Allahu, njegovim ajetima i Poslaniku izrugivali? Nemojte se opravdavati, postali ste nevjernici nakon što ste bili vjernici". (prijevod značenja, sura Et-Tevba, 65-66), tj. postali ste nevjernici tim riječima.

17. Doktor, šejh Abdullah b. Ibrahim ez-Zahim kaže [**Predgovor knjige Et-tibjan li alakatil ameli bi musemmel iman**]: "*Želim upozoriti na riječi hafiza Ibn-Hadžera, rahimehullah, kada je napravio razliku između govora ehlis-sunneta i govora mu'tezila pri definiranju imana i pojašnjavanja njegove granice: "...jer su neki uvaženi ljudi razumjeli iz toga da su sva djela uvjet potpunosti imana kod selefa. To je greška u koju upada puno tulabul-ilma (učenika), onih koji nisu razlučili govor selefa u ovom poglavlju. Ovim riječima se ciljaju djela ponaosob (ahad el-e'amal), a ne djela u cjelini. Tj. svako djelo od dobrih djela je kod njih uvjet potpunosti imana, oprečno m'utezilima kod kojih je svako djelo uvjet ispravnosti imana. To zato jer se iman kod selefa povećava pokornošću i smanjuje griješenjem. A nije njihov cilj da su djela u cjelini (džinsul-amel) uvjet potpunosti imana, jer bi to značilo ispravnost imana bez djela – a to je govor murdžija, a nije govor ehlis-sunneta*".

Peti predgovor

Nakon što smo pojasnili u prethodnim uvodima ono što je neophodno u poznavanju ovog pitanja, ipak iz svega se toga izdvojila jedna skupina onih koji slijepo slijede određeno mišljenje (mezheb) od novotara koji lukavo i predano pozivaju u tumačenje **imana koji je, prema njima, sastavljen iz**:

- govora

- i djela

S tim da djelo u ovom slučaju kod njih ukazuje samo na djelo srca ili na djelo jezika prilikom izgovora. Ono u što nema sumnje jeste da, ukoliko se spomene djelo, to uključuje i djelo srca (mimo djela tjelesnih organa tj. udova), i to su nijjet i iskrenost i sl.

Tako je rekao **Ebu-'Ubejdullah Kasim b. Selam**, Allah mu se smilovao [**El-Iman,76**]: „*Takav je slučaj sa imanom. U njemu se nalaze stepeni i kategorije (menazil) iako se njegovi pripadnici nazivaju jednim imenom – mu'mini, i on (iman) je djelo od onih djela sa kojim je Allah, subhanehu ve te'ala, obavezao Svoje robove, i koje je propisao i učinio ih fardom (propisanim činom) na njihove tjelesne organe, te je učinio da se osnova imana ogleda u srčanoj spoznaji. Nakon toga je izjavljivanje jezikom učinio da bude svjedok srčanoj spoznaji, a zatim su djela ta koja tu spoznaju potvrđuju.*"

Zatim je Allah, subhanehu ve te'ala, svakom tom dijelu (komponenti), tj. srcu, jeziku i tjelesnim organima dao ono što nije dao drugom. Tako je djelo srca čvrsto uvjerenje, a djelo jezika govor, a djelo

ruku jeste izvršavanje njima određene radnje, a djelo nogu jeste hod i sl. I sve to objedinjuje ime koje se zove **djelo** (a'mel).

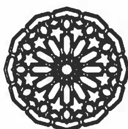
Stoga iman, shodno ovom opisanom, počiva na djelu od početka do kraja.

Zato su učenjaci ehlis-sunneta negirali govor onih koji su smatrali da se, pod definiranjem imana: **govor i djelo**, djelo smatra samo djelom srca, bez djela tjelesnih organa, tj. udova. Tako su takav govor smatrali nečim netačnim i lažnim, što je umeteno, podmetnuto u govor selefa.

Kaže **šejhul-islam Ibn-Tejmijje**, Allah mu se smilovao [**El-Fetava, 7/171**]': „*Značenje terminologije kod selefa kod definiranja imana, da je on: govor i djelo, jeste da se s tim podrazumijeva: govor srca i jezika te djelo srca i tjelesnih organa (udova).*"

Zatim **šejhul-islam** dodaje i kaže da su neki u ovome dodali i rekli: „*Iman, to je:* uvjerenje *(i'tikad), govor i djelo zbog opreznosti da se slučajno ne bi izuzeo govor srca kod definiranja i razumijevanja izraza* govor *(kavl) ili izuzimanje djela organa kod definiranja i razumijevanja izraza* djelo *(a'mel). Stoga ono u što je vjerovao ehlis-sunnet i džema'at, a koji se povodi za dobrim prethodnicima (selefus-salih), jeste da su imami pod izrazom djelo (a'mel), pri definiranju da je iman: ubjeđenje (i'tikad) i govor i djelo, smatrali da je to djelo pokornosti organa (njihova poslušnost naredbama u obavljanju istih i poslušnosti u zabranama te klonjenje od istih) bez ikakve sumnje*".

I kaže **šejhul-islam Ibn-Tejmijje** [El-Fetava, 7/198]: „*Stoga je osnova imana ono što se nalazi u srcu, a spoljašnje radnje, djela tjelesnih organa i udova (namaz, zekat...) jesu obavezni oblik sa kojim se ispoljava ono što je u srcu. Stoga se nikako ne može zamisliti prisutnost obaveznog imana u srcu uz potpunu, apsolutnu manjkavost cjelokupnih djela tjelesnih organa i udova. Naprotiv, neizvršavanje određenih spoljašnjih radnji (naredbi koje se odnose na tjelesne organe i udove, poput zekata, posta, hadždža...)* — mimo namaza *(jer*

smo prethodno pojasnili da je ostavljanje, neizvršavanje namaza kufr) – jeste rezultat manjkavosti imana u srcu. Takav iman obuhvata ono na šta se radnja odnosi (srce) i samog izvršioca radnje (djela) koja su 'lâzim' (neophodna) *iako je sama osnova imana u srcu, a djelo je vezni dio toga imana koji ga slijedi. Jer,* nije dovoljno vjerovanje samo srca, *već, naprotiv, on* mora *biti sa vjerovanjem srca i* dobrim djelima."

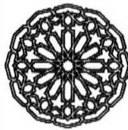
Ovo je je jedan od tekstova koji nam govori da je selef djela tjelesnih organa i udova učinio veznim ili sastavnim dijelom imana, uz potpuno uvjerenje da imanska sveobuhvatnost, tj. krajnja potpunost, biva sa djelima tjelesnih organa i udova.

Međutim, u prošlosti se pokušavalo da se djela **tjelesnih organa** i **udova potisnu** iz definiranja ehlis-sunneta da je iman: **govor i djelo** i iz njihove stvarne uloge.

Konačni vrhunac tih namjera i pokušaja dobio je najveći izražaj u vremenu imama **Ahmeda b. Hanbela** (rođen 164., a umro 241. godine po Hidžri).

Stoga je čuveni imam i hafiz ovog ummeta **Ebu-Bekr Ahmed b. Halal [Es-Suneh, 3/570]**, naslovio poglavlje "Od murdžijskih tvrdnji jeste smatranje da je iman:

- izgovor jezika i
- djelo tjelesnih organa i udova.

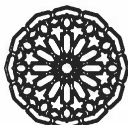

Pa, shodno tome, ukoliko čovjek samo izgovori šehadet jezikom (ne izvršavajući pri tome naredbe koje su naređene njegovim tjelesnim organima i udovima) to se izravno ubraja u djelo tjelesnih organa", *i ovo je njihov najzločudniji i najpokvareniji govor*".[56]

Zatim je **Ebu-Bekr Halal**, **[3/570]**, spomenuo vjerodostojni lanac prenosilaca da je Esrem, Allah mu se smilovao, rekao:" *Čuo sam imama Ahmeda b. Hanbela kada mu je rečeno: "Šta kažu za Šebabu*[57]? Pa reče imam

56 **opaska prevodioca:** Ovo je uistinu jedan podmukao i podao stav koji su murdžije pokušale ubaciti u akidu ehlis-sunneta i džema'ata.
Naime, ono što je općepoznato kod svih murdžijskih grupacija i onih koji su ih na tome naslijedili **(eša'rije, maturidije)** jeste da su djela tjelesnih organa izbacili iz imana. Tako, shodno tome, kod njih onaj koji ne izvršava obavezne radnje koje su propisane na tjelesne organe poput namaza, zekata, posta, hadža, itd. jeste **mu'min** uz uvjet da ne porekne obavezu tih propisa i da izgovori makar jednom u životu šehadet.
Shodno tome je murdžijski mezheb u akidi uvijek bio toplo dočekan i općeprihvaćen kako od strane običnog svijeta, tako isto sa strane vladara i vladajuće klase. S druge strane postao je glavni elaborat rušenja islama u projektima nevjerničkih sila, jer ovaj mezheb u akidi doslovno poziva muslimane da napuste fardove i vadžibe koji su im propisani, a sam **džihad** jeste propis koji se izvršava tjelesnim organima, a pošto fardovi i vadžibi koji se izvršavaju tjelesnim organima nisu od imana, stoga samo napuštanje institucije **džihada** ne utječe na iman muslimana.
Ovaj projekat nevjernika je trajao nekoliko stoljeća, tako da smo danas dobili jednu tužnu sliku da muslimani čitavog islamskog svijeta ne poznaju ulogu i važnost institucije džihada, tako da se onaj koji se danas bori na Allahovom putu proglašava teroristom, fanatikom, i to od samih muslimana. Naprotiv tome se slanje muslimanskih vojnika da se, zajedno sa nevjernicima u istom safu, bore protiv istinskih mu'mina smatra poželjnim činom, pa čak i od obaveza koje se **moraju ispuniti.**
Islamski učenjaci su krajem prvog i početkom drugog, pa sve do kraja petog hidžretskog stoljeća, osujetili opasnost murdžija. Žestoko su im se suprotstavili i potukli njihove ideje i stavove. Uvidjevši da ne mogu ojačati svoj mezheb, neki od murdžija su pribjegli jednoj fenomenalnoj varci koju je hafiz Halal spomenuo i kako smo to već naveli.
Naime, oni su se na prvi pogled složili sa ehlis-sunnetom da se iman sastoji od govora i djela. Međutim, u djelo su ubrajali pokretanje jezikom, prilikom izgovora šehadeta, jer kažu: "Kada čovjek izgovori šehadet, dolazi do pokretanja jezika, a jezik je od tjelesnih organa. Stoga je takav mu'min, pa makar sva druga djela izostavio, jer je ušao u definiciju "djela tjelesnih organa" pri izgovoru, te je njegov iman ispravan, shodno kako su ga definirali učenjaci selefa".
Nažalost, ovo akidetsko ubjeđenje je danas oživilo i dobilo svoje branitelje. Međutim, hvala Uzvišenom koji je dao da u svakom vremenu bude učenjaka koji će se svakoj pojavi novotarije suprostaviti, pojasniti je i potući je u korijenu.
Zato je jedan od prvih koji je prepoznao ovu podvalu bio imam Ahmed b. Hanbel. Kada je riječ o tome, njegovi govori su preneseni do nas, a i sam autor ovog djela ih spominje.

57 **opaska prevodioca**: Šebabe b. Sivar, Ebu-Amr, poznati murdžija (v. **"Taqribut-tehzib", 1/332, hafiz Ibn- Hadžer**.

Ahmed: "*Šebabe je pozivač, dai'ja u murdžizam*". Zatim reče: "*Od Šebabe se prenosi govor koji je gori i pokvareniji od ovoga što su rekle klasične murdžije, te nisam čuo nikog sličnih njemu (od murdžija) da je rekao tako nešto. Šebabe je rekao: "Ako čovjek jezikom izgovori, to se izravno ubraja u djelo tjelesnih organa i udova*". Zatim je rekao imam Ahmed: "Ovo je zločest i pokvaren govor. Nisam nikoga čuo da kaže ovako nešto, niti mi je preneseno da je neko ovako nešto rekao**"**.

Ovo navodi isto tako i **šejhul-islam Ibn-Tejmijje [El-Fetava, 7/255]**[58].

Kaže **Ibn-Redžeb**, Allah mu se smilovao [**Fethul-Bari, 1/113-114**][59]: "*Među murdžijama je bilo onih koji su se u* definiranju imana složili sa ehlis-sunnetom rekavši da se on sastoji iz:

- govora i
- djela tjelesnih organa i udova.

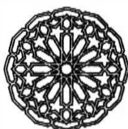
Međutim, oni su tumačili i poimali da je djelo tjelesnih organa u stvari izgovor *odnosno djelo jezika.*

Ovaj govor spominje imam Ahmed od Šebabe b. Sivara kojem se je on žestoko suprotstavio i negirao ga rekavši: "Ovo je zločest i pokvaren govor, niti sam ikog čuo da kaže ovako nešto, niti mi je preneseno da je neko ovako nešto rekao".

Vjerovatno je imam Ahmed sa ovim negirao Šebabi njegovo tumačenje *definicije imana kod selefa da je on: govor i djelo tjelesnih organa i udova, jer je, uistinu, takvo tumačenje (Šebabe je rekao: "Ako čovjek jezikom izgovori, to se*

58 **opaska prevodioca**: Kaže **dr. A'tijeh Zahrani** u korekciji rivajeta i opaskama na "**Es-Suneh**" od **Halala, 3/571**, da je lanac prenosilaca od **imama Ahmeda vjerodostojan**.

59 Hafiz Ibn-Redžeb je prije hafiza Ibn-Hadžera počeo komentirati Buharijin Sahih nazvavši ga "Fethul-Bari". Međutim nije ga uspio završiti. Nakon njega je došao Ibn- Hadžer te prokomentirao Buharijin Sahih, nazvavši ga isto tako "Fethul-Bari". Međutim, treba znati da je hafiz Ibn-Redžeb bio učenik Ibnul-Kajjima te je bio ispravne akide, što se odražava i na njegovome komentaru Buharijina Sahiha, dočim je hafiz Ibn-Hadžer bio aša'rijske akide koja nije akida ehlis-sunneta, što se također **odražava u njegovu komentaru Buharijevog Sahiha. (v. "Ahtau fethil-bari fil-a'qideh", izdavčka kuća"Esedus-suneh"**, Kairo).
Hafiz Ibn-Redžeb je umro 795., a hafiz Ibn-Hadžer 852. godine po Hidžri. - op. prev.

izravno ubraja u djelo tjelesnih organa") novotarija (bida'h) i u ovom se govoru (Šebabe) ogleda nemoć. To zato jer prema ovakvom definiranju ispada da djelo tjelesnih organa i udova nije ništa drugo nego samo izgovor, odnosno sva djela spadaju pod izgovor".[60]

Upitan je naš učitelj (šejh) **Muhammed el-Usejmin**, Allah mu se smilovao [**"Tenbihul-ihvan ila haqiqatil-iman wer-redu a'lal-muhalifin"**, str. 69.], o onima koji kažu da je iman **uvjerenje srca te izgovor jezika, a osnova je u djelima srca.** Zatim je ljutito odgovorio: **"**Kod Allaha zaštitu tražim, ovo je govor murdžija. To je stari, poznati mezheb**".**

Stoga ćemo sada navesti nekoliko dokaza u kojima je jasno da je selef (naši dobri prethodnici) smatrao djelo jednako vrijedno govoru i imanu (vjerovanju), a pod djelom su podrazumijevali **djelo tjelesnih organa i udova.**

1) Kaže **Ebu-U'bejde Kasim b. Selam**, Allah mu se smilovao [**El-Iman, 53-54.**], u poglavlju "**Povezanost imana**":

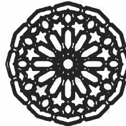
"Znaj, Alah ti se smilovao, da su se, kada je riječ o ovome, islamski učenjaci podijelili u dvije grupe ili skupine.

Rekla je jedna grupa: *"Iman je iskrenost srca (ihlas) prema Allahu, subhanehu ve te'ala (odnosno nijjet i uvjerenje), svjedočenje jezikom i djela tjelesnih organa i udova.*

Rekla je druga grupa: *Naprotiv, iman se postiže samo srcem (potvrdom) i jezikom (šehadet). A što se tiče djela – to se ogleda u bogobojaznosti, dobročinstvu, te ne ulazi u iman.*

Mi smo pogledali u razilaženje između ove dvije grupacije i našli smo da Kur'an i sunnet potvrđuju stav onih koji su rekli da je iman: nijjet, govor i djelo

60 **opaska prevodioca:** Hafiz Ibn-Redžeb je u nastavku pokušao pojasniti da sa ovim se ne izražava negacija imama Ahmeda da se govor jezika naziva i djelom. Međutim, jasno je iz samog rivajeta da je imam Ahmed u potpunosti negirao mogućnost da se govor smatra djelom, a to sam Ibn-Redžeb spominje u istom djelu i stranici rekavši: "*...Od njega se (imama Ahmeda) prenosi da se ne može izgovor nazvati djelom.*"

tjelesnih organa i udova, *bez razlike i izuzimanja ovih komponenti. Sa druge strane, Kur'an i sunnet negiraju ono što je rekla druga grupa*".

U ovome vidimo da je Ebu-U'bejde pojasnio da se izraz **djelo** ogleda u djelu, izvršavanju radnje tjelesnih organa i udova, a uvjerenje (iman srca) jeste nijjet i iskrenost (ihlas).

Prije toga smo spomenuli njegov govor [**El-Iman, 76.**]: "*Takav je slučaj sa imanom. U njemu se nalaze stepeni i kategorije (menazil), iako se njegovi pripadnici nazivaju jednim imenom (mu'mini). I on (iman) je djelo od onih djela sa kojim je Allah, subhanehu ve te'ala, obavezao Svoje robove i koje je propisao i učinio ih fardom (propisanim činom) na njihove tjelesne organe i udove*".

2) Kaže **Ebu-Sevr el-Kelbijj**[61], kako navodi **hafiz Lalikai** [**Šerhu usuli i'tiqadi ehlis-sunneti wel-džema'ti, 1/172**], odgovarajući čovjeku koji ga je upitao o imanu te razilaženju ljudi kada je riječ o tome pitanju: **"**Iman je:

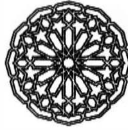
- potvrda srca,
- izgovor jezika i
- djelo tjelesnih organa i udova**".**

Isto tako je rekao, kako navodi hafiz **Lalikai** u [**Šerhu usuli i'tiqadi ehlis-sunneti wel-džema'ati, 4/850**]: "Što se tiče one grupe koja smatra da djelo nije od imana njima se kaže: "Šta je to htio Uzvišeni Allah od svojih robova kada je rekao:

" وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ "

"**obavljajte namaz i dajite zekat**" (prijevod značenja, sura Bekara, 43.).

61 **opaska prevodioca**: Ibrahim b. Halid, imam, hafiz, mudžtehid, muftija Iraka, sudrug imama Šafije, umro 240. godine po Hidžri (v. "**Tarihul-Bagdad**", 6/65, te"**Sijer..**", 17/72, te "**Taqribut-tehzib**", 1/49).

Da li samo da se potvrdi obaveza te naredbe ili da se potvrdi obaveza i izvršavanje te obaveze sa tjelesnim organima i udovima?

Pa ako kažu: «*Sa ovim Uzvišeni Allah želi da se potvrdi obavezu, ali ne i izvršavanje te obaveze tjelesnim organima udovima*», reći će im se: «*Onaj ko kaže ovaj govor, tj. da Uzvišeni Allah ne traži od svojih robova da klanjaju (obavljaju) namaz, daju zekat, postaje nevjernik kod svih islamskih učenjaka.*»

Pa ako kažu: «*Sa ovim Uzvišeni Allah želi da potvrdi obaveze i te izvršavanje te obaveze tjelesnim organima i udovima*».

Reći će im se: «*Pa ako sa ovim ajetom Uzvišeni Allah traži ispoljavanje obje (potvrdu obaveze i izvršavanje iste), pa zbog čega smatrate da čovjek može biti mu›min (vjernik) samo sa jednim od tog dvoga (da li samo potvrdom obaveze bez izvršavanja iste ili izvršavanje radnje, a nijekanje obaveze), iako je potpuno jasno da se sa ajetom aludira na oboje*».

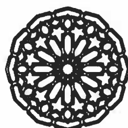
Šta mislite ako čovjek kaže: «*Radit ću sve što mi je Uzvišeni Allah naredio, ali ja to ne smatram obavezom (namaz, zekat, post, hadždž...)*» – da li je takav vjernik?

Pa ako kažu «*Ne*», reći će im se: «*Šta mislite, ako čovjek sve ono što mu je Uzvišeni Allah propisao smatra obavezom, međutim ništa od toga ne izvršava, da li je takav vjernik?*»

Pa ako kažu: «*Da*», reći će im se: «*Pa kakva je razlika, kada ste već priznali i bili ste na stavu da Uzvišeni Allah traži od roba oboje (priznanje i izvršavanje)!!!*»

«*Kako možete praviti razliku i reći: «Ako prizna obaveze, a ne izvršava ih, on je mu›min, a ako izvršava radnje tih obaveza, a ne prizna njihovu obaveznost, on nije mu›min. Stoga, ako kod vas – priznavanjem, a neizvršavanjem – postaje mu›minom, shodno tome, neophodno je (shodno vašoj teoriji) da i izvršavanjem, a nepriznavanjem isto tako bude mu›min – nema razlike između toga*».

Ovdje vidimo da je Ebu-Sevr, pojašnjavajući ovo pitanje, raščlanio priznanje koja se ogleda u izgovoru jezika i potvrde srca i djela tjelesnih organa i udova, ukazujući na njih, kroz stimulaciju namaza i zekata.

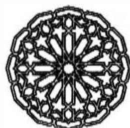
3) Rekao je imam **Ahmed b. Hanbel**, kako to navodi **hafiz Halal** [**Es-Sunne, 3/601**], nakon što je upitan o imanskom izuzimanju, odnosno kada te neko upita: "*Jesi li ti mu'min?*" – kako da se odgovori. Pa je rekao imam Ahmed: "Mu'min, ako Allah da, i nadati se je da sam mu'min. Jer, čovjek ne zna da li je kako treba obavio i ispunio djela koja su mu propisana i da li su primljena".[62]

Zatim, **hafiz Halal**, [**3/581**], navodi rivajet da je **Ibn-Bahtar** rekao: "*Upitao sam imama Ahmeda o spoznaji srca (*ma'rifeh*) i govoru, da li se ta spoznaja i govor povećava i smanjuje (*kao što je to slučaj sa imanom*) pa je rekao imam Ahmed: "Ne, došli smo sa govorom i spoznajom, a preostala su djela tjelesnih organa i udova*".[63]

4) Rekao je **Ebu-Hatim er-Razi[64]**, kako to navodi **hafiz Lalikai** [**Šerhu usuli i'tiqadi ehlis-sunneti wel-džema'ti, 1/181**], i kako to navodi **Ebu-Ja'la** [**Tabekatul-hanabileh, 1/286**]: "*Iman se sastoji iz govora i djela tjelesnih organa i udova, što znači: izgovor jezikom, potvrda srcem te izvršavanje radnji tjelesnim organima i udovima, poput namaza, zekata, hadža,*

---

62 **opaska prevodioca:** Ovo je tzv. imansko izuzimanje ili "El-istisnau fil-iman" gdje je ehlis-sunnet govorio ovo što je i sam imam Ahmed rekao. Odnosno, ehlis-sunnet ne tvrdi da onaj koji izgovori šehadet da je takav mu'min sve dok taj šehadet ne potvrdi djelima; pa čak ni u tome slučaju ne garantiraju iman takvom, nego kažu sa izuzimanjem: "Mu'min ako Allah da", ili: "Nadati se je za takvog da je mu'min".
Dočim su onome ko izgovori samo šehadet uz potpuno i apsolutno neizvršavanje propisanih obaveza murdžije **garantirale Džennet**!!!
Stoga bi oni na pitanje "Da li si mu'min?", odgovarali sa: "Da", uz potpunu garanciju i jamstvo.
63 **opaska prevodioca:** Kaže **dr. A'tijeh Zehrani** u opaskama na "**Es-Sunneh**" od **Halala,** a nakon spominjanja ovog rivajeta od imama Ahmeda: "Ono što je ispravno, a Allah zna najbolje, jeste da se spoznaja i govor povećavaju i smanjuju. To zato jer što više čovjek razmišlja o Uzvišenom Allahu i Njegovim ajetima i uči, te spominje Uzvišenog Allaha – iman se povećava, a u protivnom se smanjuje. A rekli smo da se iman sastoji iz tri nerazdvojive komponente, a sve one utječu na povećanje i smanjivanje imana, a Allah zna najbolje".
64 **opaska prevodioca**: Muhammed b. Idris, čuveni hafiz i hadiski kritičar. Rodio se 195., a umro 277. godine po Hidžri. Rekao je Musa b. Ishak: "**Nisam vidio nikog da više pamti od njega**". (v. **Ibn-Hadžer, "Tehzibut-tehzib", 9/29**). - op. prev.

posta mjeseca ramazana, te svih ostalih fardova, tj. obaveznih radnji koje je Allah, subhanehu ve te'ala, propisao svojim robovima, te je izvršavanje tih radnji sa tjelesnim organima od imana".

5) Rekao je **Kadi I'jad**[65], kako to navodi Abdullah b. Ahmed b. Hanbel [**Kitabus-sunneh, 1/375**]: "*Uzvišeni Allah je nazvao ovu vjeru govorom i djelom tjelesnih organa i udova. Što se tiče govora, on se ogleda u potvrdi Allahove jednoće (tevhida) te potvrde i svjedočenja poslanstva Muhammeda ﷺ, i njegove dostave onoga sa čim je došao, tj. sa čime su poslani Kur'an i sunnet.*

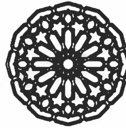
Što se tiče tjelesnih organa i udova, on (iman) se ogleda u izvršavanju, obavljanju fardova, obaveznih, propisanih radnji (namaz, zekat itd.) i klonjenju od onih radnji koje su zabranjene (haram)."

6) Rekao je **Ebu-Džafer et-Taberi** [**Tehzibul-Asar, Musned Ibn-Abbasa, 2/685**]: "*Opći izraz imana se ogleda u spoznaji srca, potvrdi jezikom te djelom tjelesnih organa i udova, s tim da se potvrda srca ogleda u čvrstom uvjerenju, odlučnosti, te potpunoj pokornosti i poslušnosti, a potvrda jezika se ogleda u svjedočenju ili izjavi (izgovor šehadeta), a potvrda tjelesnih organa i udova se ogleda u zalaganju, trudu i obavljanju naređenih radnji (djela).*

Ukoliko se sve ove spomenute stvari (komponente) ispune, dobije se cjelina zbog koje, ako je čovjek posjeduje, zaslužuje pohvalu i zaštitu sa strane mu'mina".

---

65 **opaska prevodioca**: I'jad b. Musa el-Kadi, čuveni hafiz, učenjak Maroka, rođen 476., a umro 544. godine po Hidžri. Te godine je umro i čuveni hafiz i imam ummeta Ebu-Džafer Bejheki. (v. **hafiz Zehebi, "Tezkiretul-hufaz", 4/1304**). - op. prev.

7) Kaže **Ibn Abdul-Berr**[66] **[Et-Temhid, 9/243]**:

"*Što se tiče ostalih pravnika iz tzv. "škola mišljenja (ehlul-re'j)*[67]*" te učenjaka tzv. "škola hadisa (ehlul-hadis)" sa područja Hidžaza (područje Meke i Medine), Iraka, Šama (područje Jordana, Sirije, Libana, Palestine i jednog dijela Sinaja koji je u Egiptu) i Egipta rekli su:*

Iman se sastoji iz:

- govora i

- izvršavanja radnji tjelesnim organima i udovima. Odnosno, govor jezika, a to je izjava (šehadet), te uvjerenje srca i djelo tjelesnih organa i udova – uz potpunu iskrenost (ihlas) – i uz potpuni pritvrđeni istinski nijjet".

8) Kaže **Ebu-Zejd el-Kajrevanij [Er-Risaleh, 38.]**: "Zaista je iman izgovor jezika te iskrenost srca i djela tjelesnih organa i udova".

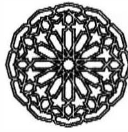
9) Kaže **Ebu-A'mr ed-Danij**[68], Allah mu se smilovao, u svome djelu "**Risaletul-vafijeh**", 81.: "*Rekli su islamski pravnici i učenjaci hadisa da se iman sastoji iz:*

---

66 **opaska prevodioca**: Hafiz Maroka. Kada se kaže za nekoga da je bio "**Imamul-magrib**", to ne znači današnji Magrib ili državu Maroko, već to podrazumijeva tadašnju Sjevernu Afriku, a današnji Tunis, Alžir, Maroko, pa čak neki učenjaci smatraju da u to spada Andalus, tj. današnja Španija. On je imam Jusuf b. Abdullah. Rođen 368., umro 463. godine po Hidžri. **(v. hafiz Zehebi "Tezkiretul-hufaz", 3/1128)**. - op. prev.

67 **opaska prevodioca:** Mimo pravnika Kufe poput Hammada b. Ebi-Sulejmana, Nu'mana b. Sabita (Ebu-Hanife) i ostalih koji se ubrajaju u tzv. grupu "Murdžijetul-fukaha" jer su u potpunosti izbacili djela tjelesnih organa i udova iz imana, te rekli da se iman niti povećava niti smanjuje te da je iman svih vjernika jednak, bez razlike da li se radi o imanu Ebu-Bekra i imanu najlošijeg muslimana danas. Iz ovoga se vidi da nisu svi pravnici škole mišljenja, "**ehlul-r'ej**", bili od **murdžija**, već ih je veliki broj zastupao stav koji su zastupali učenjaci hadisa odnosno "**ehlul-hadis**", a taj stav jeste stav **ehlis-sunneta i džema'ata**.

68 **Opaska prevodioca**: Hafiz, imam, šejhul-islam Osman b. Seid b. Osman. Vrhunski učenjak koji je za sebe rekao: "Ništa nisam ispustio, a da nisam zapisao; a sve što sam zapisao, zapamtio sam; a ono što sam zapamtio, nisam zaboravio. Rođen 371. a umro 444. godine po Hidžri. (v. **hafiz Zehebi: "Tezkiretul-hufaz"**). - op. prev.

- govora,

- djela tjelesnih udova i

- nijjeta, te da se to sve prakticira na onaj način kako je to činio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Dakle po sunnetu.

Što se tiče govora, to je šehadet i sve ono što on iziskuje, te potvrda meleka, knjiga, poslanika i svega onoga što je preko njih došlo od Uzvišenog Allaha.

Što se tiče djela tjelesnih udova, u to spada obavljanje fardova, obaveznih radnji, koje je Uzvišeni Allah propisao te izbjegavanje harama koje je Uzvišeni Allah zabranio.

Što se tiče nijjeta, u njega spadaju djela srca (ljubav prema Allahu i Njegovom Poslaniku, strah, nada...) i čvrsto imansko ubjeđenje.

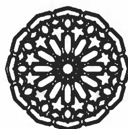
A što se tiče sunneta, u njega spada spoznaja, poimanje vjere sa znanjem".

10) Kaže **Adžurijj**, Allah mu se smilovao [**Kitabuš-šeria', 1/274**], navodeći naslov: **"Poglavlje,** govor o tome da je **iman potvrda srca, izgovor jezika i djela tjelesnih udova i nije vjernik onaj ko ne posjeduje ova tri segmenta**".

I kaže isto tako [**Kitabuš-šeria', 1/275**]: "*Djela tjelesnih udova, Allah vam se smilovao, jesu potvrda imana koji je u srcu i na jeziku. Stoga onaj koji ne potvrdi iman djelima tjelesnih udova kao što je: čistoća (abdest), gusl, namaz, zekat, post, hadždž, džihad, i ostale slične radnje, te se bude zadovoljio samo spoznajom srca i izgovorom jezika, nije vjernik. Ne koristi mu ni spoznaja ni govor. Zato je ostavljanje radnji tjelesnih udova u ovom slučaju poricanje imana.*

Nakon svega što smo spomenuli, vidimo da djela tjelesnih udova igraju ulogu potvrde imana, neka je Allah na pomoći, i uspjeh dolazi samo od Allaha".

I kaže isto tako [**Kitabuš-šeria', 1/311**]: "*Mi kažemo, i hvala Uzvišenom Allahu na tome, govor koji se slaže sa kuransko-sunnetskim tekstovima te govorom učenjaka od čijeg se spomena niko ne stidi, niti im iko prigovara, niti se im iko*

suprotstavlja, i to je ono što smo već spomenuli, a to je da je iman spoznaja srca, čvrsto ubjeđenje, izgovor jezikom i djela tjelesnih udova i neće čovjek biti vjernik osim uz objedinjivanje ove tri komponente ili dijela. I nije ispravno izdvajanje jedne od tih komponenti od ostale dvije, i hvala Allahu na tome".

I kaže isto tako [**Erbei'ne hadisi, 137**]: "*Iman je ono što je propisano fardom na tjelesne udove, uz potvrdu srčanog uvjerenja, te izgovora jezikom.* Kaže Uzvišeni:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ وَافْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

"O vjernici, molitvu obavljajte (činite ruku' i sedždu) i obožavajte svoga Gospodara, i dobra djela činite, da bi ste postigli ono što želite" (prijevod značenja, sura El-Hadždž, 77.)

Te govor Allaha Uzvišenog:

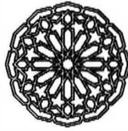
" وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ "

"Obavljajte namaz i dajite zekat"... (prijevod značenja, sura El-Bekara, 43.), te kao što kaže Uzvišeni na mnogim mjestima u Kur'anu.

Slična tome je i obaveza propisanog posta na kompletno tijelo; slična tome je i obaveznost hadždža na kompletno tijelo te obaveznost džihada.

Stoga su djela tjelesnih udova, u stvari, potvrda imana koji je u srcu i na jeziku.

Shodno tome, onaj koji ne potvrđuje svoj iman djelom tjelesnih udova kao što su: čistoća (abdest, gusl), namaz, zekat, post, hadž, džihad itd. te se zadovolji samo sa spoznajom srca i izgovorom jezika bez radnji tjelesnih udova (prakse) – pa takav nije VJERNIK**"**.

11) Kaže **Ibn-Beta el-Akberijj**[69], Allah mu se smilovao [**El-Ibane, 2/760**], pod naslovom :"**Pojašnjenje imana i njegovi fardovi (obavezni dijelovi)**:

"*Iman je potvrda srca, izjava jezikom te djelo sa tjelesnim udovima. Čovjek* neće biti vjernik osim uz ove tri komponente.

I znajte, Allah vam se smilovao, da je Uzvišeni Allah propisao srcu spoznaju Njega Uzvišenog, te potvrdu Njega, Njegovih Poslanika, Njegovih knjiga te svega onoga sa čim je došao sunnet (praksa poslanika Muhammeda ﷺ).

Zatim, da sve to izgovori jezikom i potvrdi, a na tjelesnim udovima jeste izvršavanje svih onih djela koja su tijelu naređena i propisana. Shodno tome, nije ispravno niti dozvoljeno izuzimati jedno od ovo troje što je spomenuto. Naprotiv, neophodno je združivanje ovih spomenutih komponenti (dijelova).

Stoga čovjek neće biti vjernik *dok ne objedini ove tri komponente u jednu cjelinu.*

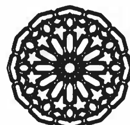
Ukoliko se to dogodi, takav postaje vjernik u srcu. Zatim to posvjedoči jezikom, a zatim to potvrdi djelom tjelesnih udova.

Zatim, usprkos svemu tome, takav još uvijek nije vjernik sve dokle god ne bude izgovarao i izvršavao ono što mu je naređeno na onaj način kako je to činio Poslanik Muhammed ﷺ, odnosno po sunnetu – uporedo sa sa Allahovom knjigom i znanjem.

I sve ovo što sam vam pojasnio jeste ono sa čim je došao Kur'an i sunnet, i to je ono na čemu su se objedinili učenjaci ummeta".

I kaže isto tako u [**El-Ibane, 2/779**]: "*Znajte, Allah vam se smilovao, uistinu Uzvišeni Allah nije pohvalio vjernike, niti je opisao ono što im je pripremio od užitaka i nagrada, te spasa od teške i bolne kazne, te Njegovim zadovoljstvom njima, osim uz uvjet* činjenja dobrih djela i ulaganja truda u izvršavanju onoga što će donijeti korist.

69 Ubejdullah b. Muhammed Ebu-Abdullah, čuveni muhadis, pravnik, imam, šejhul-I'rak, učenik čuvenog imama i nosica sunneta Hasana b. Alija Berbeharija. Umro 387. godine po Hidžri (v. **"Sijeru e'alamin-nubela", 16/529**) - op. prev.

Sa druge strane, neophodno je objedinjavanje riječi sa djelom i nijjetom uz iskrenost (ihlas) tako da se postigne konstrukcija imana koja je sastavljena iz tri komponente ili dijela, koji se ni u kojem slučaju ne mogu razdvojiti, ili rastaviti jedno od drugog, niti koristiti jedno bez drugog.

Shodno svemu ovome vidimo da se definicija imana ogleda u:

- spoznaji srca
- potvrde jezikom i
- djela tjelesnih udova.

Sa ovim govorom koji smo spomenuli se nisu složile murdžije *te su otišli u zabludu i njihova srca su zastranjena pa se sa njihovim razumom poigrao šejtan*".

12) Kaže **Ebu-Kasim Lalekai**[70], Allah mu se smilovao, u njegovom kapitalnom djelu [**"Šerhu usuli i'tiqadi ehlis-sunneti wel-džema'h", 4/830**][71], u poglavlju sa naslovom: "*Ono što se prenosi od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je iman izgovor jezika, uvjerenje srca i djela tjelesnih udova*".

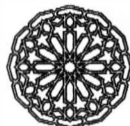
Dokaz da je iman sastavljen iz djela tjelesnih udova jesu riječi Uzvišenog:

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَٰلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ

"A naređeno im je da se samo Allahu klanjaju (Njemu Uzvišenom ibadet da čine), da mu iskreno - kao pravovjerni - vjeru ispovijedaju, i da molitvu obavljaju (namaz) i da mi-

70 Hibetullahi b. Hasan et-Taberi, imam, hafiz, alim, pravnik. Umro 418. godine po Hidžri. (v.**"Šerhu usuli i'tiqadi", 1/117-121**) - op. prev.

71 **opaska prevodioca**: Ovo djelo se smatra **osnovom** u akidi ehlis-suneta i džema'ta, te skoro da nećeš naći nijednog učenjaka koji je došao nakon njega a da ili ne uzima iz toga djela ili na njega ne ukazuje. (v. opširnije o ovom djelu u: **dr. Muhammed Jusri, "Tarikul-hidajeh", str. 438-443.**)

lostinju udjeljuju (zekat); a to je ispravna vjera." (prijevod značenja, sura El-Bejineh, 5.)

13) Kaže **šejhul-islam Ibn-Tejmijje**, Allah mu se smilovao [**Šerhul-u'mdeh, 2/86**]: "Kod ehlis-sunneta se iman sastoji iz:

- govora i
- djela (djela tjelesnih udova*)*,

i to je ono na šta upućuje i Kur'an i sunnet i na čemu je konsenzus (idžma) selefa, odnosno prvih generacija muslimana, kao što je to već općepoznato.

I kažu da se ovde pod govorom podrazumijeva potvrda svega onoga sa čim je došao Allahov poslanik Muhammed ﷺ.

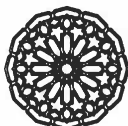
- *I kažu da se ovde pod djelom podrazumijeva* potvrda govora *(ovdje se pod potvrdom govora podrazumijeva: nakon što se jezikom potvrdi poslanstvo Allahovoga Poslanika i potvrdi se sve ono sa čim je Poslanik ﷺ, došao, neminovno nakon toga slijedi potvrda svega toga izgovorenog i već potvrđenog, a ta potvrda se ogleda u izvršavanju onoga sa čim je došao, odnosno djelom tjelesnih udova).*

Stoga, ako čovjek u potpunosti izostavi djelo tjelesnih udova, neće biti vjernik.

Govor sa kojim čovjek postaje vjernik jeste poznati specifični govor koji se ogleda u izgovaranju dva šehadeta. Isto tako, djelo sa kojim čovjek postaje vjernik jeste – namaz**".**[72]

14) Kaže **Ibnul-Kajjim**, Allah mu se smilovao [**El-Fevaid, str. 283**]: "*Iman se ogleda u spoljašnosti i u unutarnjosti. Što se tiče spoljašnosti, ona se*

72 **Opaska prevodioca:** Kaže šejhul-islam Ibn-Tejmijje u istom djelu i na istoj stranici (v. **"Šerhul-u'mdeh", 2/86, Darul-A'simeh**):
"Ono što je poznato jeste da se srž vjere ogleda u pokornosti i privrženosti, a to se postiže sa djelom, a ne samo sa izgovorom. Stoga onaj koji ništa ne izvršava od djela tjelesnih udova (naredbi) takav prema Allahu ne ispoljava vjeru, a ko nema vjere – on je nevjernik (kafir)."

izražava sa izgovaranjem jezika i djelom tjelesnih udova. A što se tiče unutarnjosti, ona se ogleda u potvrdi srca i njegovoj privrženosti te njegovoj ljubavi (prema Allahu i njegovom Poslaniku ﷺ).

Stoga ne koristi ispoljavanje djela tjelesnim udovima ukoliko nedostaje ovaj unutarnji dio, iako se sa ispoljavanjem djela tjelesnim udovima (dakle, vanjština) garantira krv, imetak i porod.

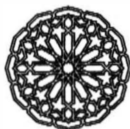
Isto tako ne koristi potvrda srca, njegova privrženost i ljubav – prema Allahu i Poslaniku (dakle, nutrina) ako nema prakse, odnosno djela tjelesnih udova, osim uz opravdan razlog kao što je nemogućnost izvršavanja određene naredbe zbog nemoći ili prisile i straha za sopstveni život.

Stoga izostavljanje djela tjelesnih udova bez opravdanog razloga jeste dokaz neispravnosti, ništavnosti onoga što je u nutrini, te dokaz imanske praznine, odnosno nedostajanje glavne komponente koja se ogleda u potvrdi *srca*".

I kaže isto tako [**El-Fevaid, 204**]: "*Svaki spoljnji islam u kojem njegov vlasnik njime ne dopire do stvarnosti unutarnjeg imana, neće koristiti sve dok uz njega ne bude bio dio unutarnjeg vjerovanja. I svaka unutarnja istinitost u kojoj njen vlasnik ne obavlja spoljnje propise islama, neće koristiti, ma koliko ona velika bila. I kada bi se srce raskomadalo ljubavlju prema Allahu i strahom od Allaha, međutim izostane pokornost Njemu Uzvišenom u spoljnjim naredbama Šerijata, to ga ne bi spasilo od Vatre. Isto tako, kada bi obavljao spoljnje naredbe islama, a u njegovoj unutarnjosti nema istinskog imana, to ga isto tako ne bi spasilo od Vatre*".

15) Kaže **Abdul-Baki Mevahibij el-Hanbeli,** Allah mu se smilovao, u svome djelu "**El a'jnu wel-eseru fi a'qaidi ehlil-eseri**", 40: "*Iman je ono što se potvrdi srcem te se izgovori jezikom i izvrši djelom tjelesnih udova. On se povećava sa pokornošću, a umanjuje se sa griješenjem.*

Isto tako, povećava se sa znanjem, a smanjuje se sa džehlom (neznanjem), nemarnošću i zaboravljanjem".

16) Kaže šejhul-islam **Muhammed b. Abdul-Vehab**, Allah mu se smilovao [Durerus-senijeh, 2/124]:

"*Ono u čemu nema razilaženja u ummetu jeste neminovnost da se tevhid ispoljava kroz slijedeće segmente:*

- srce, koji je u stvari znanje,

- jezik, a to je u stvari izgovor i

- djelo tjelesnih udova koje se ogleda u izvršavanju onoga što je naređeno i klonjenju od onoga što je zabranjeno.

Stoga, ako bilo koji dio od ova tri gore spomenuta nestane, u tom slučaju čovjek ne može biti musliman. Pa čak ukoliko bude od onih koji potvrđuje tevhid, ali ne radi po njemu – on je nevjernik, inadžija poput Faraona, Iblisa i onih koji su slični njima".

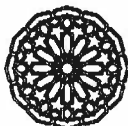
I isto tako kaže [**"Durerus-senijeh", 1/187**], odgovarajući onima koji smatraju da je mjesto imana samo u srcu (potvrda srca) te da je bogobojaznost samo plod imana i njegov pripojeni dio: "*Tvoj govor da je mjesto imana samo u srcu. Pa znaj da je mjesto imana konsenzusom selefa* srce i svi tjelesni udovi *kao što je to Uzvišeni Allah spomenuo u suri El-Enfal i u ostalim surama*".

17) Kaže **Sidik Hasan Han[73],** Allah mu se smilovao, u svome djelu **"Katfus-semeri fi bejani akideti ehlil-eseri"**, 85. str.:

"*Iman se sastoji izgovora srca i jezika, te djela srca jezika i tjelesnih udova, u skladu sa Allahovom knjigom i sunnetom Allahovoga Poslanika ﷺ, te nijjetom – shodno govoru Allahovoga Poslanika ﷺ:*

إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى

73 **opaska prevodioca**: Onaj koji je oživio sunnet i borac protiv novotarija. Rođen 1248. a umro 1307. godine po Hidžri. Živio i radio u Indiji. (v. predgovor njegova djela **"Qatfus-semer"**).

"Djela se cijene prema namjerama i svakom čovjeku pripada ono što je nanijetio (namjerio)".[74]

18) Kaže uvaženi šejh **Abdul-Aziz b. Baz[75]** [**"Zbirka fetava i izreka", 5/35**]: "*Ono što je općepoznato jeste da je iman sastavljen iz*

- govora i

- djela,

te se kao takav povećava shodno pokornosti i smanjuje shodno griješenju. Sam ehlis-sunnet koristi i drugu definiciju imana koja glasi da se iman sastoji iz:

- govora

- djela i

- srčanog uvjerenja, te se, isto tako, povećava shodno pokornosti i smanjuje shodno griješenju. Obje ove definicije su ispravne, što znače govor i djelo, odnosno: govor srca i jezika i djelo srca i tjelesnih udova. Tako su u tome obuhvaćene sve tri komponente: govor, djelo i srčano uvjerenje.

Drugim riječima: govor jezikom, djelo sa tjelesnim udovima i srčano uvjerenje.

Stoga su džihad, namaz, zekat, post, hadždž i ostala propisana djela, od lijepih, dobrih postupaka (djela) koja su od dijelova imana. Sa tim djelima se sa njima iman kod ehlis-sunneta i džema'ata povećava i smanjuje".

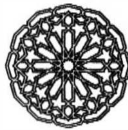
19) Kaže naš učitelj i učenjak **Muhammed b. Salih el-Usejmin[76]**, Allah mu se smilovao, [**"Šerhu Luma'til-i'tikad", str. 57.**]: "*Jezičko*

---

74 **opaska prevodioca:** ovo je općepoznati hadis kojeg bilježi **Buhari** u „**Sahihu**" pod brojem 1 te **Muslim** u „**Sahihu**" pod brojem 1907 od **Omera radijallahu anhu.**

75 Čuveni imam, pravnik, muhadis, muftija Saudijske Arabije. Njegove fetve su toplo prihvaćene kod svih muslimana svijeta. Rodio se 1330. a umro 1420. godine po Hidžri. (v. **dr. Abdullah b. Abdu-Muhsin Turki, "Mezhebul-hanbeli", 2/579**) - op. prev.

76 Rodio se je 1347. a umro 1421. po Hidžri. Bio je učenik čuvenog imama Abdur-Rahmana es-Sa'dija, od kojeg se je mnogo okoristio. Tako je nakon toga izrastao u velikog učenjaka u svim oblastima islamskih znanosti. (v. **predgovor "Šerhul-mumtia"**) - op. prev.

značenje imana jeste potvrda, a šerijatsko značenje imana jeste izgovor jezikom, djelo tjelesnim udovima i srčano uvjerenje".

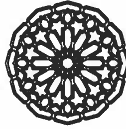
I kaže isto tako [**"Šerhul-akidetil-vasitijeh" str. 574.**], u opaskama na govor **šejhul-islama Ibn-Tejmijje**, gdje je rekao: "*Iman se sastoji iz govora i djela, govora srca i jezika te djela srca i tjelesnih udova*": "*...što se tiče djela tjelesnih udova, pa to je potpuno jasno, i u to spadaju: ruku', sedžda, stajanje i sjedenje u namazu i sl. Stoga je djelo tjelesnih udova uzakonjen (šerijatski) iman, i zato što je, u stvari, iman taj koji je glavni nosilac koji podstiče čovjeka na izvršavanje ovih radnji*".

20) Kaže šejh, učenjak **Salih Fevzan**[77]**,** Allah ga sačuvao [**"Šerhul-akidetil-vasitijeh", str. 145.**]: "*I ono što je nepobitna istina jeste da je iman izgovor jezikom, uvjerenje srca i djelo sa tjelesnim udovima. I što se tiče djela tjelesnih udova, ona su od istinskog, stvarnog imana. Ne predstavlja nikakvo dodavanje na osnovu imana. Stoga onaj ko pri sebi bude imao izgovor jezika (dva šehadeta) i to potvrdi srcem, s tim da izostavi djelo tjelesnih udova, takav nije od nosilaca ispravnog imana.* To zato jer je iman, kao što su rekli učenjaci:

- izgovor jezika,
- potvrda srca i
- djelo tjelesnih udova (praktično ispoljavanje vjere); povećava se sa pokornošću i smanjuje se i gubi sa griješenjem**"**.

Znaj dobro da one koji su odstupili od selefa u razumijevanju imana na taj način što su rekli da se pod izrazom "a'mel" (djelo) smatra samo djelo srca, bez djela tjelesnih udova, ipak obavezuje (ova izreka) da sa takvim načinom definiranja i razumijevanja, djela tjelesnih udova bez ikakve sumnje uključe u iman. Kao što je to pojasnio **šejhul-islam Ibn-Tejmijje**, rekavši [**El-Fetava, 7/194**]:

77 Dr. Salih Fevzan je stalni član Komisije za fetve u Saudijskoj Arabiji i član je Vijeća vrhunskih učenjaka, i jedan je od rijetkih živih učenjaka koji ljubomorno čuva akidu ehlis-sunneta i džema'ta.) - op. prev

"Ukoliko takvi odstrane djela srca iz imana (ljubav prema Allahu, Njegovom Poslaniku ﷺ, strah od kazne, nadu u Njegovu milost, oslonac samo na Njega i sl.), onda to nije ništa drugo do govor džehmija (sekta koju su islamski učenjaci proglasili nevjerničkom). A ako smatraju da djela srca (ljubav prema Allahu, Njegovom Poslaniku ﷺ, strah od kazne, nada u Njegovu milost, oslonac samo na Njega i sl.) jesu sastavni dio imana, onda ih neophodno obavezuje da djela tjelesnih udova također uključe u sastavni dio imana, jer su djela tjelesnih organa dio koji je usko povezan sa imanom i njegov neophodni dio".

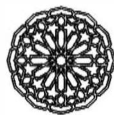
Kažem: "*Pa ako odbiju osim kontradiktornost pa svrstaju u iman djela srca bez djela tjelesnih organa i udova, jer ona kod njih ne ulaze u suštinu imana, ponovo im se također obaveznim nameće govor Džehma, koji se ogleda uz izdvajanje djela srca, a koji oni vide kao sastavni dio imana, jer je nemoguće prisustvo djela srca uz nepostojanje djela tjelesnih organa i udova.*"

To je potvrdio **šejhul-islam Ibn-Tejmijje [El-Fetava, 7/611]**, rekavši: "*Nemoguće je da bude čovjek vjernik sa čvrstim i postojanim imanom u svome srcu, uz ubijeđenost obaveze koja mu je propisana poput namaza, zekata, posta, hadždža, a zatim da čitav svoj životni vijek provede ne učinivši* ni jedne sedžde, niti posti nešto od ramazanskog posta, niti izvrši obavezno izdvajanje zekata, niti obavi hadždž. To je NEMOGUĆE, i to može da učini samo onaj koji je MUNAFIK U SRCU I ZINDIK (INOVJERAC), HERETIK, ODMETNIK OD VJERE, a ne vjernik koji u svome srcu nosi ispravni iman". [78] [79]

A spomenuli smo prethodno da je **Ibnul-Kajjim** rekao: "*Stoga izostavljanje djela tjelesnih udova bez opravdanog razloga jeste dokaz neispravnosti, ništavnosti onoga što je u unutarnjosti, te dokaz imanske praznine. To je, zapravo, nedostatak glavne komponente koja se ogleda u* potvrdi *srca*".[80]

---

78 v. "**Bejanu telbisil-džehmije**", 1/260.
79 **opaska prevodioca**:Šejhul-islam,pojašnjavajući šta znači riječ „**zindiq**" kaže slijedeće: "**To je onaj koji ispoljava islam a skriva kufr i nevjerstvo**.(vidi „**Redu a'lel- Bekrijj**"2/688)
80 v. "**El-Fevaid**", str. 283.

Šesti predgovor

Ono što je potvrđeno kod ehlis-sunneta i općepoznato jeste smatranje nevjernikom onoga koji u potpunosti ostavi djela tjelesnih udova, a koja je Uzvišeni naredio da se izvršavaju: da li kroz naredbe koje su došle iz Njegove knjige ili naredbe koje su došle od Njegovoga Poslanika ﷺ, a posebno kad je riječ o farzovima, kako su to potvrdili islamski učenjaci u svojim knjigama. Islamski učenjaci su to spomenuli i pojasnili kroz tri teze.

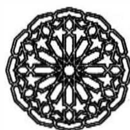
Prva teza:

Neki islamski učenjaci su izrekli jasan stav da je onaj koji ostavi i ne izvršava obaveze (farzove) naređene od Allaha i Njegovoga Poslanika ﷺ kafir ili nevjernik, te da potvrda obaveznosti fardova uz njihovo napuštanje, neizvršavanje jeste govor **murdžija.**

Kaže hafiz **Ibn-Redžeb,** Allah mu se smilovao **["Fethul-bari", 1/21]** kod spominjanja nevjerstva onoga koji ne obavlja namaz:

"Izrekao je Ishak b. Rehavejh konsenzus (ashaba i onih učenjaka do njegova vremena) da je onaj koji ne klanja kafir (nevjernik), pa čak je smatrao da onaj koji kaže da ukoliko čovjek ostavi ruknove islama (namaz, zekat, post i hadždž) nije nevjernik jeste govor murdžija". (v. **"Ta'azimu kadris-salah", 2/229**).

Mi ćemo ukratko navesti samo **govore četverice imama ehlis-sunneta** mimo ostalih zbog toga što su baš oni o tome mnogo govorili.

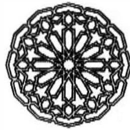
GOVOR UČENJAKA O UVRŠTAVANJU DJELA TJELESNIH ORGANA I UDOVA U POJAM IMANA

1) Humejdi, Allah mu se smilovao. Bilježi **Hallal [Es-Sunne, 3/586]**, i **Lalikai [Šerhu usulu el-I'tikadi, 5/887]**, sa dva lanca prenosilaca od **Hanbela b. Ishaka**, koji je rekao: "*Obavijestio nas je Humejdi rekavši: "Obaviješten sam da neki ljudi govore: "Ko potvrdi (obaveznost) namaza, zekata, posta i hadždža, a ne radi ništa od toga do smrti, ili pak klanja okrenutih leđa ka Kibli sve do smrti, da je takav vjernik dok god nije džahid (onaj koji negira, poriče) i priznaje propisanost farzova i okretanje Kibli.* Kažem: "*To je otvoreni kufr (nevjerstvo)*".

2) Kaže Hanbel: "Rekao je **Ebu-Abdullah Ahmed b. Hanbel,** ili čuo sam ga da kaže: "Ko kaže ovako nešto – pa taj ne vjeruje u Allaha. Taj je nevjernik! Tako se suprotstavlja Allahovim naredbama i suprotstavlja se Allahovom Poslaniku i svemu onome sa čim je došao**"**, Ovo navodi i **šejhul-islam Ibn-Tejmijje** [**"El-Fetava", 7/207**], uzimajući ovaj govor kao dokaz.

3) Sufjan b. Ujejne, rahimehullah, kaže [**Abdullah b. Ahmed, Es-Sunne, 1/347**], kada je upitan o irdžau: "*Oni kažu: "Iman je govor", a mi kažemo* "Iman je govor i djelo". *Murdžije obavezuju Džennet onome ko posvjedoči da nema drugog boga sem Allaha, a ustrajava svojim srcem u ostavljanju farzova i nazivaju ostavljanje farzova grijehom poput činjenja harama. To nije isto, jer činjenje grijeha bez njihova ohalaljivanja jeste grijeh, ali ostavljanje farzova namjerno bez neznanja i opravdanja jeste kufr*".

Kažem: "*Ovaj rivajet bilježi Abdullah b. Ahmed preko Suvejda b. Seida el-Hadesanija, kojeg su neki smatrali slabim prenosiocem jer je oslijepio pa bi ga popravljali, dopunjavali u prenošenju rivajeta. Međutim, rivajeti koji dolaze od njega preko Abdullaha su jaki jer se sam imam Ahmed oslanjao na njega vidjevši*

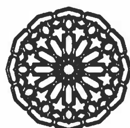
da su se njegovi sinovi Salih i Abdullah razišli oko njegove pouzdanosti. Oni su zatim prihvatili očev stav i slušali rivajete od Suvejda". (v. "**Tarihul-Bagdad", 9/231; "Tehzibul-kemal", 12/250**), Treba se reći da je došla kritika za Suvejda zbog toga što je miješao lance prenosilaca. Međutim što se tiče ovog rivajeta, ovdje on spominje da je to čuo od svoga šejha gdje kaže: "*Pitao sam Sufjana b. U'jejnu o irdžau (murdžizmu). Stoga ako dođe ovakva izjava od samog prenosioca, niko to ne odbacuje, iako bi se prenosicu prigovorilo zbog određenih slutnji, posebno kada ga i sam Abdullah b. Ahmed ovdje navodi u značenju dokazivanja sa njegovim rivajetom i slaganju sa njim.*[81]

4) Ishak b. Rahavejh, Allah mu se smilovao, kako to navodi **imam Muhammed b. Nasr el-Mervezi** ["**Ta'azimu kadris-salah", 2/929**] i kako je to preneseno od **hafiza Ibn-Redžeba** da je rekao ["**Fethul-bari**", 1/21]: "Pogriješile su murdžije toliko debelo da je postalo općepoznato da je njihov govor: "Zaista neki ljudi kažu da onaj koji ne obavlja pet propisanih namaza, ne posti mjesec ramazan, ne daje zekat, niti obavlja hadždž niti obavlja ostale općepoznate farzove s tim da ih ne poriče: "MI IH NE TEKFIRIMO, tj. NE SMATRAMO IH NEVJERNICIMA, I NADAMO SE DA ĆE IM ALLAH OPROSTITI JER SU POTVRĐIVALI OBAVEZNOST TIH FARZOVA."

Ovi koji ovako kažu – pa, nema nikakve sumnje da su oni murdžije**"**.

Zatim kaže **Ibn-Redžeb: "**Ono što je vidno shodno ovome jeste da takav postaje nevjernikom ukoliko ne bude izvršavao ove farzove**"**.

81 **opaska prevodioca:** Sam muhakik **dr. Muhammed b. Seid el-Kahtani** je u opaskama svoga doktorskoga rada na "**Sunneh**" od **Abdullaha b. Ahmeda** ovaj rivajet ocijenio dobrim (**hasen**) (v. "**Sunneh**", 1/346, br. rivajeta 745).
Isto tako ga je u svome magistarskom radu dobrim (**hasen**) ocijenio i **Muhammed b. Seid el-Kusejrij** rekavši da je najmanje što se za njega može reći jeste da je **hasen** (dobar), (v."**Beraetu ehlil-hadisi wes-sunneti min bida'til-murdžieh", str. 165**).

DRUGA TEZA:

Neizvršavanje djela tjelesnih udova koja je Allah u svome Šerijatu (Zakonodavstvu) naredio da se izvršavaju (namaz, zekat...) jeste oprečnost, suprotstavljanje i odstupanje od pokornosti Allahu, i to je paralelno sa poricanjem Kur'ana, odnosno smatranje lažnim onoga što se u njemu nalazi od naredbi.

Kaže Uzvišeni u svojoj mudroj Knjizi:

قُلْ أَطِيعُواْ اللّهَ وَالرَّسُولَ فإِن تَوَلَّوْاْ فَإِنَّ اللّهَ لاَ يُحِبُّ الْكَافِرِينَ

"Reci: "Pokoravajte se Allahu i Poslaniku! A ako oni glave okrenu – pa, Allah, zaista, ne voli nevjernike". (prijevod značenja, sura Ali I'mran, 32.)

I kaže Uzvišeni:

فَلَا صَدَّقَ وَلَا صَلَّى وَلَكِن كَذَّبَ وَتَوَلَّى

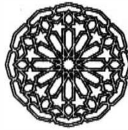
"Nije vjerovao niti je molitvu (namaz) obavljao, nego je poricao i leđa okretao". (prijevod značenja, El-Kijame, 31-32.)[82]

I kaže Uzvišeni :

لَا يَصْلَاهَا إِلَّا الْأَشْقَى الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى

"U njoj (džehenemskoj vatri) neće boraviti osim nesretnik i bijednik83, onaj koji bude poricao i glavu okretao". (prijevod značenja sure El-Lejl, 15-16).

82 Usporedi sa prijevodom Besima Korkuta.
83 U tefsiru ovog ajeta Alusi kaže da se ovo odnosi na nevjernika (kafira) jer je svojstvo kafira da poriče istinu. (v. «Ruhul-mea›ni», ١٥٠/٣٠)

A SADA TI NAVODIMO NEKOLIKO ČISTIH TEKSTOVA KOJI TO DOKAZUJU:

1) Kaže šejhul-islam Ibn-Tejmijje, Allah mu se smilovao, [**El-Fetava, 7/142**] nakon spominjanja ovih gore spomenutih ajeta: "*Znaj da "***teveli***" onaj koji okreće leđa, izbjegava, nije to onaj koji nešto poriče. Naprotiv, to je onaj koji okreće leđa i bježi od pokornosti i od slijeđenja. Stoga je na ljudima da smatraju istinitim vijesti koje je donio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i ono sa čim ih je obavijestio, te da mu se pokoravaju u onome što im je naredio.*

A ono što je u suprotnosti istine, odnosno smatranje nečeg istinitim jeste poricanje (tekzib), smatranje nečega lažnim, a ono što je u suprotnosti pokornosti i slijeđenja jeste okretanje leđa i izbjegavanje.

Zato kaže Uzvišeni:

فَلَا صَدَّقَ وَلَا صَلَّىٰ وَلَٰكِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ

"Nije vjerovao niti je molitvu (namaz) obavljao, nego je poricao i leđa okretao". (prijevod značenja, sura Al-Qijame, 31-32).[84]

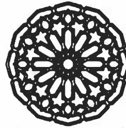
I kaže Uzvišeni:

وَيَقُولُونَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٌ مِّنْهُم مِّن بَعْدِ ذَٰلِكَ وَمَا أُولَٰئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ

"A licemjeri govore: "Mi vjerujemo u Allaha i poslanika i pokoravamo se". Zatim neki od njih glave okreću i nisu oni vjernici". (prijevod značenja, sura En-Nur, 47).

Sa ovim ajetom je Uzvišeni Allah zanijekao postojanje imana (vjerovanja) kod onih koji okrenu glavu, tj. leđa, od djela tjelesnim udovima, pa makar takav došao sa izgovorom jezika (šehadet)... Isto

84 Usporedi sa prevodom Besima Korkuta.

tako na mnogo mjesta, kako u Kur'anu tako i sunnetu, naći ćemo kako je zanijekan iman (vjerovanje) onoga koji ne dolazi sa praksom (djelom) tjelesnih udova, kao što je negiran iman munafika".

I kaže, Allah mu se smilovao [**El-Fetava, 7/221**]:

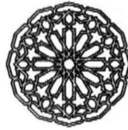
"*I Kur'an decidno i detaljno pojašnjava da iman (vjerovanje) srca neophodno* **mora** *da potvrdi djelo tjelesnih udova, praksa, koja je očigledna i vidna.* Kao što kaže Uzvišeni:

وَيَقُولُونَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلَّى فَرِيقٌ مِّنْهُم مِّن بَعْدِ ذَٰلِكَ وَمَا أُولَٰئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ
وَإِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُم مُّعْرِضُونَ وَإِن يَكُن لَّهُمُ الْحَقُّ يَأْتُوا إِلَيْهِ
مُذْعِنِينَ إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَن يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا
وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

"A licemjeri govore: "Mi vjerujemo u Allaha i poslanika i pokoravamo se". Zatim neki od njih glave okreću i nisu oni vjernici. Kada budu pozvani Allahu i Poslaniku Njegovom da im on presudi, neki od njih odjednom leđa okrenu. Samo ako znaju da je pravda na njihovoj strani, dolaze mu poslušno", sve do govora:

إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَن يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَٰئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ

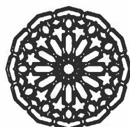
"Kada se vjernici Allahu i Poslaniku Njegovu pozovu da im on presudi, samo reknu "Slušamo i pokoravamo se!", oni će uspjeti." (prijevod značenja, sura An-Nur, 47-51).

Ovdje se zanijekao iman onima koji su okrenuli leđa od pokornosti u slijeđenju Allahovoga Poslanika ﷺ,. Također Uzvišeni obavještava da, kada se mu'mini (vjernici) pozovu suđenju po Allahovoj knjizi i po sunnetu Poslanika ﷺ, (dakle, po Šerijatu), oni se odazovu tome pozivu i pokore se. Pojašnjeno je da je to **od nužnosti i neophodnosti imana**".

I kaže, Allah mu se smilovao [**El-Fetava, 7/611-613**]:

"*Nemoguće je da bude čovjek vjernik sa čvrstim i postojanim imanom u svome srcu uz ubijeđenost obaveze koja mu je propisana poput namaza, zekata, posta, hadždža i zatim da čitav svoj životni vijek provede ne učinivši* **nijedne sedžde, niti posti nešto od ramazanskog posta, niti izvrši obavezno izdvajanje zekata, niti obavi hadždž – to je NEMOGUĆE, i to može da učini samo onaj koji je MUNAFIK U SRCU I ZINDIK (INOVJERAC), HERETIK, ODMETNIK OD VJERE – a ne vjernik koji u svome srcu nosi ispravni iman.** *Zbog toga je Uzvišeni opisao nevjernike da je nemoguće i neshvatljivo da takvi čine* sedždu... *A što se tiče onih koji ne smatraju onog koji ne obavlja namaz, tj. ne klanja, nevjernikom* – oni nemaju nikakva dokaza. *Osim da se ti dokazi upotrebljavaju kako za onoga koji porekne namaz, tako i za onoga koji ga prizna ali neće da ga obavi. Stoga sve ono što su rekli za onoga koji porekne važi i za onoga koji ga prizna ali ga ne klanja, ne izvršava tu obavezu, s tim da su šerijatski tekstovi – kada je riječ o tome pitanju nevjerstva – uvjetovani okretanjem leđa. Tako smo prethodno pojasnili. Stoga to njihovo dokazivanje (da onaj koji ne klanja nije nevjernik) jeste dokazivanje općim dokazima (a ne specifičnim, stručnim, posebnim za ovu meselu ili pitanje). Tako su to* učinile murdžije, *kao što je govor: "Ko posvjedoči da nema drugog božanstva mimo Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik i da je Isa Allahov rob i poslanik. Njegova riječ koja je*

udahnuta u Merjem... Allah će ga uvesti u Džennet". (hadis bilježi Buhari 2435. i Muslim 28., od U'bade b. Samita), te slični šerijatski tekstovi".[85]

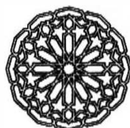
I kaže, Allah mu se smilovao [**El-Fetava, 7/287**]:

"*Kada bi se kojim slučajem dogodilo da ljudi kažu Poslaniku ﷺ: "Mi čvrsto i bez ikakve sumnje vjerujemo u ono sa čim si došao i to potvrđujemo sa našim šehadetom, s tim da se mi tebi nećemo pokoriti ni u čemu od onoga što si naredio i od onoga što si zabranio "... svaki musliman* je prinuđen da prizna da bi on, (tj. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem) njima rekao: "Vi ste najveći nevjernici u ono sa čim sam došao", i da bi im glave odsjekao, ukoliko se od toga ne bi pokajali**"**.

2) Spomenuo je šejhul-islam Muhammed b. Abdul-Vehab, Allah mu se smilovao [**Medžmua'tu-tevhid, 271**] u poslanici djela koja izvode iz islama u poglavlju "**Okretanje leđa, odricanje, suprotstavljanje, protivrječje, oponiranje, prigovaranje Šerijatu, vjeri".**

Kaže: "*Deseti čin koji čovjeka izvodi iz islama: suprotstavljanje, oponiranje, prigovaranje Allahovoj vjeri i okretanje joj leđa, te njeno neizučavanje i nerad po njoj, a dokaz tome jesu riječi Uzvišenog:*

85 **opaska prevodioca:** Ovaj hadis koji je naveo **šejhul-islam Ibn-Tejmijje** upotrebljava se u općem dokazivanju, a ne u specifičnom (kako je sam i pojasnio), jer je u specifičnom dokazivanju došao dokaz poput hadisa kojeg **bilježi Muslim (1/88, 134)** od **Džabira b. Abdullaha,** radijellahu anhu, da je rekao **Allahov Poslanik**, sallallahu alejhi ve sellem: "Između čovjeka i širka i kufra je ostavljanje (ne obavljanje) namaza". A u rivajetu **Tirmizije (5/13, 2618)**: *"Između kufra i imana jeste ostavljanje (ne obavljanje) namaza"*. A kod **Nesaija (1/232)**: "Ono što razdvaja čovjeka od kufra jeste ostavljanje (ne obavljanje) namaza".
Isto tako bilježe: **imam Ahmed (5/364), Tirmizi (5/13, 2621), Nesai (1/231), Ibnu-Madže (1/564, 1079) i ostali od Burejde el-Eslemija**, radijellahu anhu, da je rekao: "Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Ugovor koji razdvaja između nas i njih jeste namaz. Pa ko ga ostavi (ne obavlja ga) – nevjernik je". Hadis je skupina učenjaka poput **Tirmizija, Nesaija, Hakima, Ibnu-Hibbana i ostalih, Allah im se smilovao, ocijenila vjerodostojnim.** A nema sumnje da se pod kufrom ovdje cilja na veliki kufr i ova vrsta dokaza jesu specifični dokazi koji se tiču striktno određenog pitanja, a ne opći dokazi koje upotrebljava suprotna strana ne znajući izlaze iz specifičnog dokazivanja u opće!!!

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ

"A ima li nepravednijeg od onoga koji opomenut riječima Gospodara svoga njima leđa okrene? Mi ćemo, zaista, kazniti zlikovce!" (Prijevod značenja, Es-Sedžda, 22).

Isto tako smo prije toga naveli govor šejha, Allah mu se smilovao, kao što je to rekao u "**Kešfuš-šubuhat**", 126.:

"*Ono u čemu nema razilaženja jeste neminovnost da se tevhid ispoljava sa slijedećem:*

- srcem koji je u stvari znanje,

- jezikom, a to je u stvari izgovor, i

- djelom tjelesnih udova (koje se ogleda u izvršavanju onoga što je naređeno i klonjenje od onoga što je zabranjeno)". (v. "**Durerus-senijeh", 2/124**).

Stoga ako bilo koji dio od ova tri gore spomenuta nestane, u tom slučaju čovjek ne može biti musliman. Čak ukoliko bude od onih koji potvrđuje tevhid, ali ne radi po njemu – on je nevjernik, inadžija poput Faraona, Iblisa i onih koji su slični njima".

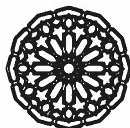
3) Rekao je čuveni učenjak Muhammed b. Ibrahim Ali-Šejh u opaskama na djelo šejha (njegova djeda) **Muhammeda b. Abdul-Vehaba** ["**Šerhu kešfiš-šubuhat", 126**], navodeći konsenzus učenjaka o tom pitanju:

"*Naprotiv, konsenzus je islamskih učenjaka* da tevhid neophodno mora biti u srcu, jeziku i djelu *i neophodno je da to bude sačinjeno iz ova tri elementa, tj. komponente.*

- Neophodno je da to bude izraženo srčanim uvjerenjem.

- Neophodno je da se to izrazi izgovaranjem jezika.

- Neophodno je da se to izrazi djelom tjelesnih udova.

- **Pa ako jedan od ova tri dijela izostane** kao što bi, naprimjer, čovjek izrekao šehadet, a to ne potvrdi srcem – ništa mu taj tevhid ne koristi.

- Pa ako prizna Allaha i Poslanika ﷺ, srcem i to potvrdi djelima bez izgovora jezika, ništa mu taj tevhid ne koristi".

4) Uvaženi učenjak Salih Usejmin, Allah mu se smilovao, je u opaskama na ovaj govor šejha rekao [**Fetava-akideh, 7/100**]: "*To je zbog riječi Allahovoga Poslanika ﷺ: "Uistinu u tijelu se nalazi komad mesa; ako taj komad mesa bude zdrav, bit će zdravo cijelo tijelo. A ako se taj komad mesa pokvari i oboli, pokvarit će se čitavo tijelo – a to je srce." (v. "***Džamiu'l-u'lumi ve hikem***", 1/193).*

Pa ako bude imao ispravan tevhid srca, ali taj tevhid ne potvrdi sa govorom i djelom – pa takav je kao Faraon koji je bio ubijeđen i znao istinu, međutim, ustrajao je u inatu i ostao na onome na čemu je bio, smatrajući sebe gospodarom".

5) Kaže imam Ševkani ["**Er-resailu es-selefijeh iršadus-sail ila delilil-mesail**", 43], nakon što je upitan o onim beduinima koji žive u zabačenim krajevima (pustinjama) i ne prakticiraju ništa od Šerijata osim što izgovaraju šehadet, pa je odgovorio:

"Kažem: "Ko ne izvršava islamske šarte (namaz, zekat, post, hadždž) i sve farzove (obavezne) radnje koje su mu naređene, odbijajući da izvrši ono što mu je naređeno, da li govorom ili praktičnim činom uz puko izgovaranje šehadeta (dakle, samo mu je šehadet prisutan, a nedostaju mu djela), nema sumnje niti dvoumice da je takav kafir (nevjernik), čiji je kufr veoma težak, i njegova krv je halal**"**.

6) Kaže učenjak, šejh Salih Fevzan, Allah ga sačuvao [**Munteka minel-fetava, 1/19**]: "*Ako čovjek ne prakticira ono što sam šehadet iziskuje,*

te se zadovolji samo sa izgovorom jezika (dakle, bez djela) ili učini nešto što se suprotstavlja samome šehadetu, pa takav je murted (odmetnik) od vjere te se sa njim postupa kao sa murtedima (odmetnicima) od vjere**".**

7) Kaže šejh Abdul-Aziz er-Radžihi [**Šerhut-Tahavijeh, šejhova veb-stranica, pitanje br. 17**] u spominjanju dokaza:

"*Ovi šerijatski tekstovi koji ukazuju da onaj ko izgovori šehadet jeste vjernik su* ograničeni te su povezani sa djelom. Stoga se sam šehadet nikako ne može uzeti u obzir, uz ostavljanje djela. Isto tako, neophodno je da postane nevjernikom onaj koji obožava nešto drugo mimo Allaha, a onaj koji ništa **ne prakticira** od vjere jeste onaj koji se suprotstavlja, oponira i okreće leđa Allahovoj vjeri, a to je vrsta otpadništva (rideta).

Stoga, to je onaj koji u potpunosti ostavi prakticiranje vjere (djela tjelesnih udova) te se suprotstavlja vjeri, okreće joj leđa ne izučavajući je, niti obožava Allaha (ne čini mu ibadet). Tako to stanje jeste ono koje čovjeka izvodi iz islama, jer kaže Uzvišeni:

...وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أُنذِرُوا مُعْرِضُونَ

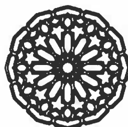
"Ali, nevjernici okreću glave (oponiraju) od onoga čime im se prijeti". (prijevod značenja, sura El-Ahkaf, 3).

Treća teza

Učenjaci tevhida su iznijeli stavove (tekstove) da nije dovoljno čovjeku da samo izgovori šehadet, koji je, u stvari, najuzvišenija riječ.

Stoga su u tome kontekstu došli šerijatski tekstovi da će onaj koji izgovori tu riječ ući u Džennet.

Međutim, ta riječ ima svoje šartove ili uvjete koji se moraju ispuniti prilikom njenoga izgovaranja. Od tih uvjeta jeste da, nakon što se

prihvati šehadet koji je izgovoren, neophodno slijedi postupak prema tome šehadetu.

Kaže **šejhul-islam Ibn-Tejmijje**, Allah mu se smilovao, u svome djelu [**Sarimul-meslul, 3/969**]:

"Ako čovjek kaže: "Svjedočim da nema drugog božanstva mimo Allaha" (Ešhedu en la ilahe illallah), taj šehadet zahtijeva iskrenu potvrdu izgovorenog i izvršavanje onog što proizilazi iz njega, odnosno izvršavanje Allahovih naredbi i klonjenje zabrana.

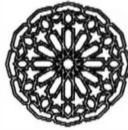
Pa ako čovjek kaže : "Svjedočim da je Muhammed Allahov poslanik ﷺ" (Ešhedu enne Muhammeden resulullah), to iziskuje iskrenu potvrdu Poslanika ﷺ sa svim onim sa čim je došao od Allaha. Stoga sjedinjavanje ova dve šehadeta upotpunjuje svjedočanstvo (potvrdu).

Stoga je neophodno da u oba šehadeta bude iskrena potvrda i to je ono što čini poslanstvo prihvaćenim (primljenim).

Neki su su na stanovištu da je samo izgovor dva šehadeta **osnova imana** (vjerovanja) **pa su tako zanemarili činjenicu da je u stvari osnova nešto drugo što je neophodno da postoji, a to je strogo pridržavanje i postupanje po ta dva šehadeta. Jer, u protivnom: kakva je svrha u iskrenom potvrđivanju**

Poslanika ﷺ, i sa vanjske i unutarnje strane, a zatim u odstupanju od pridržavanja i postupanja po njegovim naređivanjima?

Stoga je krajnja želja takvog samo puko potvrđivanje Poslanika ﷺ, te da je Poslanik ﷺ taj koji je samo čuo poslanicu od Uzvišenog Allaha, kao što je to slučaj i sa Iblisom.

SADA NAVODIMO GOVORE O UVJETOVANJU TOGA:

1) Kaže uvaženi učenjak Abdul-Aziz b. Baz, Allah mu se smilovao, [“**Medžmu fetava”, 1/224**], te u časopisu “**Ed-Da’weh**”, br. 1018, nakon što je upitan o šartovima (uvjetima) šehadeta “La ilahe illallah”, te da li je dovoljno da se to samo izgovori bez razumijevanja značenja, te šta je sve usko povezano sa njom?

“*Riječi da “Nema drugog božanstva mimo Allaha” (la ilahe illallah) jesu najbolji govor. Ta riječ jeste osnova vjere i njen temelj; to je riječ sa kojom su došli svi poslanici svome narodu, i to je ono sa čim je došao i sa čim je otpočeo Poslanik ﷺ, među svojim narodom rekavši: "Recite: La ilahe illallah, uspjet ćete". (Hadis bilježi Buhari u Sahihu “Halku efa'lil-i'bad”, 28, te Ibn-Huzejme u Sahihu, 159, od Tarika b. Abdullaha Muharibija).* Kaže Uzvišeni:

وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ

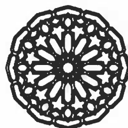
"Prije tebe nijednog poslanika nismo poslali, a da mu nismo objavili: "Nema drugog boga (božanstva) osim Mene, zato se meni klanjajte (Mene obožavajte i ibadet Mi činite)" (prijevod značenja, sura Al-Enbija 25.)

Svaki poslanik je govorio svom narodu:

...قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ...

"Allahu se klanjajte (Njega obožavajte) vi drugog božanstva mimo Allaha nemate ", (prijevod značenja, sura El-A'raf, 59.), te mnogi drugi ajeti.

Pošto je šehadet osnova vjere, neophodno je da onaj ko ga izgovori poznaje njegovo značenje koje znači: “**Uistinu, niko se ne smije obožavati osim Allah”**, i taj šehadet ima svoje šartove (uvjete). Oni su:

- poznavanje njenoga značenja,

- čvrsto ubjeđenje u taj šehadet,

- nepostojanje nikakve sumnje u njegovoj ispravnosti,

- potpuna iskrenost prema Allahu jedinom,

- potvrda istinitosti šehadeta jezikom i djelom,

- ljubav prema onome na šta taj šehadet upućuje uz potpunu iskrenost prema Allahu,

- primanje i prihvatanje toga šehadeta,

- povođenje i izvršavanje svega onoga što taj šehadet iziskuje, (tevhid) poimanje Allahove jednoće u svim sferama pogotovo u ibadetu i

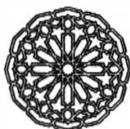
- odstranjivanje svakog mogućeg pridruživanja sudruga ili partnera Allahu, subhanehu ve te'ala, (širk) – uz odricanje od svega onoga čemu se čini i'badet mimo Allaha i čvrsto ubjeđenje da je taj ibadet mimo Allaha lažan i neispravan (batil).[86]

Sve ovo jeste od šartova (uvjeta) šehadeta (la ilahe illallah) i ispravno poimanje njegovog značenja.

Izgovara ga vjernik i vjernica uz potpuno odricanje i'badeta nekom drugom mimo Allaha i uz izvršavanje onoga što taj šehadet iziskuje, a uz prihvatanje tog šehadeta i ljubav prema Allahu i priznavanje njegove jednoće, uz potpunu iskrenost prema Njemu te isključivanje svake sumnje u poimanju njegovoga značenja.

Stoga ćemo naći da imamo neke ljude koji taj šehadet **izgovaraju, ali nisu vjernici u njega**. Takav je slučaj sa munaficima koji ga izgovaraju, međutim kod njih postoji sumnja ili poricanje.

86 **opaska prevodioca:** ovi uvjeti su toliko precizni i temeljiti da se samo komentar svih gore spomenutih uvjeta može sakupiti u jedan veliki tom, što ukazuje na veliku ozbiljnost šehadeta. On ni u kojem slučaju nije puko izgovaranje i potpuno oslanjanje na izgovor, nego mora biti i rad po njemu, i izbjegavanje, i odricanje od onoga što ga može porušiti.

Stoga je neophodno da se kod izgovaranja šehadeta nađu ovi, gore spomenuti šartovi (uvjeti) koje smo spomenuli, i neka je salavat i spas na Allahovoga poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, njegovu porodicu i ashabe".

Isto tako je **šejh Bin-Baz** značenje riječi tevhida (La ilahe illallah) pojasnio, protumačio na drugom mjestu [**"Medžmu Fetava"**, 1/232] rekavši:

"Šesto*: izvršavanje i povođenje za onim što iziskuje njegovo značenje, a njegovo značenje se ogleda u tome da se samo jedan jedini Allah obožava, da se prakticira Njegov Šerijat, da se u taj šehadet čvrsto vjeruje te da postoji čvrsto ubjeđenje da je taj šehadet istina.*

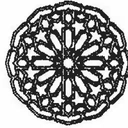
Pa ako (pojedinac) izgovori šehadet, a ne obožava Allaha Jedinog niti izvršava ono što je došlo u Njegovom Šerijatu, već se, naprotiv, uzoholi prema tome – pa taj nije musliman; takav je kao Iblis *i oni koji su slični njemu.*

Sedmo: *prihvatanje onoga na šta šehadet ukazuje. To znači da se prihvati svaki oblik i'badeta koji se čini potpuno iskreno Allahu, subhanehu ve te'ala, uz ostavljanje i odricanje svakog oblika i'badeta nekome mimo Njega, te da čovjek bude ustrajan na tome i na tome bude zadovoljan*".

2) Rekao je uvaženi učenjak šejh U'bejd Džabirijj, Allah ga sačuvao, u komentaru riječi **"La ilahe illallah"** (**kaseta, treći dio**), u **tumačenju hadisa U'tbana**:

فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ حَرَّمَ عَلَى النَّارِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

"Allah je zabranio vatri onoga ko je rekao: La ilahe illallah (nema drugog božanstva osim Allaha)" (bilježi ga Buhari 425. i Muslim 33.)

Kaže: "*Iz ovoga hadisa se izvlače mnogi korisni propisi. Između ostalog: potpuna zabranjenost Vatri onih koji su došli sa tevhidom (*ehlu-tevhid*). Znaj da s tim ta zabranjenost u ovom hadisu te u njegovom značenju nije općenita nego specifična (određena).*

Rekao je **šejh Sulejman b. Abdullah** u komentaru ovoga hadisa nakon što je naveo poduži govor **šejhul-islama Ibn-Tejmijje**: "*Rezultat svega toga jeste da "La ilahe illallah" iziskuje ulazak u Džennet, te spas od Vatre, ali se ulazak u Džennet ne može ostvariti osim uz ispunjavanje uvjeta (tj. njihovo objedinjavanje) i otklanjanje zapreka (tj. njihovo nepostojanje). Zbog toga se reklo* Hasanu el-Basriju: "*Uistinu ljudi govore: "Ko kaže La ilahe illallah ući će u Džennet". Pa je odgovorio: "Ko kaže La ilahe illallah i ispuni njegova prava i njegove obaveze (farzove koje ovaj šehadet iziskuje) ući će u Džennet*".

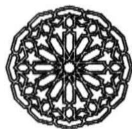
Kada je upitan: "*Zar nije La ilahe illallah ključ Dženneta?*", **Vehb b. Munebih** je rekao: "*Svakako! Svaki ključ ima specifične različite zupce. Stoga ako dođeš sa ključem koji ima ispravno podešene zupce, za tačno određena vrata, otvorit ćeš ih. U protivnom, nećeš to uspjeti učiniti.*"

Stoga iz ovoga je očigledno (uočljivo) da je Allah, subhanehu ve te'ala, odredio da ulazak u Džennet bude ovisan od imana (vjerovanja) te dobrih djela.

Isto tako je došlo od Allahovoga Poslanika, kako je rekao Ebu-Ejub, da je čovjek rekao Allahovom Poslaniku ﷺ:

يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنِي بِعَمَلٍ يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَعْبُدُ اللَّهَ لَا تُشْرِكُ بِهِ
شَيْئًا وَتُقِيمُ الصَّلَاةَ وَتُؤْتِي الزَّكَاةَ وَتَصِلُ الرَّحِمَ

"O Allahov Poslaniče, obavijesti me o djelu koje će me, ako ga budem činio, uvesti u Džennet. Pa reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "*Obožavaj Allaha i ništa mu ne*

pridružuj, obavljaj namaz i daji zekat i spajaj rodbinske veze". (bilježi ga Buhari 1396. i Muslim 13.).

Isto tako bilježi **imam Ahmed u "Musnedu" od Bešira b. Hasasije** koji je rekao:

أتيتُ النَّبيَّ – صلى الله عليه وسلم – لأبايِعَه ، فشرط عليَّ شهادة أنْ لا إله إلاَّ الله ، وأنَّ محمداً عبده ورسوله ، وأنْ أُقيمَ الصَّلاةَ ، وأنْ أُوتي الزكاة ، وأنْ أحجَّ حجة الإسلام ، وأنْ أصومَ رمضان ، وأنْ أُجاهِد في سبيل الله ، فقلتُ : يا رسول الله أما اثنتان فوالله ما أُطيقُهما : الجهاد والصَّدقةُ ، فقبضَ رسولُ الله – صلى الله عليه وسلم – يدَهُ ، ثمَّ حرَّكها ، وقال : ((فلا جهادَ ولا صدقةَ ؟ فبِمَ تدخلُ الجنَّة إذاً ؟)) قلتُ : يا رسول الله أنا أُبايِعُك ، فبايعتُه عليهنَّ كُلِّهنَّ

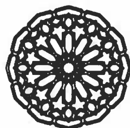
"Došao sam Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da dam prisegu, pa mi je uvjetovao da izgovorim šehadet (La illahe illallah ve enne Muhammeden resulullah) i da obavljam namaz i dajem zekat, te da obavim hadždž i postim ramazan i da se borim na Allahovom putu.

Pa sam rekao: "O Allahov Poslaniče što se tiče dvoga: džihada i sadake (zekata) pa to ne mogu, nisam u stanju".

Pa mi je Allahov Poslanik obuhvatio šaku te je poče pokretati i pomicati i reče: *"Ne možeš u džihad, nećeš davati sadaku, pa sa čim ćeš onda ući u Džennet!?"* Rekoh: "Dajem ti prisegu na sve". (bilježi ga Ahmed 36/284-21952)[87]

U ovom hadisu je očevidno da su džihad i sadaka šart (uvjet) da se uđe u Džennet uz posjedovanje tevhida, namaza, hadždža i posta. A hadisa na ovu temu ima mnogo.

87 **Opaska prevodioca:** kaže **Hafiz Hajsemijj** u **„Medžmu'z-Zevaid"** 1/196 „...Prenosioci od kojih bilježi **imam Ahmed** su povjerljivi", vjerodostojnim ga je ocijenio i **Hakim** u **„El-Mustedrek"**,2/347, a sa njim se složio i **Hafiz Zehebi**.

U njemu se isto tako ogleda zabranjenost ulaska u Vatru onome ko posjeduje kompletan tevhid.

U njemu se isto tako ogleda to da djelo čovjeku neće koristiti osim ako bude učinjeno u ime Allaha.

Rekoh (ovo je sada govor šejha Ubejda Džabirija): "*Ovo što je spomenuo šejh Sulejman b. Abdullah jeste konačno rješenje koje je rezultat objedinjavanja svih šerijatskih dokaza i tekstova*".

3) Kaže uvaženi učenjak, šejh Abdul-Aziz er-Radžihi, Allah mu se smilovao, [**Šerhut-Tahavijeh, šejhova veb-stranica, pitanje br.17**], nakon što je upitan o propisu ostavljanju djela koje se ogleda u spoljašnjosti (namaz, zekat...): "*Neophodno je da djelo tjelesnih organa i udova mora postojati kao što smo prethodno pojasnili. To je zato što onaj koji izgovori šehadet mora doći sa djelom tjelesnih organa i udova. To je zato jer su šerijatski tekstovi u kojima se naređuje izgovaranje šehadeta sa kojim se postaje vjernik ustanovljeni i utvrđeni uz određena pravila i norme te je nemoguće da se prihvati taj šehadet uz izostavljanje djela tjelesnih organa i udova.*

Stoga je došlo u vjerodostojnom hadisu od Poslanika ﷺ, da je rekao:

مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ خَالِصًا مِنْ قَلْبِهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ

"Ko izgovori La ilahe illallah potpuno iskreno, iz srca, ući će u Džennet".88

Što se tiče riječi: خَالِصًا مِنْ قَلْبِهِ "potpuno iskreno iz srca" – one negiraju širk, jer je iskrenost u tevhidu negacija širka ili pridruživanja druga Allahu, tj. partnerstva u i'badetu.

88 Navodi ga **hafiz Manavi** [«**Fejdul-Kadir**» **١٥٦/٦-٢٠٦/٦**], shodno izdavačkoj kući. On kaže da ga navodi **Bezar od Omera i Taberani od Mua›za**, a osnova **hadisa je kod Buharije i Muslima**, s tim da **Menavi** navodi ovu verziju preko **Džabira**: «Ko posvjedoči da nema drugog božanstva osim Allaha ući će u Džennet».

Zato onaj koji ostavi djela tjelesnih organa i udova jeste **mušrik** zbog toga što je on obožavalac šejtana i zbog toga što je on taj koji okreće glavu od Allahove vjere, a onaj koji okrene glavu od Allahove vjere jeste nevjernik.

Isto tako je došlo u hadisu:

مَن قَالَ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ مُخْلِصًا مِنْ قَلْبِهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ

"Ko kaže La ilahe illallah iskreno iz srca ući će u Džennet".[89], [90]

U drugim hadisima je došlo:

صَادِقًا مِنْ قَلْبِهِ ، دَخَلَ الْجَنَّةَ

"Istinito, pouzdano iz srca".[91]

U nekim drugim rivajetima je došlo:

مُسْتَيْقِنًا بِهَا قَلْبُهُ

"Da mu srce bude čvrsto ubijeđeno u taj šehadet".[92]

U nekim drugim rivajetima je došlo:

مَنْ قَالَ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَكَفَرَ بِمَا يُعْبَدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ

---

89 **opaska prevodioca:** Hafiz Ibn-Hadžer kaže da je hadis vjerodostojan (v. "**Fethul-bari" 1/227; Ibn-Hibban u Sahihu, 1/329**).

90 Bilježi ga i **imam Ahmed (36/381-22060), od Mua'za b. Džebela**, sa izrazom:

مَنْ شَهِدَ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ مُخْلِصًا مِنْ قَلْبِهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ

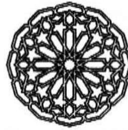
«Ko posvjedoči (ovo znači kao da to gledaš sa svojim očima, što upućuje na ozbiljnost šehadeta) da nema drugog božanstva mimo Allaha iskreno iz srca ući će u Džennet».

91 Bilježi ga imam Ahmed (5/229) od Mua'za, i sa drugim izrazom (32/370-19597), od Ebu-Muse el-E'šarija rekavši:

مَنْ شَهِدَ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ ، صَادِقًا بِهَا ، دَخَلَ الْجَنَّةَ

«Ko posvjedoči da nema drugog božanstva mimo Allaha istinski pouzdan u taj šehadet ući će u Džennet».

92 Bilježi da imam **Muslim (31) od Ebu-Hurejre** sa izrazom: "Izađi sa ovim mojim nanulama pa koga budeš sreo iza ovog zida, a svjedoči da nema drugog božanstva osim Allaha i srcem je čvrsto ubijeđen u taj šehadet, obraduj Džennetom".

"Ko bude rekao La ilahe illallah, a nevjernik je u ono što se obožava mimo Allaha".[93]

Stoga vidimo da ovi hadisi koji su nam došli (šerijatski tekstovi) i koji ukazuju da onaj koji izgovori dva šehadeta postaje vjernik jesu ograničeni, privezani uz određene šartove i uvjete koji jasno ukazuju da je nemoguće ispunjavanje tih šartova bez djela.

Stoga je neophodno takvom (vjerniku koji izgovori dva šehadeta) da bude nevjernik u sve ono što se obožava mimo Allaha, odnosno da zaniječe obožavanje nečega drugog mimo Allaha.

Shodno tome, onaj koji ništa ne prakticira od Allahove vjere (djela tjelesnih organa i udova) je od onih koji okreću glavu od Allahove vjere. A okretanje glave od Allahove vjere jeste vrsta otpadništva (rideta), a onaj koji nikako ne prakticira vjerske propise te okreće leđa ovoj vjeri ne učeći je, niti obožava Allaha – to je od djela koja izvode iz islama.

Jer, kaže Uzvišeni:

... وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أُنذِرُوا مُعْرِضُونَ

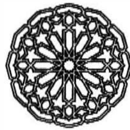
..."Ali, nevjernici okreću glavu od onoga čime im se prijeti". (prijevod značenja, sura Al-Ahkaf, 3.)

Stoga je neophodno da čovjek prakticira vjerske propise, odnosno da kod njega budu prisutna djela tjelesnih organa i udova.

Pa ako izgovori šehadet sa čvrstom ubijeđenošću u njega i kaže ga sa potpunom iskrenošću, a u nekim rivajetima je došlo:

عَبْدٌ غَيْرَ شَاكٍّ

93 Bilježi ga imam **Muslim (23) od Tarika b. Ešima Ešdžaija** sa izrazom:
مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَكَفَرَ بِمَا يُعْبَدُ مِنْ دُونِ اللهِ حَرُمَ مَالُهُ وَدَمُهُ وَحِسَابُهُ عَلَى اللهِ.
«Ko bude rekao La ilahe illallah, a nevjernik je u ono što se obožava mimo Allaha, postaje zabranjen njegov imetak i njegova krv – a pred Allahom će račun polagati».

"Bez ikakve sumnje i podozrenja",

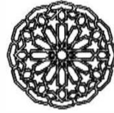
neophodno je da bude praksa odnosno djelo tjelesnih organa i udova.

Nemoguće je da čovjek izgovara riječ tevhida (šehadet) sa potpunom pouzdanošću, istinski (uz potpunu iskrenost), a zatim NIKAD NE OBAVI NAMAZ, (ne klanja) a u stanju je da klanja, tj. ne postoje nikakve prepreke koje ga u tome sprečavaju.

To je zato što, ako ne obavlja namaz, to jeste dokaz da kod takvog ne postoji ni iskrenost ni istinska pouzdanost u tevhid (šehadet). To ukazuje da kod takvog ne postoji istinsko čvrsto ubjeđenje (jekin) u taj šehadet.

A ako bi kod njega bio prisutan jekin (istinsko čvrsto ubjeđenje), ihlas (iskrenost), sidk (istinska pouzdanost), nužno i neophodno bi bilo prisutno i djelo tjelesnih organa i udova, tj. praksa.

Pa ako izostane djelo tjelesnih organa i udova (praksa), to ukazuje na nepostojanje imana (vjerovanja), nepostojanje čvrstog ubjeđenja, nepostojanje iskrenosti te nepostojanje istinske pouzdanosti. S druge strane, to isto ukazuje na sumnju, podozrenje, dvojbu u riječi tevhida (šehadeta), i to je potpuno jasno shodno šerijatskim tekstovima".

Sedmi predgovor

Ono što je neophodno, tj. obavezni čin jeste uvjerenje da nepogrešivost pripada samo vjerovjesnicima koji su potpomognuti objavom.

A što se tiče učenjaka (uleme), reći ćemo: bez obzira kolike stepene znanja dosegli i koliko velika bogobojaznost kod njih bila, i bez obzira što su stekli imamstvo (da se kaže za nekog učenjaka da je imam predvodnik, poput Ebu-Hanife, Malika, Šafije, Ahmeda, Sevrijja, Evzaije, Ebu-Davuda ez-Zahirija, Ishaka b. Rahavejha...)[94], dogodilo se je da su griješili. Naprotiv, neki od tih velikih učenjaka su upali u novotariju, smatrajući da je taj čin od sunneta te da prakticiranje toga čina približava Allahu, subhanehu ve te'ala.

Kaže šejhul-islam Ibn-Tejmijje, Allah mu se smilovao, [**El-Fetava, 35/69**]:

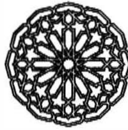
"Što se tiče potpuno iskrenih ljudi i šehida, ljudi koji su poznati samo po dobru i činjenju dobrih djela, takvi nisu bezgrešni."

I kaže [**El- Fetava, 19/191**]:

"Naći ćemo veoma mnogo mudžtehida iz prvih generacija (selefa) i kasnijih (halefa) koji su rekli i prakticirali novotarije, a nisu znali da je to novotarija.

Da li zato što su neki hadis koji je bio slab (daif) smatrali ispravnim (sahihom), ili su ajet iz Allahove knjige razumjeli suprotno onome na što se odnosi ili sa njim cilja, ili zbog toga što su, kada je riječ o nekom pitanju, izrekli svoje mišljenje ili stav, zaključak, ili zbog toga što do njega nisu doprli šerijatski tekstovi (hadis, govori ashaba...).

94 **opaska prevodioca**: Ova imena su samo primjer.

S toga ono što je najopasnije i ono što ostavlja duboke tragove na ovu vjeru (vjeru ljudi) i akidu (imansko ubjeđenje i vjerovanje) jeste greška islamskih učenjaka, jer učenjak je kod svijeta na općeprihvaćenom mjestu, pouzdan i primjer mnogima. Stoga, ako on pogriješi, u tome ga mnogi slijede. To zato jer oni ne mogu spoznati da je pogriješio, te ga zbog njegove pozicije, ugleda i sl. slijede u tome.

Sa druge strane, zbog tih grešaka učenjaka se pojavljuju razilaženja, pa čak i među onima koji su bili na jednoj strani i na jednom mezhebu (menhedžu), jer je općepoznato da greška učenjaka bude povod smutnji za dvije skupine:

- skupina koja je pristrana i pretjeruje u slijeđenju tog učenjaka te njegovo uzdizanje te pretjeruju braneći njegova stajališta. *Oni idu do te mjere da, ako se njihovom učenjaku pripiše određena greška, smatraju da je to napad i uvreda Šerijata – vjere islama.*

- skupina koja je nepravedna. *Ona ne želi da spozna pojašnjenje greške dotičnog učenjaka već uzima tu određenu grešku kao krajnji domet njegova znanja , tj. vidi tu grešku samo kao plod, kao osnovu njegovog čitavog znanja koje je prisutno kod učenjaka.*[95] *A možda tako postupa zadovoljavajući svoje prohtjeve i potpomažući ono što se nalazi u njegovoj duši."*

Kaže šejhul-islam Ibn-Tejmijje, Allah mu se smilovao **[Minhadžus-sunneti, 4/543-544]**:

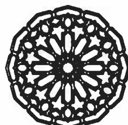
"Ono što je povezano sa ovim poglavljem jeste da se zna dogoditi da čovjek velikog znanja i prakticiranja vjere od ashaba i tabi'ina i onih koji su došli nakon njih do Sudnjeg dana, od ehlu-bejta i ostalih, može da donese samo stav koji je vezan i liči idžtihad. Međutim, on je donesen shodno njegovom mišljenju ili, određenim dijelom, shodno prohtjevu koji je skriven. Tako se dogodi nakon toga da ljudi u tome slijede, a ne bi trebalo da se tako postupi, pa čak ako je od Allahovih evlija (bogobojaznih).

Stoga, ako se ovako nešto dogodi, to će biti smutnja za dvije skupine ljudi:

prva skupina: ona koja uzdiže tog učenjaka i želi taj postupak opravdati i učiniti ga ispravnim, a zatim slijediti u tom postupku;

---

95 **opaska prevodioca**: ovo sam prilagodio shodno lakšem razumijevanju čitatelja.

druga skupina: ona koja ga prezire pa će to uzeti kao kritiku te podsticaj njegova vrijeđanja i klevetanja, kako u njegovom rukovođenju tako i u njegovoj bogobojaznosti. Naprotiv, ta skupina ide čak tako daleko da se smatra da on nije od stanovnika Dženneta. Štaviše, ide se čak dotle da tu njegovu grešku učine uvjetom ispravnosti njegova imana pa ga na kraju izbace iz imana.

Stavovi ove dvije skupine su neispravni (fasid).

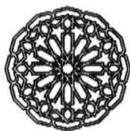
Stoga su haridžije, rafidije (šije) i ostali sljedbenici strasti baš postupali na ovaj način.

Stoga onaj koji se uputi srednjim putem te veliča onoga ako je zaslužio da se veliča (odnosno, odaje mu poštovanje i pozornost), te ga zavoli i potpomogne i dā svakom pravo koje mu pripada, pa uzdiže istinu, milostiv je prema stvorenjima, zna da su kod svakog čovjeka prisutna dobra i loša djela te da ga neko voli a drugi kudi, da nagrađuje i kažnjava, da se sa jedne strane voli a sa druge mrzi, to je put ehlis-sunneta i džema'ata – put koji se razlikuje od haridžija, mu'tezila i drugih.

Stoga je neophodno greške učenjaka ehlis-sunneta i džema'ata usmjeriti ka tri tačke:

PRVA:

Odgojiti dušu i duhovno je pripremiti za obaveznost slijeđenja istine i strogo voditi računa o njenom traženju bez popuštanja i pristrasnog slijeđenja u onome što je oprečno Allahovoj knjizi i sunnetu Poslanika ﷺ, i onoga na čemu je bio selef (dobri prethodnici) ovoga ummeta. To je zato jer je istina i pravi put bila obaveznost data Poslaniku ﷺ, mimo ostalih ljudi. I bez obzira kako veliki učenjaci bili, i bez obzira kakvu bogobojaznost posjedovali, najveći uzrok ostavljanja i odstupanja od istine u ovom ummetu jeste uzdizanje određenih ličnosti i slijeđenje istih sa jedne i stavljanje ih na stepen Zakonodavstva (Šerijata) sa druge strane, makar u tome ga učinili samo sljedbenikom, faktorom na poziciji pomaganja istine, a i ne osjetivši to."

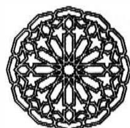
Kaže šejhul-islam Ibn-Tejmijje, Allah mu se smilovao [**Iktidaus-siratil-mustekim, 1/86**] nakon što spominje židovsko napuštanje slijeđenja istine koja je došla drugom narodu mimo njih:

"I ovo se događa mnogim onim koji pripadaju određenoj skupini i smatraju se učenjacima, kao što je primjer sa onima koji se smatraju pravnicima, ili koji se smatraju sufijama i slični njima, ili je to slučaj sa njihovim vjerskim liderom mimo Poslanika ﷺ, jer oni ne prihvataju ništa u vjeri, nikakav dokaz osim onoga što je prisutno kod njih u njihovoj skupini i što donesu njihovi učenjaci i slično.

Zatim oni sami ne znaju šta im njihovi učenjaci propisuju, (ili njihova skupina kojoj pripadaju) iako vjera islam općenito naređuje slijeđenje istine u svakom pogledu, bez obzira da li nam ta istina došla prenošenjem ili mišljenjem, bez izuzimanja u slijeđenju i jednog čovjeka ili skupine mimo Poslanika ﷺ ".

Kaže Ibnul-Kajjim, Allah mu se smilovao [**"I'alamu muveki'in", 3/294**]:

"I ono što je općenito neophodno jesu dvije stvari; opet, jedna je neophodnija i krupnija od druge. To je nasihatu lillahi, tj. uzimanje iz Allahove knjige i sunneta Njegovoga Poslanika ﷺ i Njegove vjere, rad po tome i davanje prednosti Allahu i Njegovu Poslaniku ﷺ nad svim ostalim, pogled da u svemu tome bude najpreče Allahovo zadovoljstvo nad zadovoljstvom njegovih stvorenja, odstupanje od lažnih i neispravnih govora, onih koji su oprečni onome sa čim je Allah, subhanehu ve te'ala, poslao Poslanika ﷺ, sa uputom i jasnim dokazima; onih koji odudaraju od mudrosti i opće koristi, milosti i pravde, pojašnjenja njihove ništavnosti, bezvrijednosti u samoj vjeri, te izlučivanje istih iz same vjere bez obzira što ih je taj izrekao sa određenom vrstom te'vila ili prenesenog značenja.

DRUGA:

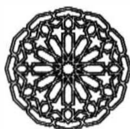
Spoznaja vrijednosti i veličine, prava i stepena islamskih učenjaka (imama), njihove prednosti i njihovog znanja koje se ogleda u radu po Allahovoj knjizi i sunnetu Njegovoga Poslanika ﷺ i njihovom radu po tome te njihovom davanju prednosti Allahu i Njegovom Poslaniku ﷺ nad svim ostalim nas ne obavezuje da prihvatimo sve što kažu".

Stoga, voljeni brate, znaj da je obaveza onoga koji se drži sunneta da slijedi istinu, kloneći se i izolirajući se od smrada, pokvarenosti slijeđenja strasti i prohtjeva, da vodi računa o traženju istine pa makar na tajnim i skrivenim mjestima, odnosno makar sama ta istina bila skrivena i tajnovita, a koja je sadržana i nalazi se u Kur'anu i sunnetu. I neka to traženje bude žešće od traženja ovosvjetskih vrijednosti sa kojima se okorištavaš u ovom životu, imajući pri tome najljepše mišljenje, jer se čovjek ne udaljava od upute i ne ide u zabludu samo zbog toga što napusti istinu nakon što mu se pojasni; naprotiv, već i zbog toga što potcjenjuje i omaložava njeno traženje, a dokaz za to imamo u Kur'anu.

Kaže šejhul-islam Ibn-Tejmijje, Allah mu se smilovao [**Iktidaus-siratil-mustekim, 2/85**]:

"*Smatra se ispravnim kuđenje, korenje onoga ko ostavi istinu nakon što mu se pojasni do te mjere da mu istina postane jasna, ili onoga koji bude nemaran ka njenom traženju, ili okrene glavu od traženja istine zbog strasti i prohtjeva ili zbog lijenosti i sl.*"

I kaže, Allah mu se smilovao [**El-Fetava, 3/314**]: " *Međutim, ono što je nephodno znati jeste da većina onih koji su otišli u zabludu (u ovom pitanju) ili koji su malaksali u traženju i spoznaji istine – to su učinili zbog* "**TEFRITA**", *odnosno nehaja, nemara i popuštanja u slijeđenju onoga sa čim je došao Allahov Poslanik i ostavljanja uvida u šerijatske tekstove koji vode čovjeka do spoznaje istine.*

Stoga, nakon što su okrenuli glavu Allahovoj knjizi, otišli su u zabludu. Kao što Uzvišeni kaže:

قَالَ اهْبِطَا مِنْهَا جَمِيعًا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّي هُدًى فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا
يَشْقَى وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى

"Od Mene će vam uputa dolaziti. I onaj koji bude slijedio uputu Moju, neće zalutati i neće nesrećan biti; a onaj koji okrene glavu od knjige Moje, taj će teškim životom živjeti i na Sudnjem danu ćemo ga slijepim oživjeti." (prijevod značenja, sura Ta Ha, 123-124).

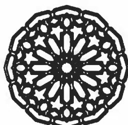
Kaže Ibn-Abbas: "*Zajamčio je Uzvišeni Allah onome ko uči Kur'an i radi po njemu da neće zalutati na ovome svijetu (dunjaluku) niti će biti nesretan na budućem svijetu (ahiretu), a zatim je proučio ovaj ajet*".

O ti, koji si na pravom putu, uzmi savjet za dušu od čuvenog učenjaka **Sidika Hasana** Hana, Allah mu se smilovao, ako želiš uspjeh i dobrobit upute, i testiraj se njime te ga stavi ispred sebe.

U svome djelu "**Kutfus-semer fi bejani akideti ehlil-eser**", str. 175. on kaže:

"Spoznat će istinu onaj koji objedini pet svojstava:

- iskrenost,
- razum,
- pravednost (pravedno postupanje bez pristrasnosti),
- žudnja ka spoznaji istine (što se tiče ove četvrte, nje je danas najmanje i najviše nedostaje) i
- ulaganje velikog napora i žestine u pozivanju ka tome".

TREĆA:

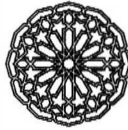
Odricanje, po svaku cijenu, od svih grešaka koje su došle od islamskih učenjaka te ulaganje napora u upozoravanju na te greške, zbog velike opasnosti za ljude. To je zato jer je ta greška došla od onoga koji je pouzdan i koji se voli i cijeni (islamski učenjak). Zatim, obznanjivanje među ljudima da je pouka u dokazima i da je istina veoma stara (hoće se reći da je istina već o nekom pitanju davno izrečena, da li kroz Allahovu knjigu ili sunnet Njegovoga Poslanika ﷺ ili kroz govor ashaba, te se ne smije prihvatiti govor nekog koji odstupa od već spomenutog.

Kaže **Ibnul-Kajjim**, Allah mu se smilovao [**I'alamu muveki'in, 2/173-175**], pojašnjavajući opasnost koja se krije u greški islamskog učenjaka:

"*Oni koji su pisali o sunnetu sabrali su dokaze pokvarenosti i neispravnosti* taklida (slijepog slijeđenja). *Stoga pojašnjavanje i objelodanjivanje greške islamskog učenjaka jeste očiti dokaz neispravnosti slijepog slijeđenja.*

*Jer, ono što je neophodno znati jeste da učenjak "***mora pogriješiti***", što znači da nije bezgrešan. Zato nije dozvoljeno prihvatiti sve ono što kaže, niti je dozvoljeno svesti njegov govor na stepen nepogrešivosti, i to je ono što je prekorio svaki učenjak na zemaljskoj kugli. To se smatralo zabranjenim (haramom). Prekorili su one koji su se za tim povodili, i to je osnova teškoća i belaja kod mukalida, odnosno onih koji slijepo slijede ljude učenjake.*

Jer, mukalidi (oni koji se slijepo povode za učenjacima) slijepo slijede učenjaka u onome što je pogodio, ali ga isto tako slijepo slijede u onome u čemu je pogriješio, a oni to ne mogu razaznati. Zbog toga prakticiraju vjeru u kojoj postoje greške. Ovo je neminovno da se dogodi. Oni slijede učenjaka u svemu onom što pogodi i u onome što pogriješi jer ne žele istraživati niti učiti već su se predali slijepom slijeđenju govora ljudi.

Stoga, takvi dozvoljavaju ono što je Allah zabranio i zabranjuju ono što je Allah dozvolio i propisuju Šerijat kakvog Allah nije propisao. To je neophodno i mora se dogoditi jer je nepogrešivost svojstvo koje ne posjeduje niti pripada onome koga ljudi slijede (dakle, islamski učenjak). Stoga je dolaženje do (otkrivanje) greške kod islamskog učenjaka realnost i neophodnost koja se **mora dogoditi.**"

Shodno tome, **imam Bejheki** bilježi [**Sunnen, 10/211**] hadis od **Kesira** (Kesir b. Abdullah b. Amr b. Auf el-Muzeni), a on od svoga oca, a on od njegova djeda, a on od **Allahovoga Poslanika, sallallahu alehi ve sellem**, da je rekao:

اتَّقُوا زَلَّةَ الْعَالِمِ وَانْتَظِرُوا فَيْئَتَهُ

"Bojte se greške učenjaka i pričekujte one koji će ga u tome slijediti".[96]

Isto tako, spominje se u hadisu od **Mesu'da b. Sa'da,** od **Jezida b. Ebi-Zijada,** od **Mudžahida,** od **Abdullaha b. Omera** da je **Poslanik ﷺ,** rekao:

أشد ما أخوف على أمتي ثلاث زَلَّة عالم ، وجدال منافق بالقرآن ، ودنيا تقطع أعناقكم

"Najviše što se bojim za svoj ummet jesu tri stvari:

- **greška učenjaka,**
- **munafikovo raspravljanje Kur'anom i**
- **ovosvjetska uživanja koja će vam vratove sjeći".**[97] [98]

96 **opaska prevodioca:** Ovaj hadis je veoma slab (**da'if džiden**). Bilježi ga **Ibn-Adij** u "**El-Kamil**", 1/274, i **Ed-Dejlemi** u "**Musnedu**", 1/1. **Kesir b. Abdullah** je poznati lažac i za njega je **imam Šafi'j** rekao da je: "Osnova, temelj laži". (v. **šejh Albani "Es-silsiletud-da'ifeh"**, 4/193, broj 1700).

97 Bilježi ga **Bejheki** u "**El-medhalu iles-sunnenil-kubra**", str. 338, br. 832.

98 U lancu prenosilaca se nalazi **Jezid b. Ebi-Zijad** koji je ipak **slab** prenosilac, a Allah najbolje zna. Slabim ga je ocijenila, ili ukazali na njegovu slabost indirektnim izrazima, elita hafiza i imama u hadiskoj disciplini "**kritike i pohvale**". (v. "**El-džerhu vet-ta'dil**", 9/265. Slabim ga je ocijenio i **hafiz Ibn-Hadžer** u "**Et-takrib**", 2/373, 374.) Vidi opaske na ovog prenosioca u ovome djelu od **muhakika, šejha Halila Me'muna**.

I ono što je opće poznato jeste da bojazan od greške učenjaka dolazi u slijepom slijeđenju, odnosno u povođenju za njegovom greškom.

Stoga da nema tog slijepog slijeđenja ne bi postojala bojazan zbog greške koju učini učenjak. Zato, kada čovjek spozna grešku učenjaka, nije dozvoljeno da ga slijedi u tome, i to po jednoglasnom mišljenju svih muslimana. U suprotnom, takav se namjerno povodi za greškom. A onaj koji se povede za greškom učenjaka, ne znajući za to, je u boljem stanju od ovoga prethodnog (malo je opravdaniji), iako su obojica nemarni prema onome što im je naređeno.

Kaže **Ebu-Omer**:[99] "*Greška učenjaka je slična brodolomu lađe. Jer, ako lađa potone, sa njom će potonuti i njeni putnici*".

I kaže **Ebu-Omer**: "*Stoga, nakon što je potvrđeno da učenjak griješi, nije nikome dozvoljno da donese fetvu (pravno rješenje) i shodno tome prakticira vjeru, povede se za tom fetvom, ako ne zna je li ispravno ili ne.*"

I kaže isto tako **Ibnul-Kajjim [I'alamul-meveki'in, 3/295]**, govoreći o onome ko je poznat po dobru i lijepim svojstvima, ali su kod njega prisutni propusti i greške: "*Nikome nije dozvoljeno da se u tome slijedi i povodi*".

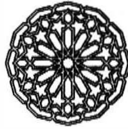
I kaže **imam Šatibijj**, Allah mu se smilovao [**El-I'tisam, 2/344**]:

"*Nije dozvoljeno slijeđenje nikoga od učenjaka osim onoga koji je usmjeren ka Šerijatu, i uzima i radi po dokazima Šerijata, i pri tome potpuno vlada propisima koji se u njemu nalaze, kako u općenitom tako i u specifičnom smislu.*

Stoga, ako se nađe kod nekog učenjaka da izlazi iz ovog spomenutog, pa makar u određenim dijelovima, stanjima, slučajevima ili sporednim pitanjima, te da on nije od onih koji potpuno obuhvataju i vladaju propisima Šerijata, nije se ni u kojem smislu dozvoljeno povoditi za njim u onome što je pogriješio, ostavljajući pri tom ono što je ispravno u Šerijatu".

---

99 **opaska prevodioca**: Mislim da se radi o hafizu Ibn Abdul-Beru.

Kaže uvaženi **učenjak Bin-Baz [Medžmu fetava, 3/72]** odgovarajući onima koji kažu da je greška učenjaka zabluda:

"Niko od učenjaka selefa nije ove koje vi spominjete (odnosi se na neke učenjake) smatrao nevjernicima, već su spominjali i pojasnili njihove greške u te'vilu (prenesenom značenju, tj. pogrešnom tumačenju) Allahovih svojstava, i pojasnili su da je takav stav (te'vil) suprotan onome na čemu je bio selef.

Međutim, to nije značilo smatranje takvih nevjernicima, niti je to bio uzrok komadanja, cijepanja jedinstva ummeta, niti razbijanja njegovih safova.

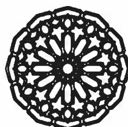
Naprotiv, to je bila lekcija, pouka i obznanjivanje istine, te odgovor onima koji su suprotno postupali sa dokazima Kur'ana, sunneta i razuma. To je bila uloga koju je Allah, subhanehu ve te'ala, propisao učenjacima u pojašnjavanju istine i zabranjenosti njena skrivanja, te radu na davi (pozivanju Uzvišenom Allahu) i upućivanju ljudi na ono što je ispravni put, Allahov put.

Stoga, ako bi nosioci istine prešutjeli obznanjivanje istine, onda bi oni koji griješe nastavili na svojim greškama, te bi ih i drugi u tome slijepo slijedili.

A oni koji su to prešutili izložili su se grijehu kojeg im je Uzvišeni obećao u svome govoru, rekavši:

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَى مِن بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أُولَٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ
اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ ۞ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنُوا فَأُولَٰئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

"Oni koji budu tajili jasne dokaze, koje smo Mi objavili, i pravi put, koji smo u Knjizi ljudima označili, njih će Allah prokleti, a proklet će ih i oni koji imaju pravo da proklinju. Oprostit ću samo onima koji se pokaju i poprave i to javno ispolje, a Ja primam pokajanja i Ja sam milostiv". (prijevod značenja, sura El-Bekara, 159-160.)

Stoga je Uzvišeni Allah uzeo ugovor od učenjaka židova i kršćana (ehlul-kitab) da će ljudima pojašnjavati istinu i da je neće kriti te ih je kritizirao i pokudio zbog toga što su istinu bacali iza svojih leđa. Zato smo i mi (muslimani) sa tim činom opomenuti da se ne povedemo za njima.

Ako ehlis-sunnet, ili nosioci istine, prećute pojašnjenje grešaka onih koji se razilaze sa Kur'anom i sunnetom, onda se u tom slučaju poistovjećuju sa židovima i kršćanima koji su prokleti i zalutali".

Kaže uvaženi **učenjak Muhammed b. Salih el-Usejmin**, Allah mu se smilovao [**Kavaidul-musla, 86**]:

"Mi ne negiramo da su pojedini učenjaci od ešarija vjerno služili islamu, mukotrpno radeći za islam, braneći ga. Bili su zaokupljeni radu po Allahovoj knjizi i sunnetu Allahovoga Poslanika ﷺ, kako u prenošenju tako i u decidnom istraživanju, te su ulagali pažnju za korist muslimana i njihove upute.

Međutim, to nije uvjet da su bili sačuvani od greške ili da su bili nepogrešivi, niti se prihvata od njih sve što su rekli, niti ima prepreke i zabrana u ukazivanju na njihove greške te odgovor na njih. U tome se krije pojašnjenje istine i uputa za ljude.

Mi ne negiramo da su među njima i oni koji su imali lijepe namjere u onome što je zastupao, ali nije mogao doći do istine jer mu je bila prekrivena.

Međutim, ne smije se prihvatiti govor samo zato što su imali lijepu namjeru, već je neophodno da taj govor bude u saglasnosti sa Allahovim Šerijatom.

Pa ukoliko se razilazi sa Šerijatom, odbacujemo ga onome od koga je došao, bez obzira ko ga izrekao, i to sve zbog riječi Allahovoga Poslanika ﷺ:

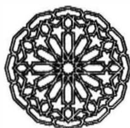
مَنْ عَمِلَ عَمَلاً لَيسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ

"Ko bude prakticirao nešto u vjeri, a to nije prakticirao Allahov Poslanik, to se odbacuje (ne prihvata)"[100]

---

100 Bilježi ga Muslim, 1718, od Alije, r.a.

opaska prevodioca: Prijevod je podešen onome na šta hadis ukazuje i nije bukvalni prijevod.

Zatim, ako je onaj koji je izrekao govor koji se suprotstavlja Šerijatu poznat po savjetovanju i iskrenosti u traženju istine, za njega se traži opravdanje u onome u čemu se je razišao sa Šerijatom. Međutim, ukoliko je od onih koji imaju loše namjere, sa njim će se postupiti onako kako zaslužuje".

Kaže uvaženi **učenjak Rebia Hadi el-Medhali**[101], Allah ga sačuvao [**En-nakdu menhedžiš-šeri'j, 14**]:

"Zna se ponekad dogoditi da i mu'tezil bude u pravu prilikom kritike i prigovora nekom od pripadnika ehlis-sunneta, iako je u većini slučajeva ispravniji stav kod ehlis-sunneta. Ipak, od davnina, pa i u buduće do Sudnjeg dana, od svakog će se uzimati od govora i odbacivati, te se niti od jednog čovjeka u potpunosti odbacuje njegov govor niti u potpunosti prihvata. Ne, nikako.

Tako je sa imamom Šafijom, Ahmedom, Malikom – od njih se govor prihvata i odbacuje, a isto tako je sa Sevrijem, Evzaijom; od svih njih se uzima i odbacuje, jer oni nisu bezgrešni.

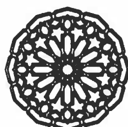
Rekao je Ibn-Tejmijje: "**Nepogrešivost** *pripada* **vjerovjesnicima**. *A što se tiče iskrenih, istinoljubivih, šehida, dobrih ljudi i imama* **svi moraju da pogriješe "**

TREĆE:

Ukoliko je učenjak koji pogriješi pripadnik ehlis-sunneta i džemata, poznat je po iskrenosti i po islamskom znanju i određenim prednostima, i nije poznato od njega da se namjerno razilazi sa šerijatskim dokazima, u tom slučaju se mora čuvati i paziti ono što je u prošlosti činio i preći preko njegovih greški. A ukoliko tako ne postupimo, onda će veliki broj učenjaka kod nas biti neprihvatljiv.

---

101 Ovdje, poštovani čitaoce, kažemo da je šejh **Es-Senani** u ovoj knjizi već pojasnio i rekao da iako navodi govor nekih učenjaka to ne znači da se on slaže sa njima u svemu što kažu. Ovo smo naveli zbog toga što spomenuti šejh u pitanju mesele imana zastupa stav oprečan stavu ehlis-sunneta i džema'ata. (v. **ovo djelo, str. 44**).

Kaže šejhul-islam Ibn-Tejmijje, Allah mu se smilovao [**El-Fetava, 35/69**]:

"*Što se tiče iskrenih i šehida i dobrih ljudi – oni nisu bezgrešni; ovo u općem smislu griješenja koje je nezaobilazno (grijesi koje svaki čovjek posjeduje shodno proživljavanju ovodunjalučkog života). A što se tiče njihova idžtihada (ulaganje napora u donošenju određenog propisa) – pa, oni ponekad pogode, a ponekad pogriješe. Stoga ako budu uložili trud u donošenju nekog propisa, pa pogode, odnijet će dvije nagrade, a ukoliko promaše, odnijet će jednu nagradu zbog uložena truda. Te je njihova greška u tom slučaju oproštena.*

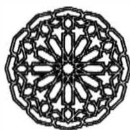
Što se tiče pripadnika zablude, oni smatraju grešku i grijeh jednom vrstom. Stoga ponekad pretjeruju pa za takve kažu da su bezgrešni, a ponekad se sustegnu od njih i kažu oni su ogrezli u greškama. Međutim, oni koji posjeduju znanje i iman za takve ne kažu da su bezgrešni niti da u svemu potpuno griješe.

Uz ovakav pogrešan pristup ovom pitanju rodile su se u islamu mnoge novotarske skupine i sekte koje su u zabludi".

Kaže Ibnul-Kajjim, Allah mu se smilovao [**I'alamul-muveki'in, 3/295**] govoreći o onim učenjacima koji pogriješe:

"*Ono što su rekli u svojim fetvama, različitim meselama i pitanjima, ne znajući po tom pitanju šta je došlo od Allahovoga Poslanika ﷺ, izrekli su taj svoj govor ulažući u njega maksimalno znanje koje je kod njih bilo prisutno, ali ipak nisu pogodili istinu. To nas u tom slučaju, međutim, ne obavezuje da odbacimo sve njihove govore i stavove u potpunosti, niti ćemo ružno o njima govoriti, niti ih kritizirati i klevetati. Jer, osobina slijepog prihvatanja svega što kažu pa čak i greški sa jedne i odbacivanje njihova govora u potpunosti i upućivanje kritika i kleveta sa druge strane jeste osobina ili vrsta nasilja u ovom primjeru.*

A ono što je najpravednije jeste ono što se nalazi između ove dvije grupe. Stoga ih nećemo smatrati grešnicima (da zbog svog idžtihada nose grijeh) niti ćemo ih smatrati bezgrešnim.

Svako onaj koji posjeduje šerijatsko znanje i koji poznaje realnost zna veoma dobro da se može dogoditi da pogriješi čak onaj čovjek koji je poznat po znanju i velikom mjestu u islamu (kojeg je opravdao znanjem), po dobrim djelima i lijepim manirima. Međutim, on ima opravdanje; naprotiv, nosi nagradu shodno svom trudu (idžtihadu).

Pa ako pogriješi, nije dozvoljeno da se u tome slijedi, niti je dozvoljeno oko toga dizati bespotrebnu buku i u srcima muslimana omraziti njegov lik i položaj."

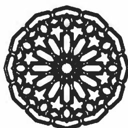
I rekao je **hafiz Zehebi**, Allah mu se smilovao [**"Sijer", 5/271**]:

"*Ako vidimo nekog od velikih islamskih učenjaka koji je poznat po ispravnim fetvama i govoru, njegovoj žudnji ka traženju istine, prostranosti njegova znanja i bistrine uma koje je općepoznato, te je poznat po dobrim postupcima, pobožnosti, skromnosti, oprostit će mu se njegova greška. Tako se neće smatrati da je u zabludi niti će se potpuno odbaciti i zaboraviti sve ono što je kod njega prisutno od dobrote i pozitivnosti. Da, i nećemo ga slijediti u njegovim novotarijama i greškama, i nadamo se da će se pokajati zbog toga*".

Isto tako kaže [**"Sijer", 14/40**]:

"*Ako bi mi svakog imama u idžtihadu smatrali novotarom i odbacili ga u pojedinačnim pitanjima u kojim je pogriješio, a što je njemu oprošteno zbog ulaganja napora u iznalaženju tog propisa shodno njegovom znanju , pa ne bi kod nas ostao nekritiziran ni Muhammed b. Nasr Mervezijj (čuveni imam), a ni Jahja b. Mendeh (čuveni hafiz), a ni oni koji su veći i poznatiji od njih dvojice. A Allah je taj koji ljude upućuje ka istini, On je Najmilostiviji i kod Njega zaštitu tražimo od strasti, prohtjeva (heva) i grubosti i neotesanosti*".

I kaže uvaženi učenjak **Muhammed b. Salih el-Usejmin,** Allah mu se smilovao (**kaseta i telefonski razgovor sa stanovnicima Alžira**) [**Tesdžilatu Ibn-Redžeb bil-Medinah**], govoreći o onome koji je od islamskih učenjaka ehlis-sunneta a koji u određenom pitanju napusti sunnet i prakticira novotariju: **"Ako se neko poklopi u jednom**

pitanju (meseli) sa mezhebom murdžija, da li je dozvoljeno takvoga zvati murdžijom?", kako već kaže pitalac.

ODGOVOR:

"Ne, kao što nije dozvoljeno nekog od hanbelijskih pravnika koji u jednoj meseli kaže govorom šafijskih pravnika nazvati šafijom. Isto tako, ako neko uzme jednu meselu po kojoj kažu ešarije, nije ga dozvoljeno zvati ešarijom.

Ako već želimo kazati, kažemo: "Ovaj njegov govor jeste govor ešarija, ali ga nećemo njima pripojiti. I ovo je pitanje koje zahtijeva opreznost. Neki ljudi su na takav način pogriješili po pitanju Ibn-Hadžera, En-Nevevija i sličnih njima koji su pravili te'vil (zagovarali prenesena značenja kod govora o Allahovim svojstvima), pa su rekli oni su ešarije, a nisu rekli: "Oni se po ovom poglavlju poistovjećuju sa onim što su rekle ešarije". Ešarije *imaju samostalni mezheb u pitanjima* te'vila *(zagovaranje prenesenog značenja) kod govora o Allahovim svojstvima, u pitanjima imana i u pitanjima ljudskih djela (tj. da li su stvorena ili ne) te u pitanjima određenja (kadera). Stoga, neka mladići budu oprezni u ovim pitanjima".*

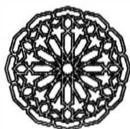
Isto tako prethodno smo spomenuli njegov govor [**Kavaidul-musla, 86**]:

"Zatim, ako je onaj koji je izrekao govor koji se suprotstavlja Šerijatu poznat po savjetovanju i iskrenosti u traženju istine, za njega se traži opravdanje u onome u čemu se razišao sa Šerijatom. Međutim, ukoliko je od onih koji imaju loše namjere, sa njim će se postupiti onako kako zaslužuje".

Kaže uvaženi učenjak Rebia Hadi, Allah ga sačuvao [**Nakdu menhedžiš-šeri'j, 16**]:

"Ovaj menhedž jeste menhedž istine. Međutim, može se dogoditi i da pogriješi imam i učenjaci koji su pisali, a ispravnog su menhedža.

Stoga, tako mi Allaha, ako ima greške kod Ibn-Tejmijje, mi je ne prihvatamo. Isto tako je i sa Ibnul-Kajjimom i Muhammedom b. Abdul-Vehabom i ostalim.

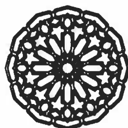

Stoga, ako se uspostavi greška kod njih, nakon što se njihov govor izloži Kur'anu, sunnetu i putu selefa, reći ćemo: "Allah vas nagradio, ovo je greška", tj. Allah vas nagradio bez prijekora i uvreda ili kritike i bez potrebna širenja govora rekla-kazala. Ipak će se ta greška ljudima pojasniti na precizan način u smislu tačnog iznošenja govora uz najveći stepen tolerancije, ahlaka i poštovanja prema dotičnom učenjaku. Međutim, treba voditi računa da sve ovo što smo spomenuli (u vezi lijepog ophođenja prema učenjaku) važi specifično za učenjake ehlis-sunneta i džema'ata koji su poznati po iskrenosti i poimanju ove vjere, kao što ih je opisao šejhul-islam Ibn-Tejmijje [El-Fetava, 11/34] rekavši: "Među njima ima takvih koji su poznati u ovom ummetu po iskrenom govoru, jer ih pohvaljuju sve generacije ummeta. Takvi su predvodnici upute i svetiljke koje sijaju u tami; njihove greške su malobrojne, s obzirom na ono sto su pogodili i ispravno po tome postupali. A te greške su najčešće rezultat njihovog idžtihada zbog kojeg im je oprošteno. Oni su ti koji slijede znanje i pravdu i daleko su od neznanja i nasilja i slijeđenja sopstvenog mišljenja te onoga za čim žudi duša od prohtjeva i strasti".

A što se tiče novotara koji ne posjeduje iskrenost u islamu, nećemo ih pohvaliti niti će im se učiniti nasilje. Stoga kaže **Hafiz Ibn-Redžeb**, Allah mu se smilovao [**El-Ferku bejne nesihati ve teajiri, 33.**]:

"Ovo važi za učenjake za kojim se povodi u ovoj vjeri. A što se tiče novotara i onih koji su u zabludi te onih koji se uzimaju za učenjake a daleko su od toga, dozvoljeno je pojašnjavanje njihovoga neznanja i ispoljavanje njihovih grešaka, upozoravajući ljude da se ne povedu za njima".

Na kraju, završavamo ove uvode moleći Allaha da ih učini pomagačem istine te svjetlom za ljude. Pri tome koristim riječi jednog hafiza islama kojem je dao opaske jedan od savremenih učenjaka sunneta tako da put iskrenosti prema Uzvišenom Allahu uz slijeđenje Poslanika. Rekao je **Hafiz Ibn-Redžeb [El-Ferku bejne nesihati ve teajiri, 33]**: *"Onaj koji želi da nešto ospori učenjacima shodno predanosti Allahu*

i Njegovom Poslaniku ﷺ neophodno je da to učini sa plemenitošću uz poštovanju kao što je to slučaj sa ostalim imamima muslimana koje smo prethodno spomenuli i onih koji su njima slični i onima koji se za njima povode. A ako se spozna da takav želi da im pregovori ukazujući na njihovu malovrijednost te uz kuđenje i ispoljavanje greške taj zaslužuje da se kazni i da bude opomena kako njemu tako i onim koji su slični u ovim zabranjenim porocima."

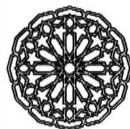
Dao je opaske na ove govore **šejh Rebia b. Hadi**, Allah ga sačuvao, [**Nakdu menhedžiš-šeri'j, 22.**]:

"*Ovo zadnje što je spomenuto jeste stanje koje je prisutno kod ehlis-sunneta i džema'ata, pogotovo kod pripadnika određenih grupacija koji su oprečni menhedžu selefa i onih koji potpomažu novotare u slijeđenju strasti.*

Što se tiče učenjaka i sljedbenika upute, pa oni se, tako mi Allaha, raduju ispoljavanju istine. Stoga ćemo naći da takvi, kada spoznaju za grešku određenog imama, pojasne ljudima bez predumišljaja i posustajanja na tome, bez ustručavanja u donošenju govora koji se razlikuje od govora njegovih imama ukoliko je taj govor pogrešan. Takvi su u potpunosti uvjereni da njihovi imami to vole i nisu nikako zadovoljni da ljudi prakticiraju ovu vjeru uz njihove greške, niti ni u kakvom slučaju žele da se njihovi takvi govori pripisuju Uzvišenom Allahu jer su spoznali njihovu pouzdanost i iskrenost, predanost radu po Allahovoj knjizi i sunnetu Allahovog Poslanika ﷺ, i onoga što su radili, Allah bio sa njima zadovoljan.

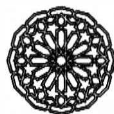
A što se tiče sljedbenika strasti, bili oni živi ili mrtvi, oni nisu zadovoljni da se za njih kaže: "Taj i taj je pogriješio", bez obzira na pogubnost i zabludu te greške. Takvi ne mogu da podnesu kritiku. Zbog toga ih vidiš kako se inate iako ih je ehlis-sunnet upozoravao na greške koje su počinili na određenom mjestu i dolaze im sa dokazima. Međutim, oni ustrajavaju na zabludama i okupljaju ljude na tome".

Sada ćemo spomenuti fetve dvojice učenjaka, **Ibn-Baza i Usejmina**, (ova imena je dodao šejh Fevzan – op. prev.), Allah im se smilovao, o pitanju imana. Također ćemo pojasniti da su oni bili na

onome na čemu je bio ehlis-sunnet i džema'at, shodno jasnoj činjenici da je iman potvrda srca, govor i djelo, te da nije nikako ispravno poimanje da su sva djela uvjet potpunosti imana, ili, nije ispravno da im se pripisuje da je takav njihov stav njihov idžtihad (makar tražili opravdanje za onoga ko zastupa taj govor da su cjelokupna djela uvjet potpunosti imana).

GOVORI UVAŽENOG ŠEJHA IBN-BAZA U DEFINIRANJU IMANA

PRVI GOVOR:

Upitan je šejh, Allah mu se smilovao: "**Da li su djela tjelesnih udova uvjet potpunosti imana ili uvjet njegove ispravnosti?**"

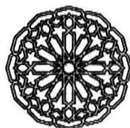
On je odgovorio: "*Što se tiče djela tjelesnih udova poput posta, sadake i zekata, to su djela koja upotpunjavaju iman. Ako se takva djela ostave, ona budu uzrok slabljenja imana. Međutim, što se tiče namaza – pa, njegovo ostavljanje i odbacivanje jeste nevjerstvo (*dakle, ovo djelo nije kao prethodno spomenuta, šejh je napravio razliku*). Stoga kada čovjek čini dobra djela, to je od potpunosti imana*". (**preneseno iz "Medželetul-furkanil-kuvejtijeh", str. 94.**)

DRUGI GOVOR:

U razgovoru (intervju) za časopis "**El-Miškah**" šejh je rekao:

-El-Miškah: "Rekao je hafiz Ibn-Hadžer u "Fethu", gdje je govorio o pitanju imana i djela, te pitanju da li je djelo od imana, da je djelo (misli se na djelo tjelesnih organa i udova) uvjet potpunosti imana rekavši: "Rekle su mu'tezile: "Iman se sastoji iz djela, izgovora i srčanog ubjeđenja. To je razlika izmedju njih i selefa. Dakle, razlika je u tome sto je selef smatrao djela tjelesnih organa i udova uvjetom potpunosti imana, a mu'tezile uvjetom ispravnosti."

Šejh Bin-Baz: "*Ne, djelo je* dio (imana). *Nije djelo nikakav šart (uvjet), on je* dio imana. *Iman se sastoji iz govora, djela i akide (srčanog ubjeđenja),*

odnosno potvrde. Tako se u tom slučaju iman sastoji od govora, djela i srčane potvrde. To je govor ehlis-sunneta i džema'ata."

- **El-Miškah**: **"**Postoje neki koji kažu: "Djelo je sastavni dio imana; međutim, on je samo uvjet potpunosti imana?"

Šejh Bin-Baz: "Ne, ne*! Nije to nikakav uvjet potpunosti; djelo je* dio imana*, to (gore izrečeno) jeste govor murdžija*[102]*. Murdžije smatraju da je iman samo potvrda srca i izgovor jezika (ovo je zastupljeno kod murdžietul-fukaha, murdžija pravnika). Drugi od murdžija smatraju da je iman samo spoznaja (ovo je stav džehmija), a treća skupina murdžija smatra da je iman samo potvrda (ovo je stav ešarija i maturidija). I sve ovo jeste pogrešno.*

A ono što je ispravno kod ehlis-sunneta jeste to da je iman govor i djelo i akida (srčano uvjerenje). To je pojašnjeno u Vasitiji *(***djelo šejhul-islama Ibn-Tejmijje "Akidetul-vasitijje***"), i* iman se povećava sa pokornošću, a smanjuje sa griješenjem.

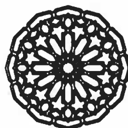
- **El-Miškah:** Šta se podrazumijeva pod "djelom", da li apsolutno djelo, cjelokupna djela?

Šejh Bin-Baz: *"Namaz, post, i ostala djela (ovo je dodao šejh Salih Fevzan): djelo srca poput straha, nade....*

- **El-Miškah**: "Kažu da niste dali opaske na ovaj govor Ibn-Hadžera, prilikom opaski na "Feth", odmah u prvom tomu.

Šejh Bin-Baz: "*Ne znam, dali smo opaske (na* **"Feth" od Ibn-Hadžera***) prije četerdeset godina, prije nego smo otišli u Medinu. A u Medinu smo otišli 1381. h. g., a registrirali smo popravke na "Feth" mislim 1377. h. g. ili 1378. h. g., odnosno, približno prije četrdeset godina. Ne sjećam se, možda nas je mimoišlo.*

102 (Šejh Fevzan je, nakon ovoga govora, dao opasku rekavši: «Odnosno, govor sa kojim se kaže da je djelo uvjet ispravnosti imana jeste govor murdžija»).

(**Preuzeto iz časopisa: "El-Miškah", drugi tom, drugi dio, str. 279-280.**)

Treći govor:

U novinama "**Er-Rijad**" (**broj 12506, 13. 07. 1423 godine po Hidžri**) **Abdul-Aziz b. Fejsal er-Radžihi** kaže:

"Upitao sam našeg šejha, imama Bin-Baza, Allah mu se smilovao, o djelima (tjelesnih organa udova) da li su ona uvjet ispravnosti imana ili uvjet potpunosti?"

Pa je rekao, Allah mu se smilovao: "*Postoje djela koja su uvjet ispravnosti imana te bez njih iman nije ispravan – poput namaza. Stoga ko ga ostavi i ne obavlja – pa, taj je nevjernik. S druge strane, postoje i djela koja su uvjet potpunosti imana, te je iman ispravan čak iako se izostave, s tim da je takav ko ih ispusti grešnik.*"[103], [104]

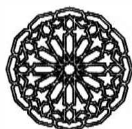
Pa sam mu rekao, Allah mu se smilovao: "**Oni od selefa koji ne tekfire onoga koji ne obavlja namaz, da li je kod njih djelo tjelesnih organa bio uvjet potpunosti ili uvjet ispravnosti imana?**

Pa je odgovorio: "Ne, naprotiv. Djelo tjelesnih udova je kod svih bilo uvjet ispravnosti imana, osim u onome u čemu su se razišli po pitanju (određenih) djela bez kojih iman nije ispravan. Jedni su rekli da je to namaz i na tome je idžma (konsenzus) ashaba, Allah sa njima bio zadovoljan, kao što to prenosi Abdullah b. Šekik.

---

103 Opasku na ovaj govor dao je šejh Salih Fevzan: «Međutim, djelo u općem smislu (džinsul-amel) jeste od istinskog poimanja imana, a ne samo «šart» ili «uvjet».

104 **Opaska prevodioca**: «Šejh Fevzan, Allah ga sačuvao, hoće da kaže da poimanje djela tjelesnih organa i udova pod «šart» (uvjet) ispravnosti ili uvjet potpunosti jeste novoizmišljeni izraz kojeg selef nije poznavao. Kod njih je djelo bilo protkano kroz sami iman, bez razlučivanja.

Drugi su naveli neka druga djela mimo namaza, s tim da je koncenzus selefa na tome da djelo mora biti djelo tjelesnih organa i udova te da bez njega iman nije ispravan."[105] [106]

ČETVRTI GOVOR:

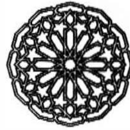
Upitan je **šejh Bin-Baz**, Allah mu se smilovao: "Onaj koji svjedoči da nema drugog božanstva mimo Allaha, znači: "La ilahe illallah", i to potvrdi srcem, međutim ostavi djela tjelesnih udova u potpunosti i ništa ne izvršava – pa, da li je takav musliman?"

Šejh je odgovorio, Allah mu se smilovao: "*Ne, neće biti musliman sve dok ne bude ispoljio tevhid sa svojim djelima; sve dok ne bude imao u tevhidu prisutnost straha, nade (prema Allahu), ljubavi (prema Allahu i Poslaniku ﷺ), namaza, te da vjeruje da je Allah propisao i obaveznim učinio to i to, a zabranio to i to.*

I ne može se zamisliti da čovjek musliman vjeruje u Allaha, a zatim ostavi sva djela tjelesnih udova u potpunosti. Ovo je pretpostavka koja nema nikakva utemeljenja. Ovo se ne može zamisliti da se ikome dogodi (sa ovim se želi istaći da čovjek tvrdi da je musliman samo uz šehadet, a zatim niti klanja, niti zekat daje, niti posti itd., što je nemoguće i nema sumnje da je takav lažac). Da, jer je istiniti iman taj koji čovjeka gura, podstiče i tjera na izvršavanje djela. Ovo znači

105 Ovdje je šejh Fevzan dao opasku rekavši: «Ehlis-sunnet i haridžije i mu'tezile su na stavu da je iman: govor, djelo i srčano ubjeđenje. Međutim, haridžije i mu'tezile su rekli: «Nestaje imana sa nestajanjem bilo kojeg djela» (od vadžiba, naredbi bilo koje vrste djela, makar samo jedno djelo koje je naređeno da se izvršava).
Međutim, ehlis-sunnet kaže: «Postoje djela koja, ukoliko se ne izvršavaju, budu uzrokom nestanka imana, poput namaza. Stoga onaj ko ga ne izvršava postaje nevjernik i izlazi iz vjere, što je shodno vjerodostojnim dokazima. I postoje djela koja, ukoliko se ne izvršavaju, budu uzrokom da iman ne nestane u potpunosti, već dolazi do slabosti imana i njegove krnjavosti. Stoga se, prilikom neizvršavanja ove vrste djela, iman ne gubi u potpunosti, kao što je to slučaj sa ostalim djelima».

106 **opaska prevodioca**: "Ovo je slučaj kod pojedinačnih djela. Međutim, izostajanje i neizvršavanje djela tjelesnih udova u potpunosti jeste kufr – **po koncenzusu selefa**".

da onaj čovjek koji ne izvršava djela tjelesnih udova, ne posjeduje istiniti iman, nego suprotno tome.

(**Preuzeto iz opaske na "Fethul-medžid, šerhu kitabit-tevhid", kaseta br. 2, početak B. strane**).

Peti govor:

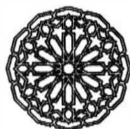
Upitan je **šejh Bin-Baz** o stavu "**murdžijetul-fukaha, murdžijskih pravnika**", kada je riječ o **pitanju imana**?

On je odgovorio: "*Murdžijetul-fukaha su oni koji su na stavu da djela tjelesnih udova nisu od imana. Kažu da je iman samo govor i potvrda srcem, kao što se to prenosi od Ebu-Hanife i drugih. Ehlis-sunnet i džema'at su na stanovištu da je iman govor i djelo: govor srca i jezika, i djelo srca i tjelesnih organa i udova. Isto tako je i namaz od imana, i zekat, i post. Sva ta djela su od imana, a to sve ulazi pod opći pojam djela. I džihad je od imana, a on je isto tako djelo. Stoga kaže Uzvišeni Allah:*

Sve je ovo Allah učinio imanom. I to je govor onih koji nose i zastupaju istinu. Pa ako čovjek ponekad ostavi određene djelove imana (kroz djela), ponekad postaje nevjernik – kao što je to slučaj sa namazom, po ispravnom govoru. Ponekad, opet, to bude uzrok slabljenja i manjkavosti imana – kao što je slučaj onoga koji ne posti i ne želi ići na hadždž, shodno svim ispunjenim uvjetima, ili ne izdvaja zekat. Takav se izlaže žestokoj prijetnji kaznom, molimo Allaha za oprost."

Zatim je postavljeno **drugo pitanje**: "Da li je razilaženje ehlis-sunneta i hanefija (murdžijetul-fukaha) samo jezičko razilaženje?"

Šejh Bin-Baz je odgovorio: "*Nisam ovo našao kod* **šejhul-islama Ibn-Tejmijje**. *Da je to jezičko razilaženje, mislim da je to spomenuo* **Ibn Ebi el-'Izz** *(ili kao svoje, ili kao mišljenje nekoga drugog). A to nije tačno. Nije samo u pitanju jezičko razilaženje, nego i razlilaženje u značenju, u istinskom poimanju imana (teorijski i praktično). Pa ako kažu: "Uistinu je tvoj iman*

potpun, zaslužuješ Džennet", ovo razilaženje nije jezičko. A ako kažu: "Sa takvim (imanom) se ne zaslužuje Džennet", ili je to izrečeno sa rezervom, ono što je opasno ili pogubno jeste da iman takvog čovjeka nije, shodno tome, potpun. Ovakav stav bi bio u razilaženju jezičke prirode. Ali da kažu: "djelo nije od imana", te da je "ono sušta potpunost imana", to je ogromna greška".

(**Preuzeto sa kasete Opaske na "Fethul-medžid, šerhu kitabit-tevhid", kaseta br. 2, zadnji dio, A. strana**).

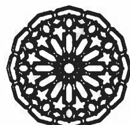
ŠESTI GOVOR:

Čitao je šejh **dr. Abdul-Aziz eš-Šibl šejhu Bin-Bazu** ostale opaske, ispravke na "**Fethul-Bari**" od **hafiza Ibn-Hadžera**, Allah mu se smilovao, u halkama od početka mjeseca muharema do mjeseca redžeba 1419. godine po Hidžri, kao što je to navedeno u uvodnom djelu, pa ih je sve podržao i potvrdio. Između ostalog i slijedeće: "Rekao je Ibn-Hadžer u "Fethul-Bari", govoreći o djelima tjelesnih organa i udova: "Selef je na stavu da su djela uvjet potpunosti imana".

Stoga je na ovo **šejh Eš-Šibl** dao slijedeću opasku rekavši: "*Ono što je tačno jeste da su djela tjelesnih organa i udova kod naših dobrih prethodnika (selefus-saliha) u određenoj situaciji bila šart, tj. uvjet ispravnosti imana, kao što je to slučaj sa namazom. Stoga, ako takvo djelo izostane, nestaje imana. Ponekad je šart, tj. uvjet obavezne potpunosti. Pa ako se izostavi, takvo djelo bude uvjet – kao što je slučaj sa ostalim djelima: ako se izostave, vode u grijeh i griješenje prema Allahu, ali ne i u kufr (nevjerstvo). Neophodno je da se dođe sa ovim objašnjenjem kako bi se ovo pitanje ispravno razumjelo. Na taj način će se izbjeći miješanje govora selefa u ovom poglavlju sa govorom el-veidia (odnosno haridžija i mu'tezila). Zato je djelo tjelesnih udova kod ehlis-sunneta i džema'ata "rukn" (stub, temelj) imana, njegov nerazdvojivi dio (njegov stvarni dio)*[107]

---

107 Ovo što je u zagradi su riječi šejha Fevzana. - op. prev.

Dakle, iman ima tri rukna:

- govor,
- djelo tjelesnih organa i udova
- i srčano uvjerenje.

Tako se iman kod ehlis-sunneta i džema'ata povećava i smanjuje; dočim, kod mu'tezila se niti povećava niti smanjuje".[108]

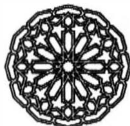
SEDMI GOVOR:

1420. godine po Hidžri je izdata knjiga "**Et-Tevesuu vel iktisadu fi ennel kufre jekunu bil kavli ev fiali ev itikadi**" kojoj je **šejh Bin-Baz** dao predgovor, rekavši: "*Pročitao sam ovo djelo i vidim da je važno i korisno te smatram poželjnim štampanje i distribuciju ovoga djela kako bi muslimani mogli da se od njega okoriste. S tim da se izostavi govor kojeg ste naveli od autora* "**El-Furu**" *(precizirajući početak i kraj određenog citata) i u potpunosti govor koji ste naveli od Dusukija zbog toga što u njemu ima zbrkanosti i zamršenosti*".

Sam autor ovoga djela je na 81. strani naveo govor **hafiza Ibn-Hadžera** "Selef je smatrao da su djela tjelesnih organa uvjet potpunosti imana".

Zatim je u nastavku na taj govor dao komentar rekavši: "*Na ovaj govor hafiza Ibn-Hadžera postoji nekoliko replika, a najbitnije su slijedeće: pripisao je selefu da su oni smatrali da su djela tjelesnih udova uvjet potpunosti imana, što je potpuno netačno. Naprotiv, u ovom pitanju postoji pojašnjenje i klasifikacija. Stoga što se tiče djela zbog kojih čovjek postaje nevjernik bez obzira radi li se o djelima koja se izostave poput: izostavljanje djela tjelesnih organa udova u potpunosti ili ostavljanje dva šehadeta, ili izostavljanje i neobavljanje namaza, ili se radi od djelima poput činjenja sedžde kipu, prinošenje žrtve nekom drugom mimo Allahu – ono jeste uvjet (šart) ispravnosti imana; a ono što se smatra grijehom koji ne izvodi*

108 Preuzeto iz djela: "Muhalifat fi Fethul-Bari", šejh Eš-Šibl, str. 28.

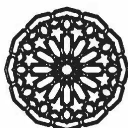

čovjeka iz vjere – takve radnje su uvjet potpunosti imana. Navodim ovaj govor zbog toga što je imam hafiz Ibn-Hadžer *izdao propis za onoga koji čini neko djelo koje upućuje na nevjerstvo poput činjenja sedžde kipu da je takav nevjernik, uz uvjet potvrde srca. Međutim, samo činjenje sedžde kipu jeste kufr (nevjerstvo), i tu se ne uzima u obzir srčano ubjeđenje i stanje (osim kod prisile – op. aut.).*

Osmi govor:

U istom djelu kojeg je **šejh Bin-Baz** ocijenio korisnim za muslimane i preporučio njegovo štampanje autor je rekao na strani 19., a šejh **Bin-Baz** nije dao nikakvu opasku što upućuje na to da se slaže s njim: Neću navoditi govore učenjaka koje se tiču nevjerstva onoga koji ne obavlja namaz, iako je to govor većine učenjaka hadisa, uz napomenu da se mnogo tog govora nalazi u knjigama selefa.

Međutim, navest ćemo veoma važnu činjenicu, a to je da oni učenjaci hadisa koji nisu smatrali onoga koji ne obavlja namaz da je nevjernik ipak nisu govorili: "*Namaz je djelo, a onaj koji ostavlja djelo nije nevjernik*", ili: "*Ostavljenjem određenog djela ili svih djela ne postaje se nevjernik, jer djelo nije od imana osim uz srčanu ubjeđenost, istihlal (dozvoljavanje), nepraktiziranje izvršavanja obaveza ili poricanja*", jer je to murdžijska mrlja prljavštine od koje su oni bili čisti. Naprotiv, oni su govorili ono što također navodi **imam Mirvezij**: "*Hadisi koji su došli u obliku smatranja nevjernikom onoga koji ne obavlja namaz, izuzimaju se u istom onom obliku kako se uzimaju vijesti o nevjerstvu počinalaca ostalih grijeha". Stoga, učenjaci hadisa koji ne smatraju onoga koji ne klanja nevjernikom su pogledali u dokaze i vidjeli da, na prvi pogled, postoji među njima oprečnost, te su sve te dokaze objedinili i pomirili, pa se opredijelili za nesmatranje nevjernikom onoga koji ne obavlja namaz. To su pitanje sveli kao i pitanje onoga koji ne posti i ne daje zekat osim u situacijama ako porekne namaz ili odbije njegovu obavezu, ili mrzi namaz, ili mu se gnuša zbog njega i slično.*

Također se ne bilježi i nije prenešeno ni od jednog od njih da bi rekli: "Namaz je djelo, ali nije akida (imansko ubjeđenje), te stoga onaj ko ostavi djelo ne može biti nevjernik".

Isto tako nisu ni one koji su onoga koji ne klanja smatrali nevjernikom ubrajali u haridžije, koji su ljude proglašavali nevjernicima zbog počinjenih grijeha. Ono što je došlo potvrđeno od njih je da onaj koji ostavi djelo izlazi iz vjere. Međutim, kada je riječ o onome ko ne klanja, uzeli su za ispravno da takav ne izlazi iz vjere."

Deveti govor:

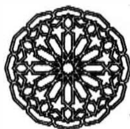
Godine 1419. po Hidžri izašla je knjiga koju je napisao **Ahmed b. Salih ez-Zahrani** sa naslovom "**Dabitul- davabiti fil-iman**", u kojoj je ustvrdio da je iman i govor, i djelo, i srčano ubjeđenje. Međutim, zatim je tome protivrječio[109], objelodanivši svoje namjere, rekavši na samom početku: "*Ono što se želi pojasniti kroz ove redove jeste da onaj ko ostavi djela tjelesnih organa, spoljašnju praksu i ništa ne prakticira od islama nije nevjernik i ne izlazi iz vjere sve dok izgovara šehadet i ne porekne ga*". Isto tako je rekao: "*Govor u kome se kaže da će onaj ko ne izvršava ništa od djela tjelesnih udova, ne prakticira ništa od islama, biti vječno u džehenemmskoj vatri jeste govor haridžija i mu'tezila. Stoga nema razlike između smatranja nevjernicima onih koji čine velike grijehe (ovo je osobina haridžija i mu'tezila) i ostavljanja djela u potpunosti, osim šehadeta. Tako zastupanje ova dva stava na ovaj način nema dokaza.*"

Stoga je **Stalna komisija za fetve na kraju 1419. godine po Hidžri**, na čelu sa **Bin-Bazom**, odgovorila na ovu knjigu, rekavši:

"**Pojašnjenje opomene opasnosti:**

Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova. Neka je salavat i selam na našeg vjerovjesnika Muhammeda ﷺ na njegovu porodicu i sve njegove drugove (ashabe), a zatim:

109 Ovo: «zatim je tome protivriječio» je dodatak šejha Fevzana.

Stalna komisija za fetve je proučila knjigu sa naslovom "**Dabtu davabit fil iman ve nevakidihi**" *koju je napisao* **Ahmed b. Salih ez-Zehrani.** *Uvidio sam da ova knjiga poziva u pokuđeni mezheb murdžija zbog toga što autor ne smatra da su djela tjelesnih organa i udova stvarni dio imana (bez kojega nema imana – op. aut.), i to je suprotno onome na čemu je* ehlis-sunnet i džema'at *koji kažu da je iman:* "Govor jezika, potvrda srca i djelo tjelesnih udova, povećava se sa pokornošću, a slabi sa griješenjem". *Stoga kažemo:*

"Nije dozvoljeno distribuiranje ove knjige niti njeno rasturanje. Neophodno je da se autor i izdavačka kuća pokaju Uzvišenom Allahu.

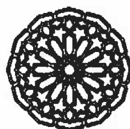
Upozoravamo muslimane na sadržaj ove knjige od pokvarenog i neispravnoga mezheba, čuvajući ih i štiteći akidu i čestitost njihove vjere (koja je čista od ovih murdžijskih ideja – op. aut.)

Isto tako upozoravamo na slijeđenje greški učenjaka, pa šta je tek onda sa onima "malim" tragaocima za znanjem koji nisu uzeli znanja sa priznatim osnovama. Neka nas Allah pomogne i podrži u korisnom znanju i činjenju lijepih i dobrih djela, neka je salavat na našeg Vjerovjesnika ﷺ, njegovu porodicu i sve ashabe (drugove)."[110] [111] [112]

110 **opaska prevodioca**: Preuzeto iz kopije **Fetve Stalne komisije** gdje su potpisi njenih članova.

111 **opaska prevodioca**: "Također pogledaj: "Et-tahziru minel irdžai ve beadil kutubi daijeti ilejhi" str. 19-20, sa potpisnicima ove fetve:
- Bin-Baz, predsjednik,
- Abdul-Aziz Ali-Šejh, zamjenik,
- Abdullah Gudjan, član,
- Salih Fevzan, član,
- Bekr Ebu-Zejd, član.

112 **Opaska prevodioca:** Međutim, ono što je značajno za sljedbenike strasti i zablude je da nakon što im neko ukaže na greške koje su očite, oni ostanu na tome. Oni se ne vrate Allahu i ispravnom putu, nego uporno nastavljaju na onome na čemu su, braneći svoje stavove i postupke. Tako je isto sa Ahmedom b. Salihom ez-Zahranijem, kojeg je kritizirala najveća ulema današnjice, i to u najodgovornijem poglavlju vjere – akidi. Pa umjesto da se vrati ispravnom putu on je, naprotiv, nemareći za kritike, nastavio sa svojim zabludama i pozivanju u njih.
Stoga je 1416./1995. godine izdao djelo "Šerhu lafzis-selefi ve nakdu lafzil-halefi fi hakikatil-iman" pozivajući, isto tako, sa ovim djelom u **akidetul-irdža**. Neka se stoga studenti klone ovoga djela jer mogu **upasti u zamke murdžizma koja je protkana odjećom selefa**.

GOVOR UČENJAKA O UVRŠTAVANJU DJELA TJELESNIH ORGANA I UDOVA U POJAM IMANA

DESETI GOVOR:

Godine 1414. po Hidžri **Murat Sakri** je izdao djelo pod nazivom "**Ihkamul takriri li ahkamil tekfiri**", i to je djelo sagrađeno na dva temelja.

1. tvrdnja autora da "*musliman ne može nikada postati nevjernik osim u slučaju kada porekne Vjerovjesnika, smatra ga lažovom u onome sa čime je došao i onome o čemu je obavještavao, i bez obzira da li se tu radilo o poricanju poput poricanja Iblisa i Faraona ili sasvim običnog poricanja*".

2. tvrdnja autora da je: "*selef smatrao djela tjelesnih organa i udova uvjetom (šartom) potpunosti imana, pa ako čovjek u potpunosti napusti izvršavanje naređenih radnji tjelesnih organa i udova, ne dolazi do potpunoga gubljenja imana, već samo do slabljenja imana.*"

Stoga je općenito jasno da je selef smatrao djela tjelesnih organa i udova od imana. Međutim, to ulazi u njegovu potpunost, a ne njegovu ispravnost.

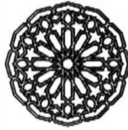
Stalna komisija za fetve je, na čelu sa Bin-Bazom, odbacila ovaj govor odgovorivši:

"*Nakon što smo obradili spomenuto djelo ispostavlja se da ovo djelo potvrđuje murdžijski mezheb i radi na njegovome širenju.*

S druge strane, autor kaže da ne postoji nevjerstvo osim nevjerstvo poricanja i nijekanja, te ovaj ružni mezheb pripisuje to ehli-sunnetu. To dokazuje govorom učenjaka selefa, a sve to nije ništa drugo do nepoznavanje istine i kićenje laži i zablude da je to govor selefa, imama i vrhunskih učenjaka.

Ne, to nije ništa drugo osim murdžijski mezheb čiji sljedbenici kažu: "činjenje grijeha ne šteti imanu", a iman kod ovakvih jeste samo potvrda srcem.

A nevjerstvo kod njih jeste samo poricanje. Ovo nije ništa drugo do fanatizam u nehaju i nemaru kojem je oprečna slika mezheb haridžija, koji je također batil,

i koji se ogleda u fanatizmu i pretjerivanju u pitanjima tekfira. Oba ta mezheba (murdžije, haridžije) jesu dva pokvarena, neispravna mezheba sljedbenika zablude!

(Preneseno iz: "Fetve Stalne komisije" sa brojem 20212 i datumom 7/02/1419. godine po Hidžri).[113]

Jedanaesti govor:

Šejh Bin-Baz je, u opaskama na **Tahavijevu poslanicu u akidi,** a nakon govora gdje **Tahavi** kaže: "*Iman se sastoji iz izgovaranja jezikom i potvrde srca*", rekao:

"*U ovom definiranju se ogleda greška i ono što je ispravno jeste* definiranje ehlis-sunneta i džema'ata da je iman:

- govor,
- djelo tjelesnih organa i udova i
- potvrda srca.

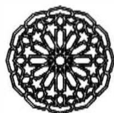
Povećava sa pokornošću, a slabi sa griješenjem. Dokaz za ovu tvrdnju postoji u Kur'anu i sunnetu, u nebrojenom obliku. A sam komentator **Tahavijine poslanice Ibn Ebi-'Izz** ih je mnogo spomenuo. Zato se povrati na njih, ako želiš. Stoga, izdvajanje djela tjelesnih organa i udova iz imana jeste govor murdžija. Prema tome razilaženje između njih i ehlis-sunneta nije predstavljeno samo jezičkim razumijevanjem. Naprotiv, radi se o jezičkom i praktičnom (smisaonom) razilaženju na kojem se grade i ogledaju mnogi propisi, i to poznaje samo onaj koji je pomno izučavao i shvatio govor **ehlis-sunneta i govor murdžija**, a neka je Allah na pomoći.[114]

---

113 **opaska prevodioca:** Također vidi: **"Et-tahziru minel irdža ve badil kutubi daijeti ilejhi"**, str. 16, 17, 18., sa potpisnicima fetve:
- Bin-Baz, predsjednik,
- Abdul-Aziz Ali-Šejh, zamjenik,
- Abdullah Gudjan, član,
- Salih Fevzan, član,
- Bekr Ebu-Zejd, član.

114 Preuzeto iz opaski šejha Bin-Baza na Tahavijevu poslanicu u akidi, str. 60.

GOVORI UVAŽENOG ŠEJHA IBN-USEJMINA

Šejh, rahimehullah, je putem telefona upitan od strane Katarske uprave daveta sa par pitanja od kojih ćemo mi izdvojiti ona koja se vežu za osnovu mesele.

PITANJE:

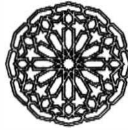
"Čovjek kaže: "La ilahe illallah" iskreno iz svoga srca, vjeruje svojim srcem predano i pokorno, ali pored svoje mogućnosti ne radi ništa svojim udovima – je li takav u okrilju Allahove volje ili je nevjernik?

ODGOVOR:

"Kažem: *Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova. Ako ne klanja – onda je nevjernik (kafir), makar izgovarao: "La ilahe illallah". Jer kada bi bio iskren u La ilahe illallah, tako mi Allaha, ne bi ostavio namaz. Jer je namaz spona između čovjeka i Allaha, azze ve dželle. Dokazi iz Kur'ana i sunneta te ispravno rezoniranje i koncenzus ashaba kojeg prenosi nekoliko učenjaka ukazuju da je onaj ko ostavi namaz nevjernik (kafir), vječno će boraviti u Džehennemu i takav nije u okrilju Allahove volje.*

Mi to nismo rekli tek tako. Mi smo to rekli jer na to ukazuje Allahov govor, govor Njegovog Poslanika ﷺ, i govor ashaba oko kojeg se prenosi koncenzus. Abdullah b. Šekik kaže: "Ashabi nisu smatrali ostavljanje nekog djela nevjerstvom (kufrom) osim namaza." Koncenzus ashaba da je onaj ko ostavlja namaz – nevjernik (kafir). To prenosi i hafiz Ibn-Rahevejh, rahimehullah, a on je poznati imam.

A što se tiče ostalih djela, ukoliko ih čovjek ostavi, onda je u okrilju Allahove volje. Ako, naprimjer, ne daje zekat, on je u okrilju Allahove volje. To zbog toga

što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao onda kada je spomenuo kaznu onoga koji je uskratio zekat: "Sve dok ne vidi svoj put ka Džennetu ili Vatri". A poznato je da kada bi takav bio kafir ne bi imao puta ka Džennetu. Isto tako, post i hadždž. Ukoliko ih čovjek ostavi, on ne postaje nevjernik, već je u okrilju Allahove volje. Međutim, on je kao takav najgrešniji Allahov rob".

PITANJE:

U drugom dijelu pitanja stoji: "Da li u okviru ehlis-sunneta postoji razilaženje kada je riječ o propisu takvog čovjeka, shodno razilaženju nastalom oko pitanja onoga ko ostavi četiri stuba islama i razilaženju u toj meseli?"

ODGOVOR:

"Ne mogu se ograditi od razilaženja u meseli, ali moramo znati da je nevjerstvo šerijatski propis i ne uzima se osim iz Šerijata. Kod muslimana je osnova islam dok god ne bude dokaza da su oni iz njega izašli. Žurba u tekfiru je jako, jako opasna. Čak je Poslanik ﷺ, upozoravajući na tekfir, rekao:

"من دعا رجلاً بالكفر أو قال يا عدو الله وليس كذلك حار عليه".

Ko čovjeka nazove nevjernikom ili pak kaže: "O, Allahov neprijatelju", a on nije takav, te riječi se vraćaju na njega"[115]*, tj. na onoga ko ih je izgovorio".*

PITANJE:

Čovjek pita: "Kako da shvatimo hadis Ebu-Seida el-Hudrija, radijellahu anhu, kojeg bilježi Muslim, a u kojem stoji:

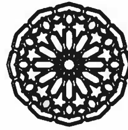
فيخرج الله منها قوماً لم يعملوا خيراً قط

"Pa će Allah iz njega (Džehennema) izvaditi ljude koji nisu činili nikakva hajra?"[116]

---

115 Bilježi ga **Muslim (61, 112)**, od **Ebu-Zerra**.

116 Dio dužeg hadisa kojeg **bilježi Muslim (183).**

ODGOVOR:

"Ovo ćemo razumjeti na taj način što je ova predaja opća (am), a dokazi nevjerstva ostavljača namaza su osobiti (has). Kod uleme je poznato da općenite (am) predaje ograničavaju osobitim (has). Jer, u ovom hadisu ne stoji "nije klanjao" pa da bismo mogli reći da je ova predaja oprečna citatima koji ukazuju na nevjerstvo onoga ko ostavi namaz. U predaji stoji: "nisu činili nikakva hajra"; namaz nije izričito spomenut, već uopćeno. A dokazi nevjerstva onoga ko ostavi namaz su osobiti, te se tako i tretiraju".[117]

PITANJE:

"Da li razilaženje po pitanju onoga ko ostavi namaz spada u razilaženje koje je u okrilju ehlis-sunneta ili ne?"[118]

ODGOVOR:

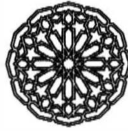
"Da, to je razilaženje u okrilju ehlis-sunneta. Ehlis-sunnet su se razišli po ovom pitanju kao što su se razišli na primjeru farzova abdesta: da li je obavezno uzeti abdest nakon jedenja devinog mesa i tome slično".[119]

---

117 **Šejh, učenjak Salih Fevzan** kaže: *"Ja kažem: "Hadis u kojem stoji: "nisu činili nikakva hajra" se odnosi na onoga koje iskreno izgovorio šehadet, a zatim preselio, ili bio ubijen, prije nego li je uopće i bio u mogućnosti da uradi koje djelo. Na taj način pravimo spoj između šerijatskih tekstova."*

118 *Šejh Salih Fevzan, Allah ga sačuvao, kaže: "Ne radi se samo o meseli ostavljanja namaza već se radi o odstranjivanju djela udova od suštine imana, ali neki koji sebe smatraju učenim kruže oko mesele namaza, zato to trebamo shvatiti."*

119 Kažem: *"Kao što kaže naš šejh Salih Fevzan, Allah ga sačuvao, a to je da neki danas mrmljaju oko razilaženja u vezi sa onim ko ostavlja namaz koje spada u okrilje razilaženja ehlis-sunneta, želeći na taj način predočiti da, i kada je riječ o pitanju nevjerstva onoga ko ostavi djela udovima, postoji razilaženje kod selefa. Ali da su bolje promotrili govor šejha Usejmina vidjeli bi da im je on u potpunosti zatvorio put ka takvom shvatanju kada je rekao, govoreći o onome ko ostavlja namaz: "Dokazi iz Kur'ana i sunneta te ispravno rezoniranje i koncenzus ashaba kojeg prenosi nekoliko učenjaka ukazuju da je onaj ko ostavi namaz nevjernik, vječno će boraviti u Džehennemu i takav nije u okrilju Allahove volje". Pa da li iko razuman misli da šejh Usejmin smatra oprečnost koncenzusu dozvoljenim, i to konecenzusu ashaba. Pogledaj fetvu našeg šejha Bin-Baza, Allah mu se smilovao, treću po redu, kada je bio upitan o onome ko nije protekfirio ostavljača namaza od selefa da li je kod takvih djelo uvjet potpunosti ili uvjet ispravnosti? Odgovorio je: "Ne, ali su se nakon toga razišli koje od tih djela udova je uvjet ispravnosti. Pa je jedna skupina rekla: "To je namaz". Na tome je i koncenzus ashaba, Allah bio zadovoljan njima, kojeg prenosi Abdullah b. Šekik. Druga skupina pak smatra drugačije (šejh Bin-Baz, Allah mu se smilovao, ovim želi reći da djelo udova u cjelini mora postojati da bi iman čovjeka bio ispravan, ali su se selefi nakon toga razišli koje djelo je uvjet ispravnosti čovjekova imana a koje nije. Jer, nije svako djelo ponaosobno uvjet ispravnosti imana kao, naprimjer: otklanjanje prepreke sa puta prolaznika, sadaka, lijep ahlak... Ova djela, ukoliko ih čovjek ostavi – njegov iman je ispravan, ali manjkav. Tako da oni od selefa koji su rekli da ostavljanje namaza nije nevjerstvo nisu time ciljali da djelo nije sastavni dio imana, jer su takvi poput imama Šafije smatrali da je nevjernik onaj ko ostavi djelo udova u cjelini".*

PITANJE:

U ovom pitanju se traži pojašnjenje govora šejhul-islama Ibn-Tejmijje: "Postoje stvari koje su rukn u imanu i ukoliko ih nema – nema ni imana; ima stvari koje su vadžib u ukoliko ih čovjek ostavi – njegov iman je opao i zaslužuje kaznu. A ima i stvari koje su mustehab i ukoliko čovjek ostavi – mimoilaze ga visoki stepeni."

Šejh: *U čemu je problem?*

Brat traži pojašnjenje ovog govora.

ODGOVOR:

"*Ovo je jasno. Postoje stvari zbog kojih bi čovjek, ukoliko bi ih ostavio, učinio nevjerstvo; kao kada bi negirao neke od ruknova imana – to je nevjerstvo (kufr). A ima stvari zbog kojih, ukoliko ih čovjek ostavi, neće ostavariti potpunost imana – poput riječi Poslanika ﷺ:*

" لا يُؤمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ "

"Niko od vas neće vjerovati sve dok ne bude volio svom bratu ono što voli samom sebi".[120]

Ovdje se misli da neće ostvariti potpunost imana. Isto tako Poslanik ﷺ, kaže: "Da su žene manjkavog razuma i vjere (مِنْ نَاقِصَاتِ عَقْلٍ وَدِينٍ)*"*[121] *i pojašnjava da se pod manjkavosti vjere misli na njeno ostavljanje namaza u toku hajza. Iako to nije njenom voljom, ipak kod nje ima manjkavosti".*

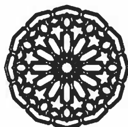
PITANJE:

"Onaj ko ostavi djelo u potpunosti je nevjernik, a onaj ko ostavi pojedina djela nije nevjernik. Šta mislite o tome?"

---

120 Bilježi ga **Buharija (13), Muslim (45), od Enesa b. Malika. Pogledaj: Džami el-ulumi vel hikem, hadis broj 13.**

121 Pogledaj: **Sahihu Muslim (79),** hadis kojeg prenosi **Abdullah b. Omer.**

ODGOVOR:

"Ko je postavio ovo pravilo? Ko ga je rekao? Je li Poslanik ﷺ?"[122], [123] *to je prazni, šuplji govor bez značenja.*

Kažemo: "*Onaj koga su Allah i njegov Poslanik ﷺ protekfirili – taj je nevjernik, a onaj koga oni nisu protekfirili – taj nije nevjernik*". To je ono što je ispravno. A što se tiče općenitosti djela ili vrste djela ili pojedina djela, sve je to mrmljanje u kojem nema koristi.

PITANJE:

"Da li su djela udova uvjet osnove imana i njegove ispravnosti ili su pak uvjet potpunosti imana?"

---

122 **Šejh**, Allah mu se smilovao, je ovdje negirao riječ općenitost djela (**džins el-amel**) želeći udaljiti omladinu od rasprave koja je nastala među njima, ograničavajući se na nevjerstvo ostavljača namaza, kao što ćemo to kasnije vidjeti. Međutim ovaj idžtihad šejha je doveo do pogrešnog shvatanja, jer kažu: *"Ako ste ograničili nevjerstvo samo na ostavljanje namaza mimo ostavljanja djela (terku džinsil -amel), a znamo da je među selefima bilo onih koji nisu tekfirili ostavljača namaza, stoga ni ostavljanje djela kod takvih nije nevjerstvo. A kada je to tako, onda je ispravno reći da je među selefima bilo razilaženje oko mesele nevjerstva onoga ko ostavi činjenje djela udovima. Stoga, kada su ovo spomenuli šejhu, što ćemo kasnije spomenuti, šejh je to negirao rekavši ljutito: "Nevjerstvo se ne zasniva na pravilima koje ljudi postavljaju onako kako oni hoće, već na Kur'anu i sunnetu".*

Šejh Bin-Baz je bio puno jasniji u odstranjivanju ove šubhe. Kada je bio upitan o onome ko nije protekfirio ostavljača namaza od selefa – da li je kod takvih djelo uvjet potpunosti ili uvjet ispravnosti?, odgovorio je: "*Ne, djelo je kod svih uvjet ispravnosti, ali su se nakon toga razišli koje od tih djela udova je uvjet ispravnosti*". **Kažem**: "*Stoga Šafija nije smatrao ostavljača namaza nevjernikom, ali prenosi koncenzus da iman bez djela nije ispravan. Tako da on, i pored toga što ne tekfiri onoga ko ostavi namaz, tekfiri onoga ko ostavi djelo u potpunosti. Pored ovoga među ulemom ima onih koji su potvrdili riječ "općenitost djela*", mimo šejha Muhammeda. Šejhul-islam Ibn-Tejmijje, koji širi pravac selefa, jasno kaže [**El-Fetava, 7/616**]: "*Već smo spomenuli da je uopćena prisutnost djela od stvari koje nužno iziskuje iman srca, te da je potpunost imana srca bez činjenja spoljnih djela nemoguća, i to bez obzira smatrali mi spoljno činjenje djela od stvari koje iman nužno iziskuje ili ih smatrali kao dio imana, kao što smo to već pojasnili*". I kaže isto tako [**El-Fetava, 7/198**]: "*Ne može se zamisliti opstanak imana srca uz odsutnost svih djela udova*". Isto tako, tu je konstatacija šejha **Bin-Baza** u spomenutoj fetvi vezana za razilaženje selefa oko djela kojih mora biti prisutno da bi iman bio ispravan. **Šejh kaže**: "*Ali je uopćena prisutnost djela nužna za valjanost namaza kod svih onih koji predstavljaju selef*". Isto tako, potvrdio je nevjerstvo onoga ko ostavi djelo u potpunosti u šestoj fetvi po redu. A isto tako i naš šejh Salih Fevzan, kada je dao komentar na treću fetvu šejha Bin-Baza, Allah mu se smilovao.

123

ODGOVOR:

"Postoji razlika. Naprimjer, onaj ko ostavi namaz jeste nevjernik, stoga je obavljanje namaza od stvari koje iziskuje iman. Ja savjetujem svoju braću da ostave ove stvari i istraživanje o njima i da se vrate onome na čemu su bili ashabi, Allah bio zadovoljan njima. Selefus-salih nisu raspravljali o ovim stvarima. Vjernik je onaj za koga su Allah i Njegov Poslanik ﷺ presudili da je vjernik, a nevjernik onaj koga su oni proglasili nevjernikom i završeno".

PITANJE:

"Ako čovjek živi u mjestu u koje ulema tog mjesta izdaje fetvu da onaj ko ostavi namaz nije nevjernik, da li će ljudi ostaviti gasuljenje i klanjanje namaza takvoj osobi s tim da je neće ukopati u muslimanskom groblju. I da li je takav preselio kao musliman slijepo slijedivši takvu ulemu?"

ODGOVOR:

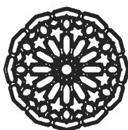
Što se tiče onoga koji to smatra nevjerstvom – neće takvoj osobi klanjati namaz. Onaj pak koji to ne smatra – neka mu klanja. I na taj način se trebamo odnositi prema razilaženju".

PITANJE:

"Molimo vas da nam pojasnite govor šejhul-islama Ibn-Tejmijje, Allah mu se smilovao: "Iman je ono što se ustali u srcu i potvrde ga djela. Djelo potvrđuje iman koji je u srcu. Stoga odsutnost djela ukazuje da u srcu nema imana, jer ono što je u srcu nužno iziskuje spoljna djela". Osim toga, kaže šejh, učenjak Salih Fevzan, Allah ga sačuvao: "Da je rekao obavljanje namaza je od suštine imana, bilo bi ispravnije, jer iman nestaje neobavljanjem namaza".

ODGOVOR:

"Govor šejha je jasan. On se prenosi i od Hasana el-Basrija, Allah mu se smilovao, da iman nije priželjkivanje već je iman ono što se ustali u srcu i potvrde

ga djela. Ovo spoznajemo i iz hadisa Poslanika ﷺ, kada kaže: "Zaista u tijelu postoji organ: ako je on ispravan, ispravno je čitavo tijelo; a ako se on pokvari, pokvari se čitavo tijelo – a to je srce"[124]*. Tako da je poznato da ukoliko u srcu ima imana, nužno će se njegovi tragovi ocrtati na udovima".*

PITANJE:

"Veliki nevjerstvo i širk se vraćaju na ohalaljivanje srcem (istihlal el-kalbi). Tako da ne postoji djelo ili govor koji je veliko nevjerstvo, osim ako to ne ohalali srcem. Šta mislite o ovim riječima i da li je ovo vjerovanje ehlis-sunneta?"

ODGOVOR:

Sve je to prazan govor. Jer, donošenje suda nevjerstva i imana pripada Šerijatu. Onaj koga je Allah i njegov Poslanik ﷺ protekfirio – taj je nevjernik, bez obzira uradio govor, djelo ili vjerovanje koje je nevjerstvo. A onaj koga Allah i Njegov Poslanik ﷺ nisu protekfirili, a on se pripisuje islamu – takav je vjernik i nije nam dozvoljeno tekfiriti takvu osobu. Kada bi početnici u traženju znanja i ljubomorna omladina slijedili ovaj put kojeg smo spomenuli, bili bi sačuvani od gore spomenutih pretpostavki i nagađanja. Tako da je navjernik onaj koga su Allah i Njegov Poslanik ﷺ proglasili nevjernikom, a vjernik je onaj koji se pripisuje islamu i koga nisu protekfirili ni Allah ni Njegov Poslanik ﷺ".

PITANJE:

"Kakav je propis onoga ko se pripoji nekom džematu ili islamskoj partiji?"

ODGOVOR:

"Što se tiče onoga ko se pripoji onome ko je na putu selefa takav je na istini. Sve oprečno tome je samo podvajanje. U hadisu kojeg je puno učenjaka ocijenilo vjerodostojnim stoji da će se ovaj ummet podjeliti na na 73 skupine: sve će biti u Vatri, osim jedne. Pa su upitali: **"Koja je ta skupina?"** Pa je rekao: *"To su oni koji su na onome na čemu sam ja i moji ashabi"*

124 Pogledaj: **Džamiul-ulumi vel-hikem, 1/193, hadis br. 6.**

وَتَفْتَرِقُ أُمَّتِى عَلَى ثَلاَثٍ وَسَبْعِينَ مِلَّةً كُلُّهُمْ فِى النَّارِ إِلاَّ مِلَّةً وَاحِدَةً قَالُوا وَمَنْ هِىَ يَا رَسُولَ اللَّهِ

قَالَ مَا أَنَا عَلَيْهِ وَأَصْحَابِى

Dominantna i potpomognuta skupina jeste ona koja je na menhedžu selefus-saliha *koji se ogleda u: vjerovanju srcem, izgovaranju jezikom i radu udovima".*

PITANJE:

"Šta kaže šejh, Allah ga sačuvao, o poučavanju početnika iz knjige koja se sastoji od nekoliko naslova koji su napisani jasnim slovima kao: Musliman ne postaje nevjernik sve dok ne ostavi osnovu srčanog vjerovanja".[125]

ODGOVOR:

"Ja sam u ovom našem razgovoru rekao da je onaj ko ostavlja namaz – nevjernik, pa makar tvrdio da je obaveza klanjati".[126]

PITANJE:

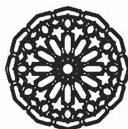
Na drugom mjestu kaže: "Većina učenjaka, a ne samo murdžije, jesu na stanovištu da će onaj ko ostavi djelo biti spašen".

ODGOVOR:

"Takvi žele prolivanje krvi i ohalaljivanje onoga onoga što je Allah zabranio. Zašto vlasnik te knjige nije postavio temelje ehlis-sunneta i džema'ata, kao što je to učinio šejhul-islam Ibn-Tejmijje u Vasitijskoj akidi. Zašto isto tako nemaju druge brige osim tekfira oko uopćenog ostavljanja djela, vrsta djela, pojedinih djela i slično tome. Zašto?"

125 Ovo se nalazi u knjizi **Hakikatul-iman bejne guluvvi el-havaridž ve tefriti el-murdži od Adnana Abdul-Kadira.** Na ovu knjigu je odgovorila **Stalna komisija za fetve: fetva broj 21435, datum 8. 4. 1421.** Ovo sam spomenuo jer je **šejh Salih Fevzan napisao ovdje:** "Trebalo bi spomenuti ime knjige."

126 **opaska prevodioca**: Šejh ovim odgovorom opovrgava spomenuto pravilo kojeg zastupaju murdžije. Šejh **Usejmin,** Allah mu se smilovao, ukazuje da je ostavljač namaza nevjernik, makar kod sebe imao osnovu srčanog vjerovanja, tj. da vjeruje svojim srcem da je namaz farz. Šejh tekfiri onoga ko ostavi samo namaz, pa kakav je tek slučaj onih ljudi (a puno li je kod nas takvih) koji niti klanjaju, niti poste, niti imaju ikakvo muslimansko obilježje pri sebi osim imena – a, nažalost, u zadnjem vremenu neki nemaju čak ni to.

PITANJE:

"Izvinjavamo se što smo odužili sa ovakvom vrstom pitanja, ali razlog njihova postavljanja bio je taj što jedan student kod nas u Kataru proučava ovu knjigu u kojoj se nalaze ove mesele i pitanja".

ODGOVOR:

"Ja ništa ne kažem u vezi knjige. Ispravljanje ili odstranjivanje takve knjige je obaveza Ministarstva prosvjete: da pogleda ovu knjigu i eventualno je odstrani, ako njen vlasnik nema drugu brigu osim da se bavi tim pitanjima".[127]

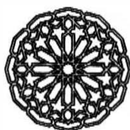
(**Preuzeto sa kasete u kojoj se Šejh telefonom obraća stanovništvu Katara, u suradnji sa Upravom dave pri Ministarstvu vakufa u Kataru**).

Drugo: *Rekao je naš šejh Muhammed ibn Usejmin odgovarajući na telefonski poziv stanovnika Alžira skraćeno, potvrđuje ovo pitanje, pa kaže: "Ono što je obaveza na nama jeste da kažemo: "ono što ukazuje Kur'an i sunnet na kufr-nevjerstvo onog ko izostavi neku obaveznu radnju, da takav postaje kjafir-nevjernik, jeste naprimjer namaz, stoga onaj koji ne obavlja namaz , takav je kod mene bez ikakve sumnje nevjernik, te onaj ko ga ne obavlja jeste murted-otpadnik od vjere, te ukoliko umre kao takav se neće ogasuliti, niti će se umotati u ćefine, niti će mu se klanjati dženaza, niti će se ukopati u mezarje muslimana, niti će se za njega tražiti oprost.*

Rekao je Abdullah bn Šekik:

" كَانَ أَصْحَابُ مُحَمَّدٍ -صلى الله عليه وسلم- لاَ يَرَوْنَ شَيْئًا مِنَ الأَعْمَالِ تَرْكُهُ كُفْرٌ غَيْرَ الصَّلاَةِ "

127 Pogledaj knjigu **Hakikatul-iman bejne guluvvi el havaridž ve tefriti el-murdži,** str 80. **Šejh Salih Fevzan** je ovdje u komentaru ovih riječi napisao:"Ono što je jasno da ipak ova knjiga nije predmet izučavanja u nastavnom programu, nego ju je dotična osoba izabrala zato što njen sadržaj odgovara njegovim strastima".

"Ashabi nisu smatrali ostavljanje nijednog djela kufrom, osim **namaza".**[128] [129]

---

128 **opaska prevodioca:** Predaju bilježe **Tirmizi**, (**5/14, 2622**), **Mervezi** [**Ta'azimu kadris-salati 2/904, 948**]; lanac predaje je vjerodostojan. Predaju su vjerodostojnom ocijenili: **Hakim, Nevevi i Albani**, rahimehumullah.

129 Jači od ovog navedenog jeste rivajet kojeg bilježi **Mervezijj u „Ta'zimu kadris-salah"1/877-904** te **Lalekai u „Šerhu usuli i'tikadi ehlis-sunneh 4/829** od **Mudžahida Ebi Hadžadža**, da je upitao **Džabira ibn Abdullaha, Allah zadovoljan s njim**, :

ما كان يفرق بين الكفر ، والإيمان عندكم من الأعمال على عهد رسول الله صلى الله عليه وسلم ؟ قال : " الصلاة "

"Koje je djelo kod vas za vrijeme Poslanika ﷺ, , razdvajalo kufr od imana?" Pa je rekao: "Namaz!".

Ovaj **lanac prenosilaca je dobar kao što je to potvrdio šejh Albani u"Sahihut-tergib"1/227 .**

Isto tako drugi rivajet preko Ebu Zubejra koji je čuo Džabira b. Abdullaha da kaže, kada ga je neki čovjek upitao:

"هل كنتم تعدون الذنب فيكم كفراً ؟ قال : لا ، وما بين العبد والكفر إلا ترك الصلاة".

"Jeste li grijeh smatrali nevjerstvom?", rekao: "Ne, ali između čovjeka i kufra jeste ne obavljanje namaza".

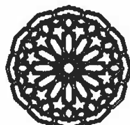
Ovaj lanac prenosilaca je **vjerodostojan**, A **Džabir** je prenosilac hadisa od **Allahova Poslanika**ﷺ u kojem se jasno izkazuje nevjerstvo onog koji ne obavlja namaz, i taj **rivajet bilježi Muslim**.

Ovdje vidimo da Džabir(u prvom svom govoru) smatra nevjernikom onog ko ne obavlja namaz, te da je namaz granica između kufra i imana i vidimo da on ovaj propis pripisuje vremenu Allahova Poslanikaﷺ i vremenu ashaba, i kao što je poznato pravilima koje je postavila nauka o hadisu **"I'lumul-hadis"** ovakva vrsta obraćanja od strane ashaba ima propis kao da je to govor Allahova Poslanikaﷺ, isto tako u ovom govoru se ogleda koncenzus ashaba.

Što se tiče drugog njegovog govora, u njemu se potpuno bez ikakvih nejasnoća ogleda da Džabir smatra ne obavljanje namaza velikim kufrom-nevjerstvom, jer je u drugom svom govoru napravio razliku između ne obavljanja namaza i običnog grijeha kojeg ako počinioc uradi ne izlazi iz vjere .

Shodno tome je neophodno hadis kojeg on prenosi od **Poslanika** ﷺ, shvatiti u tom kontekstu. Uporedno sa tim moramo imati na umu da propis nevjerstva onog ko ne obavlja namaz se prenosi od 16 ashaba i ne postoji nitko od ashaba da se je tom njihovom govoru suprostavio, odnosno rekao nešto suprotno tome.

Na kraju ćemo se zadovoljiti veoma prijatnom konstatacijom koju spominje **Ibn Redžeb u „Džamiu'l-u'lumi vel-hikem"1/91** gdje kaže: "Imam Ahmed i Imam Ishak su dokazivali nevjerstvo onog ko ne obavlja namaz sa nevjerstvom Iblisa koji nije obavio samo jednu sedždu Ademu, (a ta sedžda je bila sedžda počasti, a ne sedžda ibadeta) a ne obavljanje sedžde Allahu je daleko krupnije i teže".

A što se tiče hadisa koji govori o zauzimanju, ili hadisa:

"يخرج من النار من لَمْ يَعْمَلْ خَيْرًا قَطُّ "

"Izaći će iz vatre onaj koji nikakva dobra djela nije uradio"[130], ovo što se tiče لَمْ يَعْمَلْ خَيْرًا قَطُّ **"nikakva dobra djela nije uradio"**, je opće pznata oblast da ako nam dođe šerijatski tekst koji je opći on je vezan i **odvisan** od **eksplicitnog, posebnog** drugog šerijatskog teksta ako postoji na istu temu.

Stoga, se kaže ovaj gore spomenuti hadis je općeg značenja čiji propis čine eksplicitnim drugi jasni šerijatski dokazi koji ukazuju na nevjerstvo onoga koji ne obavlja namaz, te da takav nikad neće izaći iz vatre, a koliko je samo ajeta i hadisa koji su općeg karaktera čije propisi su pojašnjeni posebnim i eksplicitnim ajetima i hadisima.

Ukoliko nebi prihvatili ovaj stav koliko bi samo hadisa bilo kontra diktornih, te bi zbog toga došlo do suprostavljanja u sunnetu.

Da, ukoliko bi došao hadis koji glasi da će izaći iz vatre onaj koji „**NE OBAVLJA NAMAZ**", onda bi zaista bilo mogućnosti za oponiranje .

Zatim kaže"Ne postoji kufr-nevjerstvo –u ostavljanju nekog naređenog djela osim u slučaju namaza [131]

I kaže učenik **šejhul-islama Ibn Tejmije, Ibnul-Kajjim** u govoru po pitanju nevjerstva onog koji ne obavlja namaz:"*Prosto je nemoguće da postoji neki vjernik koji uzorito vodi računa da ne obavlja namaz, pa makar izgovarao dva šehadeta, pa makar govorio da vjeruje u Allaha i u sudnji dan i u*

130 **Opaska prevodioca:** ovo je dio hadisa kojeg bilježi **Muslim -183 od Ebu Seida El-Hudrija**.

131 nerazumljiv govor na snimku kasete, vjerovatno se radi o prekidu snimka

meleke i u sve knjige i u sve vjerovjesnike a da ne obavlja namaz?, ovakav čovjek ne može biti musliman.[132]

(ovo je poznati šejhov telefonski razgovor kojeg sam preuzeo sa kasete koju je izdala audio kuća Ibn Redžeb u Medini)

TREĆE:

Upitan je naš šejh Usejmin,o govoru nekih naših prethodnika-selefa-o hadisu

„Ko posvjedoči tevhid ući će u Džennet“ (misli se na hadis:

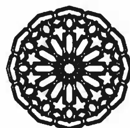
مَنْ شَهِدَ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ

"Ko posvjedoči da nema drugog božanstva mimo Allaha ući će u Džennnet.")

Da je ovaj hadis dokinut propisanošću fardova , pa je odgovorio:

"Ono što je ispravno po ovom pitanju jeste da se ne radi o dokinuću, međutim, općepoznato je da ne može biti neko da svjedoči tevhid potpuno iskreno a zatim da

132 Kaže **Ibnul-Kajjim** u **„Es-Salatu ve hukmu tarikiha“** strana 60. kod spominjanja desetog Kur'anskog dokaza o nevjerstvu onog koji ne obavlja namaz:"*Nemoguće je da postoji čovjek koji je ubijeđen u opću Allahovu naredbu o obavljanju namaza, a zatim bude ustrajan, svakodnevno u ne obavljanju istog???*
Zaista je ne shvatljivo, shodno,običaju i naravi da bude čovjek čvrsto ubijeđen, uvjeren potpunim uvjerenjem bez tračka sumnje da mu je Allah Uzvišeni propisao, fardom učinio, da tokom dana i noći obavi pet namaza, te da će ga Uzvišeni kazniti najžešćom kaznom ukoliko bude ne obavljao namaz, a zatim i pored svega toga on još uporno ustrajava u bježanju od obavljanja namaza, **OVO JE PROSTO NEMOGUĆE DA SE IKAD DOGODI.**
Stoga, onaj koji je ubijeđen u obaveznost namaza, nije **od onih koji brižljivo vode računa o ne obavljanju istog** (sve će raditi, pa i najteže fizičke poslove samo da ne obavi namaz, i pronaći će stotine i hiljade razloga za njegovu upornost o ne obavljanju namaza o.p.), **jer zaista sam iman kojeg čevjek nosi u svojim prsima (srcu) naređuje čovjeku na izvršavanje namaza, stoga, ako se dogodi da u čovjekovim prsima (srcu) nepostoji nešto što mu naređuje na obavljanje namaza, onda zaista u prsima(srcu) čovjeka nepostoji traga od imana,**... ovo je okosnica koja je ostala skrivena onima koji su definisali iman da je on samo „potvrda"(kao što je slučaj sa ešarijama i maturidijama o.p.)...

ne izvršava fardove –obavezne radnje koje su naređene-, jer ga iskrenost u tevhidu podstiče na izvršavanje obaveznih radnji.

Kako čovjek može svjedočiti la ilahe illallahi ???, odnosno"Ne postoji istinski niko kome se ibadet čini osim Allah", ili kako može čovjek da kaže"Ja zaista sa ovim želim Allahovo lice", a zatim ne obavlja nikakvo djelo koje je veza, put prema Allahu ?!, ovo se nikako ne može dogoditi.

Stoga, onaj koji brižljivo vodi računa o ne obavljanju namaza, te ga nikad ne obavi, biva radi toga nevjernikom, pa makar govorio:"Ja vjerujem da nema drugog božanastva osim Allaha, i vjerujem u meleke, u knjige, u vjerovjesnike, u sudnji dan, međutim neću da klanjam."

Kažemo:"*Ti si kafir-nevjernik, nema nikakve razlike između tebe i onoga koji čini sedždu kipu, stoga je došlo u rivajetu imama Muslima u hadisu od Džabira:*

" بَيْنَ الرَّجُلِ وَبَيْنَ الشِّرْكِ وَالْكُفْرِ تَرْكُ الصَّلاَةِ "

"Između čovjeka i širka i kufra je ne obavljanje namaza". (Bilježi ga Muslim-82-, te imam Ahmed u „Musnedu"23/360-15183-)

(Preuzeto iz „Likau babil-meftuh"-sesret broj 45)

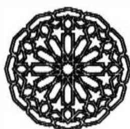
ČETVRTO:

Upitan je Šejh Usejmin o značenju riječi Allahova Poslanika لم يعملوا خيرا قط

O onima koji nikakva dobra djela nisu učinili a ušli su u džennet[133], pa je odgovorio:

Što se tiče hadisa, o onima koji nikakva dobra djela nisu učinili kažemo da je njima shodno hadisu potvrđen iman u srcu, te shodno tome to su oni koji su posvjedočili šehadet i postali vjernici, a zatim umrli prije nego bi bilo kakvo dobro djelo učinili, te se je nad njima obistinilo da nikakva dobra djela nisu učinili.

133 Dio hadisa kojeg bilježi imam Muslim od Ebu Seida El-Hudrija-183

Isto tako ovaj hadis može biti ograničen sa hadisima koji upućuju da ostavljanje, ne izvršavanje nekih dobrih djela može biti nevjerstvo kao što je to slučaj sa namazom, pa ukoliko čovjek ne obavlja namaz takav je nevjernik bez obzira što on smatra da je vjernik u Allaha i Poslanika ﷺ.

Što se tiče nevjernika, njemu neće ništa koristiti zauzimanje na sudnjem danu onih koji će imati dozvolu za taj čin i on će zauvjek biti u džehennemskoj vatri i nikad iz nje neće izaći, a od Allaha tražim zaštitu.

Na kraju, ono što je važno za ovaj hadis jeste da on važi za one koji su povjerovali, a neposredno zatim umrli nemajući prilike da učine bilo kakvo dobro djelo, ili da je ovo opće značenje iz kojeg se izuzima specifično na koje ukazuju šerijatski tekstovi da je neophodno postojanje djela tjelesnih organa, udova kao što je namaz, stoga onaj ko ne obavlja namaz takav je nevjernik i neće mu koristiti šefaa't-zauzimanje-, niti će ikada izaći iz vatre.

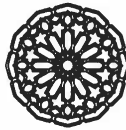
(preuzeto iz „Medžmu'u fetava"2/48 od šejha Usejmina)

PETO:

Upitao je brat Muhammed Halil En-Nidžejrijj šejha Usejmina u nejgovoj smrtnoj bolesti sljedeće pitanje :

"Kažu neki učenjaci:"Nije nevjernik onaj ko kaže –La ilahe illallah Muhammedun resulullah ﷺ-vjerujući srčano u te riječi, izgovarajući ih jezikom, međutim, ne praktikuje islamske propise iz ljenosti ali ih ne negira, pa da li je ovaj govor učenjaka pogrešan"?

Da, taj njihov govor je netačan jer je potvrđeno od strane Allahovog Poslanika da onaj koji ne obavlja namaz jeste nevjernik, bez obzira što on kaže „Ešhedu en la ilahe illallah ve ene Muhammeden resulullah ﷺ", stoga pitanje nevjerstva nije bazirano na pravila koja postavljaju ljudi kako to oni žele, naprotiv to pitanje je bazirano na Kur'anu i Sunnetu, stoga za koga Kur'an i Sunnet potvrdi da je nevjernik pa on je zaista takav, bez obzira da li se to sviđalo ili ne, pravilima koje

postavljaju ljudi, a za onog za kojeg Kur'an i Sunnet ne potvrde njegovo nevjerstvo pa takav nije nevjernik".[134]

(**preuzeto sa snimljene kasete na kojoj većinu pitanja šejhu Usejminu postavlja brat Muhammed Halil En-Nidžejrijj u šejhovoj smrtnoj bolesti, isto tako se na snimku razlučuju dove koje prisutni ljudi upućuju za šejhovo ozdravljenje i oprost od grijeha**).

ŠESTO:

Rekao je šejh Usejmin u odgovoru na hadis o onima koji su rekli :

أَدْرَكْنَا آبَاءَنَا عَلَى هَذِهِ الْكَلِمَةِ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ فَنَحْنُ نَقُولُهَا

"Zatekli smo naše pretke da izgovaraju riječi la ilahe illallah pa ih i mi izgovaramo", pa kaže Huzejfe (prenosilac hadisa):

تُنْجِيهِمْ مِنَ النَّارِ

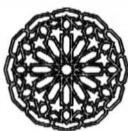
"spasit će ih (taj šehadet)vatre"[135]

Kaže šejh Usejmin u svojoj knjizi "**Propis onog koji ne obavlja namaz**"-peti dio-

"*Ono što se prenosi u ograničenom smislu gdje se onaj koji ne obavlja namaz opravdava jeste primjer hadisa kojeg bilježi Ibn Madžeh 4049. od Huzejfe b Jemana da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:*"

134 Kaže šejh **Salih Fevzan** Allah ga sačuvao"*Isto tako La ilahe illallah neće koristiti onom ko ga kaže a bude od onih koji čine širk poput onih koji ibadete kaburovima a izgovaraju šehadet, međutim nište ga dovama koje upućuju mrtvima i traže pomoć od istih ili im prinose zavjetovane kurbane-žrtve-.*

135 opaska prevodioca: "Ovaj hadis bilježi Hakim u "Mustedreku"4/520, te Ibn Madžeh u "Sunnenu" pod brojem 4049 oko ispravnosti ovog hadisa uključujući sve puteve preko k - jih je došao vodi se rasprava među islamskim učenjacima, o tome sam pisao na nekoliko stranica u "Konsenzus ashaba Poslanika ﷺ da je ostavljač namaza od nevjernika", djelo je u rukopisu.
Pa čak da pristanemo na njegovu ispravnost ovaj hadis se upotrebljava u opravdavanju neznanjem a ne u pitanju propisa onog koji ne obavlja namaz)

يَدْرُسُ الإِسْلاَمُ كَمَا يَدْرُسُ وَشْيُ الثَّوْبِ

„Nestajaće islama kao kad se odjeća boji..."[136] i u hadisu je još:

„وَتَبْقَى طَوَائِفُ مِنْ النَّاسِ"

"...(u tom vremenu) će postojati grupe ljudi..."[137]

Zaista, ovi koje će spasiti šehadet od vatre imali su opravdanje zbog ne obavljanja islamskih propisa, jer ih nisu ni poznavali, te samo njihovo izgovaranje šehadeta je najveći stepen znanja kojeg su posjedovali,njihovo stanje je slično stanju onih koji su umrli prije propisanosti islamskih obaveznih propisa.[138]

SEDMO:

Šejhove opaske koje je dao na govor **šejhul-islama Muhammeda b AbdulVehaba** u knjizi **"Kešfuš-šubuhat"**.

Kaže šejhul-islam, Allah mu se smilovao, :"Nema razilaženja u tome da tevhid mora biti ispoljen

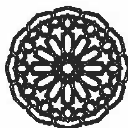
- srcem
- jezikom
- i djelom,

pa ukoliko dođe do nestajanja jedne od ove tri komponente čovjek

136 **opaska prevodioca:** vidi „**Šerhu sunneni Ibn Madžeh**" strana 294. od **Sujutija, AbdulGanija i Dehlevija**

137 **opaska prevodioca:** hadis govori o specifičnom vremenu kada će se Kur'an uzdignuti a sa njim i svo znanje tako da ljudi neće poznavati propise namaza niti zekata niti posta niti hadža...i jedino će izgovarati la ilahe illallah ali neće poznavati njegovo značenje)

138 **opaska prevodioca:** Kaže šejh Salih Fevzan Allah ga sačuvao "nisu izvršili ni jedan islamski propis jer su umrli prije njegova propisivanja) ili onih koji su umrli nakon pri - vatanja islama a prije obavljanja bilo kojeg propisa, kao što je slučaj onoga ko primi islam a zatim odmah nakon toga umre ili kao onaj koji primi islam u nevjerničkoj zemlji a zatim umre prije nego išta sazna o islamskim propisima."(preneseno iz knjige "Hukmu tarikis-salah" 25 strana)

ne može biti musliman, a ako spozna tevhid, a ne postupa po njemu takav je nevjernik"

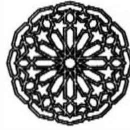
Rekao je šejh Usejmin Allah mu se smilovao:

"Autor je završio ovu šubhu sa jednom veoma važnom i ogromnom meselom a to je: Neophodno je da čovjek bude muvehid sa svojim srcem, svojim govorom, i svojim djelom. Pa ako bude muvehid samo sa svojim srcem, bez iskazivanja tevhida sa govorom ili djelom, u tom slučaju takav nije iskren na ono na šta se poziva, jer je neophodno da tevhid srca proprati tevhid govora i djela shodno riječima Allahova Poslanika :"

أَلَا وَإِنَّ فِي الْجَسَدِ مُضْغَةً إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ ، وَإِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ .
أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ " .

"Zaista, u čovjekovom tijelu ima komad mesa pa ako on bude zdrav bit će zdravo cijelo tijelo, a ako ono oboli, oboli čitavo tijelo, a to je srce"(vidi "Džamiu'l-u'lumi vel-hikem"1/193 šesti hadis), *pa ako bude izrazio Allahovu jednoću(tevhid) sa kao što smatra, svojin srcem međutim taj njegov tevhid ne bude potvrđen sa riječima ili djelom onda je on poput Faraona koji je bio čvrstog ubjeđenja i spoznaje u istinu, ali se je usprkosio i odbio te je ostao na onome na čemu je i bio, a to je tvrdnja i pozivanje da je on gospodar".*

(preuzeto iz komentara "Kešfuš-šubuhat"koji se nalazi u šejhovom djelu "Fetaval-a'kideh"7/100)

OSMO:

Kaže brat **Alijj b Abdulaziz Musa**:

"Allah me je pomogao u odlasku šejhu Usejminu Allah mu se smilovao u odlasku njegovoj kući te pitanju o meseli imana pa sam rekao:"Ima među nama onih koji kažu da je iman uvjerenje srca te izgovor jezika, a da je osnova djela –srce-" ", pa je odgovorio Allah mu se smilovao :"أعوذ بالله

Kod Allaha zaštitu tražim, to je govor Murdžija i on je poznati stari mezheb, pa je počeo nabrajati neke dokaze koji ruše to mišljenje, Allah je olakšao pa su neki govori šejha snimljeni na osnovu pitanja koja sam mu postavljao":

(preuzeto iz knjige "Tenbihul-ihvani ila hakikatil-iman ver-redu alal-muhalifin"strana 69.)